

PROTOCOL FESTIU DE CIUTAT VELLA DE BARCELONA

PROTOCOL FESTIU DE CIUTAT VELLA DE BARCELONA

Barcelona, 1 de març de 2017

Crèdits:**Edició i coordinació:**

Ajuntament de Barcelona - Districte de Ciutat Vella

**Consell d'Edicions i Publicacions
de l'Ajuntament de Barcelona:**

Gerardo Pisarello Prados, Josep M. Montaner Martorell,
Laura Pérez Castallo, Jordi Campillo Gámez,
Joan Llinares Gómez, Marc Andreu Acebal,
Águeda Bañón Pérez, José Pérez Freijo, Pilar Roca Viola,
Maria Truñó i Salvadó, Anna Giralt Brunet

Coordinació de l'edició:

Departament de comunicació del Districte de Ciutat Vella

Autor dels textos:

Xavier Cordoní

Equip de treball de camp:

Barri Gòtic i celebracions d'àmbit a tota Ciutat Vella: Xavier Cordoní
Barris de la Barceloneta i el Raval: Carme Tomàs
Barris de Sant Pere – Santa Caterina – La Ribera:
Xavier Claveguera
Celebracions islàmiques, hinduïstes i sikhs d'àmbit a tota Ciutat Vella:
Cristina Monteys (OAR)

Treball de recerca i redacció del text realitzats entre els mesos de juliol
i desembre de 2014

Fotografia:

Pep Herrero
Dani Rovira
Sílvia Poch
Eduard Pedrocchi
Arxiu de l'Associació de Festes de la Plaça Nova

Disseny gràfic i maquetació:

La Factoria dels Anuncis

Revisió lingüística:

Lurdes Serramià

Edició i producció:

Direcció d'Imatge i Serveis Editorials
Passeig de la Zona Franca, 66
08038 Barcelona
tel. 93 402 31 31
barcelona.cat/barcelonallibres

Barcelona, març 2017

© de l'edició: Ajuntament de Barcelona

© dels textos i les imatges: els autors esmentats

DL B 8130 - 2017

Imprès en paper ecològic

PRESENTACIÓ

Em fa molta il·lusió poder escriure unes línies per presentar-vos el Protocol festiu de Ciutat Vella. Un recull detallat de la tradició festiva dels nostres barris amb una voluntat ben definida: la de poder explicar i difondre tota la varietat i riquesa de la nostra cultura més popular i arrelada en l'imaginari de tothom. No es tracta d'un document rígid, sinó d'un compendi de maneres de fer passades, que reproduïm en un present en constant transformació, un dia a dia que suma i consolida noves celebracions d'altres cultures, que conviuen amb les més tradicionals.

La publicació detalla d'una manera rigorosa tota la varietat i matisos de les festes del Raval, el Gòtic, Sant Pere, Santa Caterina, la Ribera i la Barceloneta. Però per damunt de les descripcions històriques i físiques el que emergeix de la seva lectura és la implicació de tots els veïns i veïnes que han fet possible, no només

la seva supervivència, sinó també la seva actualització i modernització. Són unes festes participades –que s'organitzen i promouen majoritàriament des de les entitats mateixes– i, des d'aquesta perspectiva, aquest protocol no deixa de ser un petit homenatge a tota la gent que cada any ho fa possible.

Des del districte seguim treballant per promoure i divulgar les manifestacions de cultura popular dels nostres barris i estem convençuts que aquesta eina serà molt útil per al veïnat, les escoles, les associacions i tots aquells que vulguin viure les festes, així com per a totes les entitats culturals del districte, que hi veuran recollida la seva participació. Desitgem que serveixi també per engrescar-vos a generar noves manifestacions, d'aquesta manera farem créixer el protocol actual i, junts, seguirem enriquint els nostre teixit associatiu i festiu.

Gala Pin Ferrando

Regidora del Districte de Ciutat Vella

SUMARI

I Preàmbul (intenció, justificació i guia d'ús)	11
II Festes i celebracions	13
Primavera	13
Festes de Sant Josep Oriol del Barri del Pi (Barri Gòtic)	15
Retaule de Sant Josep Oriol, <i>Doctor Pa i Aigua</i>	
Pregó i actes inaugurals	
La Passejada dels Oriols	
Atracaments d'en Perot lo Lladre	
Trobada de Gegants i Bestiari	
Festes de Santa Madrona (Festa de la Cultura Popular Catalana al Raval)	18
La festa	
Imatgeria festiva	
Celebracions de Setmana Santa (Ciutat Vella)	19
Benedicció de Rams	
Processó de la Burreta	
Processons de Divendres Sant	20
Processó de Jesús del Gran Poder i María Santíssima Esperanza Macarena	
Processó de Nostra Senyora de les Angoixes	
Festa de Baisakhi (el Raval)	21
Festivitat i Fira de Sant Ponç (el Raval)	22
Festa de Final de Curs d'Escoles Bastoneres (Barri Gòtic)	23
Trobada de Gegants de la Barceloneta (la Barceloneta)	24
Pasqua Granada, Segona Pasqua (Ciutat Vella)	25
Sortida de cors de la Barceloneta. Festa dels Cors Muts	
Sortida dels cors i les bandes del Raval per Pasqua Granada	
Cantada de Caramelles del Raval	
Festes de la Primavera del Barri de Sant Just (Barri Gòtic)	29
La festa	
Imatgeria festiva	
Festivitat del Corpus (Ciutat Vella - Barcelona)	30
«L'ou com balla»	
La Ballada de Sardanes	
La Processó Festiva de Corpus	
Festival dels carros o Ratha Yatra (Barri Gòtic - la Rambla)	36

Estiu	37
Nit de Sant Joan (Ciutat Vella – Barcelona)	38
La Flama del Canigó	
Nit del Foc de la Barceloneta	
Revetllassu, Revetlla de Sant Joan del Casc Antic	
Festa del Foc, Revetlla del Raval	
Revetlla de Sant Joan a la plaça Reial	
Festa Major del Casc Antic (Sant Pere – Santa Caterina – la Ribera)	42
La festa	
Toc d'Inici de Sant Pere o Cercavila inaugural de Festa Major	
Seguici de Sant Pere	
Trobada de Gegants del Casc Antic	
Els correfocs	
Concert de Cant Coral	
Paella Popular	
Imatgeria festiva	
Cantada d'Havaneres al Moll de la Barceloneta (la Barceloneta)	45
Festivitat de Sant Cristòfor (Barri Gòtic)	46
Festa Major del Raval (el Raval)	47
La festa	
Cercavila inaugural del Pregó	
Diada Bastonera al Raval	
Concert de Bandes	
Cercavila de Festa Major	
Diada Castellera	
Mostra de Foc	
Imatgeria festiva	
Processó Mariner de la Mare de Déu del Carme (la Barceloneta)	50
Trobada de Gegants de Sant Jaume (Barri Gòtic)	51
Festes de Sant Roc de Barcelona a la plaça Nova (Barri Gòtic)	52
La festa. Festa Patrimonial d'Interès Nacional	
«En Cu-cut dalt del ruc» i la Hissada de la Bandera Heràldica de Sant Roc	
Matí de Sant Roc	
La Gran Tronada Despertada	
El Seguici de Sant Roc	
Ofici, goigs, relíquia i panellets	
Els Balls del Seguici al Palau Episcopal	
La Col·locació de la Bandera Verda al Palau Episcopal	
L'Ofrena floral, els Balls del Seguici i el Ball dels Gegants Centenaris a plaça	
El Porró Llarg	
Els Panellets de Sant Roc	
La Cucanya de la Plaça Nova	
Els jocs tradicionals	
La Festa del Gos	
El Globus del Capità Munyon	
La Trobada i Ball de Gegants	
Els Titelles	
El Correfoc	
El Castell de focs	
Imatgeria festiva	

Tardor

Festes de Sant Miquel, Festa Major de la Barceloneta (la Barceloneta)	61
La festa	
El Pregó	
Els guarniments	
El Canó	
La desfilada d'estendards i de banderes dels cors	
La festa per als infants	
La festa per al jovent	
La festa per a la gent gran	
La ballada de sardanes popular	
Activitats musicals singulars	
Activitats esportives tradicionals i singulars	
El Ta-ka-tà	
El Correfoc	
Foc Bestial - Versots infernals per Sant Miquel	
Els focs d'artifici	
Imatgeria festiva	
Festes del Roser, Festa Major de la Rambla (Barri Gòtic)	68
La festa	
Xocolatada i cercavila	
«Una flor un desig»	
Ramblistes d'Honor	
Imatgeria festiva	
Diada dels Falcons de Barcelona (Barri Gòtic i Sant Pere - Santa Caterina - la Ribera)	70
Ballada de Gegants Històrics de Santa Maria del Mar (Sant Pere - Santa Caterina - la Ribera)	71
La festa de la Castanyada, Tots Sants (Ciutat Vella)	72
Castanyada al barri de Sant Just (Barri Gòtic)	
La festa	
Imatgeria festiva	
Castanyada a la plaça Folch i Torres (Raval)	
«Fot-li Castanya» (Sant Pere - Santa Caterina - La Ribera)	
Els correfocs	
Festa del Naixement del Guru Nanak (el Raval)	74
Festa de Santa Caterina (Sant Pere - Santa Caterina - la Ribera)	74
La festa	
La Cercavila de Festa Major i l'ofrena floral a la imatge de santa Caterina	

Hivern	75
Les festes nadalenesques (Ciutat Vella – Barcelona)	77
Fira de Santa Llúcia (Barri Gòtic)	
Diada de les Tradicions i Costums Nadalenscs de Catalunya (Barri Gòtic)	
Seguici de l'Esperit del Nadal (Ciutat Vella – Barcelona)	
L'Esperit del Nadal, personatges i funcions	
La Carassa de Nadal (Barri Gòtic)	
Cantades de Nadales i Concerts de Nadal	
Cantada de Nadales i Xocolatada de la Rambla (Barri Gòtic)	
Concert de Nadal (el Raval)	
Cantada de Nadales (la Barceloneta)	
L'Home dels Nassos (Ciutat Vella – Barcelona)	
Nit de Reis, Cavalcades i Patges Reials (Ciutat Vella – Barcelona)	88
Cavalcada de Reis – Barcelona	
El Patge Reial del Raval	
Cavalcada de Reis (patges) de la Barceloneta	
Seguici Basíliques de la Barcelona Antiga (Barri Gòtic i St. Pere – Sta. Caterina – la Ribera)	93
Tres Tombs de Sant Antoni de Barcelona (Ciutat Vella – Barcelona)	94
Festa Barroca (la Barceloneta)	96
Festes de Santa Eulàlia – Barcelona	96
La Col·locació del Penó de Santa Eulàlia	
La gegantona Laia	
La Ballada de Sardanes	
Els protocols i el Balls de l'Àliga de la Ciutat	
Festes de Santa Eulàlia – Ciutat Vella	101
La Processó o Passejada de les Laies	
El Ball de Santa Eulàlia	
Seguici de Santa Eulàlia i Trobada de Gegants de Ciutat Vella	
Correfoc de Santa Eulàlia	
Ofrena floral a Santa Eulàlia de la plaça del Pedró	
Mostra d'Esbarts de Ciutat Vella	
Diada de Falcons	
Festes de Carnaval – Barcelona	106
Arribo del Rei Carnestoltes al Born	
Seguici del Rei Carnestoltes i la Batalla Campal de la Taronjada	
Festes del Carnaval – Ciutat Vella	110
Concurs de truites del Raval	
Botifarra popular d'ou a la Rambla	
Carnaval infantil (Barri Gòtic)	
Carnavalassu (Sant Pere – Santa Caterina – la Ribera i Barri Gòtic)	
Ravalstoltada (Raval)	
La Carnavalada (Barceloneta)	
Celebració del mes de Ramadà (el Raval)	114

III Seguiment, modificació i publicació del protocol	115
La Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona	115
Definició	
Composició	
Procés d'elecció	
Nomenament	
Funcions	
Mandat i renovació	
Cessament	
Constitució	
Reunions de treball i acords	
Secretaria	
Modificació del Protocol Festiu de ciutat Ciutat Vella de Barcelona	117
Propostes de revisió del protocol	
Propostes de modificació d'actes	
Propostes d'incorporació d'actes	
Propostes de supressió d'actes	
Procediment de revisió, modificació, incorporació i supressió d'actes	
Modificació del protocol	
Publicació i difusió del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona	118

I PREÀMBUL (INTENCIÓ, JUSTIFICACIÓ I GUIA D'ÚS)

Aquest Protocol té com a objectiu fixar en un document els actes del calendari festiu tradicional de la Ciutat Vella de Barcelona. En aquest document també es fixen els actes d'arrel tradicional de nova creació que, la seva reiteració com a proposta festiva i el seu reconeixement pels barris, els han atorgat un caràcter singular que els distingeix. Alhora també reconeix aquells actes provinents d'altres tradicions arrelades, així com altres activitats consolidades o les que es troben en procés de consolidació de cara a un possible futur.

Aquest document del Protocol, que no pretén ser exhaustiu i que resta obert, abasta actes de festes i celebracions reconegudes com a pròpies a tots els barris de la Ciutat Vella de Barcelona. La realitat i la diversitat territorial de la vella Barcelona, de la seva història i de les seves tradicions, no es corresponen, però, exactament amb la divisió actual del districte. D'aquesta manera per entendre moltes de les festes, tradicions i actes recollits en aquest Protocol, cal fer referència als diversos barris històrics que han configurat el districte i que, en molts casos, encara conserven la seva identitat i les seves singularitats, com ara els barris de la Catedral, els Arcs, el Call, el Pi, Sant Just, Sant Jaume, la Mercè, Sant Pere, Sant Agustí, Santa Caterina, Santa Maria del Mar, la Ribera, Ponent, Santa Madrona, Sant Pau o el Pedró, entre altres. Per altra part, també s'ha procurat incloure la diversitat de procedències culturals que singularitza molt especialment tot el Districte de Ciutat Vella.

Aquest Protocol reconeix la importància i la singularitat de totes les festes i les celebracions arrelades en qualsevol part del territori (districte, barri, carrer o plaça), alhora que també té en compte aquelles festes, tradi-

cions i actes que, sent reconeguts com a celebracions de tota la ciutat de Barcelona, passen totalment o parcialment en el territori de Ciutat Vella. Això és d'aquesta manera perquè, a part del fet que la seva celebració té força incidència sobre els veïns i les veïnes dels diferents barris i en els carrers i les places del districte, per la lògica històrica i per l'evolució geogràfica de la ciutat, la majoria d'aquestes celebracions han nascut i passen a Ciutat Vella.

D'aquesta manera aquest Protocol distingeix quatre categories de festes, tradicions i actes de consideració diversa, tant en aquest document com en els seus propis Protocols:

1. Festes, tradicions i actes festius recollits en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona.
2. Festes, tradicions i actes festius en i/o amb Protocol a Ciutat Vella.
3. Festes i actes festius consolidats a Ciutat Vella.
4. Festes i actes festius en procés de consolidació a Ciutat Vella.

Les festes, tradicions o actes festius classificats en la primera i la segona categoria corresponen a celebracions d'arrelada tradició, de llarga trajectòria i amb un ampli reconeixement, tant en els seus territoris respectius com entre la població receptora i els agents implicats. Festes, tradicions o actes festius que tanmateix segueixen els seus propis Protocols i que són reconeguts plenament en aquest Protocol.

La tercera categoria correspon a festes, activitats o actes festius amb una antiguitat de realització de cinc a

quinze anys i que són reconeguts pel territori i el veïnat havent consolidat la continuïtat de la seva realització sense necessitat de seguir un Protocol específic.

La quarta categoria correspon a festes, activitats o actes festius amb antiguitat de realització de menys de deu anys que comencen a ser reconeguts pel territori, però que estan en procés de consolidar la seva estructura i els diversos components de l'activitat, així com de garantir la continuïtat de la seva realització, amb necessitat o sense, de seguir un Protocol específic.

Els actes, les solemnitats i les cerimònies de les festes i les celebracions incloses plenament en aquest Protocol són els que han esdevingut, per a la població, imprescindibles i insubstituïbles en tant que distintius, singulars i definitoris del seu territori:

1. Els actes protocol·laris que basteixen la litúrgia de la festa i que li donen significat.
2. Els actes esdevinguts emblemàtics, que el veïnat identifica amb la festa i sense els quals aquesta seria impensable.
3. Les activitats que són expressió de la cultura popular i tradicional de Ciutat Vella i d'arrel barcelonina, exponents de la xarxa associativa dels barris.
4. Les activitats fruit de la proposta i la implicació institucional i de la xarxa associativa de Ciutat Vella.

Aquest Protocol és un recull de la realitat de les festes, tradicions i actes festius actuals en una instantània que es realitza en el moment de la redacció. El Protocol, però, no recull realitats passades que ja no són vigents, ni preveu possibles realitats futures. Tampoc recull activitats excloents o exclusives que no estiguin adreçades a tota la població sense cap mena de distinció social, cultural, de creença o de procedència. Moltes de les celebracions i les activitats festives recollides tenen el seu origen en diferents creences religioses, majoritàriament cristianes –també sikhs, hindús i islàmiques–, però que s'hi inclouen pel seu caràcter festiu, participatiu i obert a tota la ciutadania.

D'aquesta manera el Protocol respon a una realitat festiva de Ciutat Vella actual: les festes i les celebracions de singularitat i de tradició consolidada que tenen un reconeixement ciutadà i una presència continuada i vigent al territori. Tanmateix resta obert, mitjançant la Comissió de Seguiment, a l'evolució de la mateixa celebració i a les noves propostes de caràcter col·lectiu que, amb la consolidació i l'acceptació, puguin ser susceptibles de ser incloses en futures revisions.

La fixació del patrimoni festiu en el Protocol no comporta fossilitzar els actes festius, les cerimònies i les litúrgies que s'hi recullen. És per això que s'encarrega el seguiment del Protocol com a testimoni del seu compliment i per constatar l'evolució i l'actualització dels actes. També s'encarrega el seguiment de noves propostes per a la seva inclusió en el Protocol. D'aquesta manera es preveu la possibilitat de modificacions, correccions i noves inclusions com a fruit del seguiment i del consens en funció de les necessitats dels col·lectius actuant, dels usuaris, dels veïns, dels barris i de la mateixa celebració.

No és pretensió d'aquest Protocol la preservació de res que no es preservi per la seva pròpia vitalitat, dinàmica i presència entre els veïns i les veïnes dels seus corresponents territoris. Tanmateix, però, aquest Protocol protegeix les manifestacions tradicionals i la singularitat de festes i de celebracions de Ciutat Vella pel que fa als trets distintius, rituals i repetitius de la festa.

Aquest Protocol vetlla per la continuïtat i la coherència de les tradicions i les activitats festives consolidades i acceptades com a pròpies de Ciutat Vella i/o dels seus barris i, en un marc de consens i de diàleg, les preserva de les circumstàncies conjunturals en les seves formes i els seus continguts tradicionals.

PRIMAVERA

II FESTES I CELEBRACIONS

Festes de Sant Josep Oriol del barri del Pi

BARRI GÒTIC

Dissabte anterior, divendres i cap de setmana més proper a la diada de Sant Josep Oriol (23 de març)

Festa en protocol

Menja tradicional de Sant Josep Oriol:
Monedes de xocolata

Organitza: Associació d'Amics dels Gegants del Pi i, només el retaule, Associació del Retaule de Sant Josep Oriol.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

La festa

Les Festes de Sant Josep Oriol del barri del Pi, malgrat comptar només amb una vintena d'anys de realització, és una celebració totalment consolidada, amb uns protocols reconeguts i amb actes singulars que la identifiquen clarament. La festa se celebra el divendres i el cap de setmana més proper a la diada de Sant Josep Oriol (23 de març), amb una prèvia el dissabte anterior, quan es representa el modern aute sacramental del Retaule de Sant Josep Oriol, *Doctor Pa i Aigua*. Els espais de celebració són bàsicament la plaça Sant Josep Oriol, els carrers del barri del Pi i l'interior de la basílica de Santa Maria del Pi. Les activitats que es realitzen no són gaire nombroses però la majoria són molt arrelades i significativament representatives del barri i la seva cultura popular, en què la imatgeria festiva té un pes rellevant. Deixant a part la representació del Retaule de Sant Josep Oriol, *Doctor Pa i Aigua*, la festa, normalment, s'estructura amb una litúrgia ordenada i una reiteració consolidada. El primer dia, divendres al capvespre, s'inicia amb el pregó i la Remembrança del miracle de les monedes, segueixen el ball i la cercavila de la família dels Gegants del Pi i es clou amb un concert o una cantada d'havaneres. El segon dia, dissabte, s'enceta al matí amb la Passejada dels Oriols (gegants), l'ofrena floral, una ballada d'esbarts i un festival infantil amb jocs i xocolatada. La festa segueix a la tarda amb els

Atracaments d'en Perot lo Lladre i la representació de la vida d'en Perot. La nit del dissabte és la del Ball de Festa Major. El darrer dia de la festa, diumenge, s'inicia amb les Matinades de Músics pels carrers del barri, la Trobada de Gegants i Bestiari, l'exhibició dels Falcons i, alguns anys, la Diada Castellera que clou la festa. Els actes singulars que són objecte del protocol són:

Retaule de Sant Josep Oriol, Doctor Pa i Aigua

La representació de la vida de sant Josep Oriol, com a modern aute sacramental i com a acte previ a la celebració de les festes, neix l'any 1996 amb el nom de Retaule de Sant Josep Oriol, *Doctor Pa i Aigua*, promogut per diversos col·lectius de creadors, artistes i entitats vinculats amb la parròquia de Santa Maria del Pi. Totalment consolidada i amb un considerable èxit cada nova edició, la representació ha esdevingut una peça imprescindible del protocol festiu de la celebració del barri del Pi. El Retaule de Sant Josep Oriol, *Doctor Pa i Aigua*, que situa l'acció després de la mort de Josep Oriol, se celebra el capvespre del dissabte anterior a la diada de Sant Josep Oriol (23 de març) i s'estructura en dues parts ben diferenciades, tant pel marc de representació com pel contingut. La primera s'inicia a les 19 hores i consisteix en la representació d'una processó integrada per diferents figurants abillats d'època que interpreten diferents personatges del barri i de la basílica, i també per la figura de la Mulassa de Barcelona i diverses formacions musicals. La Processó surt de la basílica de Santa Maria del Pi i s'adreça al carrer de la Portaferrixa per rebre un legat muntat a cavall que porta notícies de Roma. La processó, amb el legat, torna a la basílica i, en el seu interior, s'inicia la segona part, que és, pròpiament, la representació del retaule. A partir de la notícia de la beatificació de Josep Oriol, s'escaenen diversos quadres de la vida del sant, des del seu naixement fins a la seva mort. En la representació, amb més de cent actants i tècnics, s'hi impliquen tots els grups de la parròquia, veïns i comerciants del barri i diversos professionals i formacions musicals.

Pregó i actes inaugurals

La festa s'inicia el capvespre del divendres més proper a la diada de Sant Josep Oriol (23 de març), a la plaça de Sant Josep Oriol, amb el pregó a càrrec d'un veí destacat i amb la presència de la família dels Gegants del Pi –els gegants grans i els gegants petits originals–. A continuació, un actor a l'estil dels de canya i cordill fa la ja tradicional Remembrança del miracle de les monedes, que finalitza amb el llançament al públic de monedes de xocolata amb la imatge de les festes. A continuació la família dels Gegants del Pi, acompanyats pels músics del Pi, fan el Ball dels Gegants del Pi. Clou l'acte una cercavila de la família dels Gegants del Pi voltant el barri pels carrers Cardenal Casañas, Boqueria, Banys Nous, Palla, Pi, Portaferrissa, Petritxol i plaça del Pi.

La Passejada dels Oriols

Dissabte de la festa, al matí, es realitza una de les cercaviles que, des de l'inici de la celebració de la festa, ha esdevingut un dels actes més singulars i únic: la Passejada dels Oriols. A semblança de la Passejada de les Laies, per les Festes de Santa Eulàlia, en aquesta cercavila només hi participa un dels membres de cada parella de Gegants de Ciutat Vella, que en aquest cas són les figures masculines. Els gegants i gegantons de Ciutat Vella es concentren a la plaça de Sant Josep Oriol mentre són rebuts pel gegant petit del Pi, l'Oriol, i a continuació s'hi afegeixen en Mustafà, el gegant gran, en Perot lo Lladre i en Mustafà petit. La desfilada s'inicia per anar a recollir la garlanda de l'ofrena floral. El recorregut es fa pels carrers del barri: Palla, Banys Nous, Boqueria, la Rambla, on les floristes ofereixen la garlanda floral, que serà portada per les nenes i els nens de les colles convidades, i continua pels carrers de Portaferrissa, Pi i la plaça de Sant Josep Oriol. En arribar a la plaça tots els gegants participants es planten al voltant del gegant petit del Pi, l'Oriol, i enfront de la façana del número 10 de la plaça, on hi ha la imatge del sant. Ceremoniosament els veïns de la finca eleven fins a la fornícula del sant la garlanda de flors que han ofrenat els gegants i, tot seguit com a cloenda de l'acte, els mateixos veïns llancen monedes de xocolata al públic i els geganters concentrats.

Atracaments d'en Perot lo Lladre

La tradició diu que el bandoler Perot Rocaguidarna va viure al barri del Pi. De fet, en aquest barri, hi ha un carrer que duu el seu nom; és un petit carreró que comunica els carrers del Pi i de la Portaferrissa. Dissabte de la festa, a la tarda i després de la representació a la plaça de Sant Josep Oriol de la vida d'aquest bandoler, s'inicia una altra de les cercaviles singulars de la festa: els Atracaments d'en Perot lo Lladre. L'acte consisteix en una desfilada del gegantó Perot, acompanyat de la seva colla de portadors i músics abillats a l'estil de l'època del bandoler, i que, recorrent alguns carrers del barri, en arribar a un seguit de comerços col·laboradors atraquen el botiguer al crit de: «Perot, Perot, Perot, el nostre lladregot!» i amb la cançoneta: «Passejant per Ciutat Vella vaig conèixer un bandoler, que Perot lo Lladre es deia, Perot lo Lladre, el bandoler!». El botiguer entrega als atracadors monedes de xocolata de la festa i caramels que després seran llançats als assistents.

Trobada de Gegants i Bestiari

Diumenge de la festa, al matí i després de les Matinades de Músics, a la plaça de Sant Josep Oriol es fa la *plantada* de les figures participants en la Trobada de Gegants i Bestiari del Pi. Són convidats a la festa gegants, gegantons, capgrossos, bestiari i altres elements de la cultura popular de Ciutat Vella, d'altres barris de la ciutat i d'arreu de Catalunya. Tot seguit s'inicia la cercavila que, encapçalada per tota la imatge festiva del Pi, desfila per la plaça del Pi, carrers Cardenal Casañas, la Rambla, Ferran, plaça de Sant Jaume, carrer del Bisbe, plaça Nova, Portal de l'Àngel, carrers Cucurulla, del Pi i plaça de Sant Josep Oriol. Arribats a la plaça hi ha la mostra de balls com a cloenda de la Trobada i de les Festes de Sant Josep Oriol.

Imatge festiva

La imatge festiva del Pi és un dels elements principals de les Festes de Sant Josep Oriol i del barri del Pi. I la integren la família dels Gegants del Pi, amb figures originals i rèpliques dels Gegants grans del Pi: Elisenda i Mustafà, els Gegants petits del Pi: Eulàlia i Oriol, i el gegantó Perot lo Lladre, el gegantó Mustafà petit, la Mulassa de Barcelona, el Lleó de Barcelona i un parell de capgrossos.

Festes de Santa Madrona

(Festa de la Cultura Popular Catalana al Raval)

EL RAVAL

Darrer diumenge de març

Festa en procés de consolidació, en protocol

Organitza: Associació Institut per a la Promoció de la Cultura Popular Catalana.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La festa

Les Festes de Santa Madrona, amb una trajectòria de quatre anys, segueix un procés de consolidació com una mostra de cultura popular i tradicional catalana al sector sud del Raval. La festa, que se celebra el darrer diumenge de març al matí, consisteix en una trobada, a la plaça Folch i Torres, de diferents col·lectius i grups de cultura popular catalana de Ciutat Vella i d'altres barris veïns. Gegants, gegantons, capgrossos, bestiar, esbarts, bastoners, trabucaires, falcons, grallers i tabalers realitzen una cercavila pels carrers del Raval sud i finalitzen la trobada, a la plaça Folch i Torres, amb una mostra de balls i llüiments de cada participant.

Imatgeria festiva

La festa té la seva imatgeria festiva pròpia, els Bous i la Vaqueta del Raval i els Capgrossos del Casal del Barri Folch i Torres del Raval.

Celebracions de Setmana Santa

CIUTAT VELLA

Menja tradicional de Pasqua Florida: La Mona

La Setmana Santa és un dels moments més importants de l'any litúrgic cristià. Es tracta d'un conjunt de celebracions que tenen lloc entre el divendres abans del Diumenge de Rams i el Diumenge de Pasqua –Florida– o, ja en el terreny de les festes populars, el dilluns de Pasqua Florida. Mitjançant un vast i ric conjunt de costums i celebracions festives –processons, escenificacions teatrals i altres activitats litúrgiques i rituals– hom recorda i recrea els darrers moments de Jesucrist a la Terra, en el que es coneix com la Passió, Mort i Resurrecció. És a dir, des que Je-

sús arriba a Jerusalem procedent del desert ja proclamat Salvador, fins que és processat, mort clavat a la creu, enterrat i fins que ressuscita. La ubicació en el calendari d'aquestes celebracions canvia cada any i oscil·la entre els mesos de març i abril, ja que la data de la Pasqua es fixa a partir de la primera lluna plena de primavera. Per això, la majoria d'aquests actes se celebren sota la lluna plena del mes de març-abril.

D'aquesta manera el Diumenge de Rams pot esdevenir-se entre el 16 de març i el 18 d'abril i Divendres Sant entre el 21 de març i el 23 d'abril.

Benedicció de Rams

CIUTAT VELLA

Diumenge de Rams, març - abril (data mòbil)

Celebració en protocol

Organitza: Diferents parròquies de Ciutat Vella (Arquebisbat de Barcelona).

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:

Districte de Ciutat Vella.

La majoria de parròquies catòliques de Ciutat Vella celebren l'entrada triomfant de Jesús a Jerusalem amb la benedicció de palmes, palmons i rams, en una celebració festiva que s'acostuma a realitzar a les portes de les diferents esglésies al llarg del matí del Diumenge de Rams. En algun cas, la benedicció és acompanyada d'una petita processó, prop de cada parròquia o basílica, amb les palmes, palmons i rams. Uns dies abans se celebren diverses fires de venda de palmes, palmons, rams i els seus guarniments. Entre altres, a Ciutat Vella, cal ressenyar les benediccions de la Seu Catedral, la basílica de Santa Maria del Pi, la basílica de Santa Maria del Mar, l'església de Sant Pere de les Puel·les o l'església de Sant Agustí.

El Diumenge de Rams, pels volts de les 10 del matí, des de l'església de Sant Agustí s'inicia la Processó de l'Entrada triomfant de Jesús a Jerusalem, popularment coneguda com de la Burreta –La Borriqueta–.

La processó es compon del pas de l'Entrada triomfant de Jesús a Jerusalem (la Burreta), una formació musical i tot el seguici d'assistents amb palmes, palmons i rams. El recorregut és, sortint de la plaça de Sant Agustí, pel carrer de l'Hospital, la Rambla, Santa Anna, Portal de l'Àngel, Cucurulla, Portaferrixa, la Rambla, Hospital i plaça de Sant Agustí.

Finalitza pels volts del migdia quan es procedeix a la benedicció de rams.

Processons de Divendres Sant

Una de les tradicions de Setmana Santa més arrelades a la ciutat de Barcelona eren les processons de Divendres Sant. Fa anys que aquestes es van deixar de

celebrar. Recuperades fa més d'un quart de segle per col·lectius de procedència andalusa en una combinació de tradició, religiositat i laïcitat.

Processó de Jesús del Gran Poder i María Santísima de la Esperanza Macarena

RAVAL - BARRI GÒTIC

Divendres Sant, març - abril (data mòbil)

Celebració en protocol

Organitza: Pontificia y Real Hermandad de Jesús del Gran Poder y María Santísima de la Esperanza Macarena de Barcelona, parròquia de Sant Agustí.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La Processó de Jesús del Gran Poder i María Santísima de la Esperanza Macarena es realitza el Divendres Sant i hi participen els passos del Nostre Pare Jesús del Gran Poder amb acompanyament musical, i els seus confreres i penitents amb túnica i antifaç negres, amb cingol groc, i capirota d'un metre d'alçària; sobre el pit, escut corporatiu sobre fons morat. El pas de pal·li: María Santísima de la Esperanza Macarena amb acompanyament musical, confreres i penitents amb túnica i capa de merí, amb cingol verd i groc, antifaç de vellut verd, amb capirota -caperutxa- de 60 cm; sobre el pit, escut de la Germandat de la Macarena de Sevilla. La processó s'inicia a les cinc de la tarda a la parròquia de Sant Agustí i realitza el recorregut següent: plaça de Sant Agustí, la Rambla, santa Anna, Portal de l'Àngel, Arcs, plaça Nova, avinguda de la Catedral, Boters, Pi, plaça del Pi, Cardenal Casañas, la Rambla, Hospital i plaça de Sant Agustí, on finalitza pels volts de les 22.30 hores a l'església de Sant Agustí.

Processó de Nostra Senyora de les Angoixes

RAVAL - BARRI GÒTIC

Divendres Sant, març - abril (data mòbil)

Celebració en protocol

Organitza: Hermandad y Cofradía de Nuestra Señora de las Angustias de Barcelona, parròquia de Sant Jaume.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La Processó de la Nostra Senyora de les Angoixes es realitza el Divendres Sant i hi participen el pas de Nostra Senyora de les Angoixes amb acompanyament musical, confreres i penitents amb túnica negra, capirota i cingol de color bordeus. La processó s'inicia a les 18.45 hores a la parròquia de Sant Jaume i realitza el recorregut següent:

Ferran, plaça de Sant Jaume, Bisbe, plaça Nova, avinguda de la Catedral, Boters, Pi, plaça del Pi, Cardenal Casañas, la Rambla i carrer Ferran.

La processó finalitza cap a les 22.30 hores a l'església de Sant Jaume. Val a dir que les dues processons fan la seva trobada a la plaça Nova i continuen juntes fins a la Rambla.

Festa de Baisakhi

EL RAVAL

Diumenge més proper al 14 d'abril

Festa tradicional sikh en procés de consolidació a Ciutat Vella

Organitza: Sikh Gurdwara Guru Darshan Sahib.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La festa sikh de Baisakhi se celebra en commemoració de la fundació del Khalsa, l'any 1699, per part del guru Gobind. El Khalsa, en el seu origen, era una organització armada, creada amb la finalitat de protegir la comunitat sikh dels atacs dels pobles veïns. Amb el temps, però, pertànyer al Khalsa es convertí en la manera de ser un bon sikh, així que la major part de sikhs en formaven part. En aquest sentit, doncs, el Khalsa ha esdevingut un ritual de compromís amb la fe.

La festa

La comunitat sikh de Barcelona inicia la celebració de Baisakhi amb les pregàries del matí al temple (gurdwara) i, posteriorment, amb una processó pels carrers del Raval, presidida pel llibre sagrat *Guru Grant Sahib*, durant la qual, i com a part del ritual, s'ofereix fruita, aigua i altres aliments als assistents i a tothom que s'hi apropia. La celebració acaba amb el langar, o àpat comunitari, al temple.

Vicente Zambrano González

Festivitat i Fira de Sant Ponç

EL RAVAL

11 de maig. Activitat en protocol

Menges tradicionals de la Festa de Sant Ponç:
Mel, confitures i arrops

Organitza: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella, Unió de Sant Ponç, Parròquia de Sant Agustí, Associació d'Apicultors de Barcelona i Associació Catalana d'Apicultors.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

L'11 de maig és la diada de Sant Ponç, patró dels herbolaris. És per aquest motiu que, arreu de Catalunya, s'organitzen fires d'herbes remeieres, mel, dolços, fruites confitades i arrops. Una de les més antigues i de més renom és la Fira de Sant Ponç de Barcelona que, actualment, se celebra al carrer de l'Hospital, al barri del Raval, al llarg de tot el dia 11 de maig.

Fa més de deu segles que aquesta fira es fa en el moment més àlgid, a la primavera i, des del segle XVI, es fa coincidir amb la diada de Sant Ponç, l'11 de maig. La Fira de Sant Ponç antigament se celebrava a la plaça

de Sant Miquel, després va passar al carrer de Sant Cugat del Rec i, des del segle XIX, prop de l'església de l'Hospital de la Santa Creu. Actualment, al seu emplaçament del carrer de l'Hospital, hi ha parades de mel, fruites confitades, arrops, mermelades, mató i formatges artesans i les més tradicionals herbes medicinals: boldo, camamilla, farigola, llorer, marialluïsa, menta, poniol, orenga, romaní, sajolida, tarongina i til·la, entre moltes altres.

Durant la celebració de la Festivitat de Sant Ponç al carrer de l'Hospital, la plaça de Sant Agustí i la parròquia de Sant Agustí, es realitzen un seguit d'activitats tradicionals.

A la parròquia de Sant Agustí se celebra la missa solemne en honor de sant Ponç. Tot seguit es realitza la tradicional processó amb la imatge de sant Ponç i la benedicció d'acció de gràcies. Tot seguit es fa l'elecció de la pubilla i la pubilleta de la festa i una ballada de sardanes. A l'interior de l'església també se celebra un concert. A la plaça es fan mostres de divulgació de l'apicultura, tallers d'herbes remeieres i un concurs de mels per a apicultors amb tres modalitats: romaní, uniflora i multiflora.

Festa de Final de Curs d'Escoles Bastoneres

BARRI GÒTIC

Segon divendres de maig

Activitat en procés de consolidació

Organitza: Associació Institut per a la Promoció de la Cultura Popular Catalana.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

Des de l'any 2009 la tarda del segon divendres de maig, al Pla de la Seu i l'avinguda de la Catedral, se celebra la Festa de Final de Curs d'Escoles Bastoneres de tot Barcelona, en la qual participen alumnes de primària, de sis a nou anys. La festa consisteix en la formació de Balls de Bastons dels alumnes i una cloenda amb la Mostra de Balls de Bastons.

Trobada de Gegants de la Barceloneta

LA BARCELONETA

Tercer diumenge de maig

Activitat en protocol

Menja tradicional de la Trobada: Sardines a la brasa.

Organitza: Associació de Geganters, Grallers i Bestiari de la Barceloneta.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La primavera de l'any 1991, a la Barceloneta, es va impulsar la creació d'uns gegants que fossin representatius del barri. Amb aquest objectiu es van triar les figures d'un pescador i una peixatera, ja que aquests són els oficis tradicionals més representatius del barri. El 29 de setembre de 1991, festivitat de Sant Miquel i en el marc de la Festa Major de la Barceloneta, els nous gegants van ser batejats i presentats en societat acompanyats de dos capgrossos que també representaven altres oficis tradicionals del barri: un estibador del port i un cuiner. Els noms de les figures també fan referència al barri, el gegant Pep Barceló, la geganta Maria la Néta, el capgròs cuiner Ramonet i el capgròs estibador Ganxut. Amb aquest també es va estrenar, com a símbol del barri, un gegantó que

figura la Torre del Rellogge del Moll de Pescadors. Anys més tard, se'ls afegirien altres figures: el gegantó Miquelet i el nan del General Lagarto.

La primera Trobada de Gegants de la Barceloneta va ser per les Festes de Sant Miquel de l'any 1992. L'any 1993, la segona Trobada de Gegants de la Barceloneta també es va celebrar per a aquestes dates. És en aquest moment quan els organitzadors veuen la necessitat que els Gegants de la Barceloneta tinguin una diada de celebració pròpia amb més protagonisme, tant per a la imatgeria festiva de la Barceloneta com per a les altres figures i colles de gegants convidades.

Des de l'any 1994 la Trobada de Gegants de la Barceloneta se celebra el matí del tercer diumenge de maig. La Trobada consisteix en la *plantada* de gegants i altres figures al Moll de Pescadors, mentre els geganters i músics són obsequiats amb un esmorzar típic del barri: sardines a la brasa. Tot seguit comença la cercavila pels carrers interiors del barri.

La Trobada finalitza al Moll de la Barceloneta amb els balls de tots els gegants participants vinguts d'arreu del país. La cloenda de l'acte és amb el ball dels gegants de la Barceloneta: *Un cant als gegants de la Barceloneta: l'havanera de Pep Barceló i Maria la Néta.*

Pasqua Granada, Segona Pasqua

La Pasqua Granada o Pentecosta és una celebració primaveral que prové i incorpora cerimònies d'antics cultes agraris relacionats amb la fructificació dels cereals i de les plantes. Quaranta-nou dies després del dilluns de Pasqua Florida i deu dies després del diumenge de l'Ascensió, l'Església cristiana celebra la festa de la Pasqua Granada, anomenada popularment Segona Pasqua, en relació amb la Primera Pasqua o Pasqua Florida. Es tracta d'una diada solemne que s'emmarca dins el cicle de festes de commemoració del cicle vital, de la Passió, Mort i Resurrecció de Jesucrist. Se celebra en memòria de la vinguda de l'Esperit Sant sobre els apòstols el dia de la Pentecosta jueva de l'any 30. Si el dia de Pasqua de Resurrecció o Florida es commemora la resurrecció de Jesús i el dia de l'Ascensió la seva pujada als cels, el dia de Pasqua Granada es commemora el descens de l'Esperit Sant sobre els seus deixebles, la primera comunitat cristiana. Amb aquesta epifania ígnia els deixebles queden infosos de la saviesa i d'un miraculós do de llengües necessari per anar pel món a predicar i per això, de fet, la festa de Pasqua Granada també rememora el naixement de l'Església cristiana o l'inici de la predicació universal dels apòstols i de la propagació de l'evangeli.

A la ciutat de Barcelona la Segona Pasqua és una festa molt arrelada, sobretot pel fet que, durant aquest cap de setmana que inclou el dilluns de Pasqua Granada, tradicionalment ha estat, i és, temps d'aplecs, romeries, fontades, excursions i berenars amb cants i balls. La llarga tradició de cant coral per pasqües a la ciutat, i molt especialment a Ciutat Vella, ha originat un seguit d'actes barcelonins singulars, únics i tradicionals per aquestes dates. Gran quantitat de societats corals omplien la vida cultural dels barris de la Barceloneta, la Ribera, Sant Pere, el Gòtic, el Raval i el Poble-sec, que tenien la seva màxima expressió en la celebració de la Segona Pasqua. Serà precisament aquest fet el que determinarà que el dilluns de Pasqua Granada sigui festiu en el calendari laboral de la ciutat. La Segona Pasqua actual es manifesta en tota la seva esplendor i originalitat als barris del Poble-sec, del Raval i de la Barceloneta.

Sortida de cors de la Barceloneta. Festa dels Cors Muts

LA BARCELONETA

Cap de setmana i dilluns de Pasqua Granada
(data mòbil)

Festa en protocol

*Organitza: Coordinadora de Grups Corals de la Barceloneta
i totes les Agrupacions Corals Humorístiques participants.*

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

La Festa dels Cors Muts de la Barceloneta és una festa popular de llarga trajectòria al barri. El seu inici es remunta al 1845 i, d'aleshores ençà, s'ha celebrat –amb alguns períodes de prohibició– tot coincidint amb la Pentecosta o Segona Pasqua. Aquesta festa arrencà en una època en què els pescadors tornaven amb els carros ensenyant pel veïnat tot allò que havien aconseguit gràcies a la venda del peix als mercats dels pobles veïns i de la rodalia de Barcelona. La passejada pel barri venia acompanyada de cançons satíriques. Aquesta celebració espontània va ser l'origen dels primers cors musicals i de la institucionalització de la cercavila. Durant aquests anys es donà un fort impuls al contingut musical de la Festa dels Cors de la Barceloneta. Al llarg d'aquests cent trenta anys de tradició la festa ha sofert diferents prohibicions i limitacions. És a partir dels anys cinquanta del segle xx quan les activitats de les Societats Corals Humorístiques i la Festa dels Cors recuperen l'activitat amb més entusiasme i, a partir del 1973 amb la recuperació dels mítics passacarrers, la festa s'ha continuat celebrant sense interrupcions.

Tanmateix, però, el format musical de la festa va experimentar un canvi a partir del seu darrer restabliment a les acaballes del franquisme, quan l'apartat coral quedà substituït pel cor comparsa i l'acompanyament musical per una banda de músics generalment llogada. Malgrat que les entitats continuen portant en el seu nom Agrupació Coral Humorística l'objectiu de la festa ja no és el cant. És per aquesta raó que passà a anomenar-se Festa dels Cors Muts i els coristes o cantaires van esdevenir les actuals comparses disfressades. Es treballa, però, en la recuperació dels elements més tradicionals, tant en la singularitat de la desfilada i l'abillament de les comparses com en els ritmes i les formacions musicals que els acompanyen.

La festa se celebra el matí del dissabte, abans que les diferents societats corals humorístiques marxin d'excursió, i dilluns de Pasqua Granada a la tarda, fins a mitjanit, quan les societats corals tornen al barri.

En ambdues ocasions els cors van fent una cercavila passant per totes les seus dels coristes del barri que participen en la festa. Davant dels locals, molts dels quals són bars o restaurants, i mentre sona una peça musical, un mosso oneja amunt i avall una senyera que penja d'un pal de bandera clavat a les seves façanes durant els dies de la festa. Cada cor, en arribar al seu propi local, fa el seu ball i amb l'encesa d'un petit efecte pirotècnic clou la festa. Són característiques singulars de tots els cors el pas de ball que realitzen mentre desfilen –moviment característic d'aquesta celebració–, el protagonisme dels astrals i els abilla-

ments tradicionals dels coristes –segons el grup– amb els seus estendards distintius i els enormes estris i eines de treball dels diferents oficis del barri que els coristes carreguen sobre les seves espatlles.

També cal ressenyar que molts participants pengen de les seves disfresses tantes viandes com poden, tot recordant els antics pescadors quan tornaven carregats amb la pesca per a les seves llars o, també, els caramellaires quan tornaven dels aplecs carregats dels aliments rebuts com a paga pels seus cants.

Sortida dels Cors i les Bandes del Raval per Pasqua Granada

EL RAVAL

Divendres, cap de setmana i dilluns de Pasqua Granada (data mòbil)

Festa en protocol

Organitza: Coordinadora de Corals i Bandes del Raval.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La tradició de la Segona Pasqua al barri del Raval i la seva trajectòria històrica és semblant a la de la Barceloneta i la de tot Ciutat Vella. La Festa de la Segona Pasqua al Raval, però, s'inicia divendres a la tarda quan es fa la primera desfilada de cors i de bandes de música amb el seu pas i ball característic i lluint els estandards distintius de cada coral i els enormes estris i eines de treball dels diferents oficis del barri, que els coristes carreguen sobre les espatlles. La música que els acompanya és la que executa la seva pròpia banda de música –en el cas del Raval cada cor té la seva banda.

La desfilada surt i acaba en el local de cada societat coral i recorre els carrers del barri on hi ha la seu d'altres corals. Després d'aquesta primera cercavila, cada coral marxa de cap de setmana a una altra població catalana on farà les seves actuacions i captes. De tornada, dilluns de Pasqua Granada, cada coral amb la seva banda fa la segona desfilada pels carrers del barri on hi ha la seu d'altres corals acabant davant del seu propi local on faran una passejada especial sota els focs d'artifici que s'hi han instal·lat.

Cantada de Caramelles del Raval

EL RAVAL

Un dels diumenges posteriors a la Pasqua Granada, sense data fixa

Acte en protocol

Organitza: Coordinadora de Corals i Bandes del Raval.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

El matí d'un diumenge posterior a la Pasqua Granada, sense data fixa, pels carrers i places del barri del Raval se celebra, des de fa més de vint-i-cinc anys, la tradicional Cantada de Caramelles.

Les diferents corals i bandes del Raval són distribuïdes per diferents espais del barri, abillats amb els tradicionals vestits de cada coral i els elements de caramellaire, interpretant cançons tradicionals catalanes i adaptacions de cançons actuals.

Festes de la Primavera del Barri de Sant Just

BARRI GÒTIC

Divendres i dissabte de la primera setmana de juny

Festa en protocol

Organitza: Amics del Barri de Sant Just.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

La festa

Les Festes de Primavera tenen lloc al barri de Sant Just des de l'any 1984. La festa se celebra amb diverses activitats el divendres i el dissabte del primer cap de setmana de juny a la plaça de Sant Just i carrers de l'entorn. S'inicia divendres a la tarda amb una cercavila pel barri integrada pel grup de percussió Smbao i el nan Manolito. Tot seguit es du a terme el pregó de la festa a càrrec d'un veí destacat. La festa continua divendres amb tallers infantils, ball de tarda amb música tradicional i un concert ball de nit. Dissabte al matí tornen els tallers i les activitats infantils, un concert de grups de música emergents del barri, el vermut i el dinar populars i l'SMS (Smbao Musical Session), una trobada i cercavila de grups de percussió que clou la festa.

Imatgeria festiva

El nan Manolito, personatge singular del barri de Sant Just, és el fil conductor de la festa.

Festivitat del Corpus

CIUTAT VELLA - BARCELONA

Menges tradicionals de la trobada: Coca de cireres i Pamoli

La Festivitat del Corpus Christi se celebra onze dies després de la celebració de la Pentecosta o, el que és el mateix, el dijous següent de la capvuitada de la festa de la Pasqua Granada. Aquesta celebració mòbil en el calendari solar, que es regula com les pasqües pel calendari lunar, situa la festa del Corpus en les darreres setmanes de la primavera. Des que la diada del Corpus va deixar de ser festa laboral la seva celebració trasllada alguna de les manifestacions festives del dijous al diumenge següent. Des de la seva instauració, el 1264, com la festa d'exaltació del cos de Crist, i sobretot des del 1316, amb la generalització per tot Europa de la realització de la seva processó, la celebració de la festivitat del Corpus Christi al llarg dels darrers sis segles ha estat un esdeveniment religiós, social, cultural i festiu de gran transcendència. La seva condició de festa instaurada fa d'aquesta festa inventada una celebració moderna sense precedents històrics i essencialment urbana.

A la ciutat de Barcelona la celebració del Corpus, i sobretot de la seva Processó des de la seva instauració el 1320, ha estat –i és– la manifestació festiva, cívica i religiosa més lluïda de la ciutat, i model, pel que fa als continguts, formes i funcions, d'altres celebracions d'arreu del país. La seva posada en escena solemne, lúdica i didàctica alhora, mitjançant un seguit de manifestacions teatrals de caràcter itinerant, amb elements escenogràfics que van bastint cada vegada amb més riquesa els entremesos, és l'origen de gran quantitat de manifestacions folklòriques del país: gegants, capgrossos, bestiar, balls de diables i tot un seguit de danses i músiques que conformen gran part del patrimoni oral i immaterial de la ciutat i de tot el país. Com a festa urbana el Corpus al llarg de la seva història va integrant tot el teixit social de la ciutat atorgant-li responsabilitats en la seva celebració. D'aquesta manera la Festa del Corpus ha estat durant segles l'autèntica festa major de la ciutat.

Desapareguda la Processó a la fi dels anys setanta del segle passat, l'any 1992, diverses entitats de cultura popular i tradicional de Ciutat Vella i l'Ajuntament de Barcelona van decidir recuperar per a tota la ciutadania una de les festes més antigues i lluïdes que al llarg de la història s'han celebrat a la ciutat: el Corpus. I ho van fer amb dos dels seus aspectes més populars i participatius i, alhora, fruit de l'herència col·lectiva dels barcelonins: potenciant «l'ou com balla» i restituint la Processó Festiva de Corpus.

«L'ou com balla»

CIUTAT VELLA

Des de dijous de Corpus fins al diumenge següent
(data mòbil)

Activitat recollida en el Protocol Festiu de la Ciutat
de Barcelona

Organitza: Ajuntament de Barcelona:
Direcció de Relacions Institucionals i Ciutadanes.

«L'ou com balla» és una de les tradicions més singulars de Barcelona que, almenys, des del 1637 ha distingit la ciutat per la diada de Corpus. És un costum consistent a fer ballar un ou, prèviament buidat, dalt del raig d'aigua de brolladors i fonts ornamentals de claustres, patis i jardins singulars de diverses institucions, però també de cases privades. Les fonts i els brolladors són guarnits amb ornaments florals que distingeixen tot l'espai. El doll on balla l'ou és embolcallat per una cistella que recull l'ou si cau i el torna a adreçar al raig d'aigua. És costum i tradició que aquesta cistella estigui guarnida amb cireres. Mai no s'ha interromput aquesta tradició autènticament barcelonina molt arrelada en l'imaginari dels ciutadans. «L'ou com balla» del claustre de la Seu Catedral i el del pati de la Casa de l'Ardiaca, seu de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, són els més tradicionals i populars. El costum, però, s'ha estès a altres fonts d'edificis públics, religiosos i privats de Ciutat Vella: la Reial Acadèmia de les Bones Lletres, el Palau del Lloctinent –Arxiu de la Corona d'Aragó–, el Verger del

Museu Frederic Marès, l'Ateneu Barcelonès o l'església de Santa Anna. Aquest joc d'aigua, d'origen discutit, es creu que va néixer com un divertiment importat amb el qual els nobles i burgesos de la ciutat s'entretien tot esperant el pas de la processó. També és interpretat com l'exaltació de la primavera en la seva plenitud, l'esclat de la fecunditat amb el raig d'aigua, la vida que reneix amb l'ou. També té la seva interpretació d'acord amb la celebració religiosa de la diada: l'ou representa l'exaltació de l'eucaristia per damunt del calze, és a dir, de la cistella ricament guarnida de flors i cireres que recull i embolcalla el doll d'aigua. «L'ou com balla» es pot visitar el mateix dijous de Corpus Christi i, en la majoria dels espais, fins al diumenge següent.

El dijous festiu del Corpus Christi, a la plaça de Sant Jaume, a dos quarts de set del vespre, se celebra la tradicional Ballada de Sardanes de Corpus, a càrrec de la cobla que té la titularitat de Cobla Ciutat de Barcelona.

La Ballada de Sardanes

BARRI GÒTIC

Dijous de Corpus (data mòbil)

Activitat recollida en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona

*Organitza: Ajuntament de Barcelona:
Direcció de Relacions Institucionals i Ciutadanes.*

La Processó Festiva de Corpus

BARRI GÒTIC

Diumenge següent al dijous de Corpus (data mòbil)

Activitat recollida en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona

Organitza: Ajuntament de Barcelona: Direcció de Relacions Institucionals i Ciutadanes.

Entitat concurrent: Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional de Barcelona Vella (antiga Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella de Barcelona).

La Processó, celebrada a Barcelona des del 1320, és un patrimoni cultural immaterial de la ciutat i dels seus ciutadans. La Processó del Corpus barceloní durant segles ha estat la veritable festa major de la ciutat. En el seu vessant civil i popular ha estat l'origen de molts balls i elements d'imatgeria festiva: els gegants, els capgrossos, el bestiari i altres danses i entremesos que són fruit de la imaginació popular exposada en el gran aparador que històricament ha estat i és la Processó de Corpus. La Processó Festiva actual és formada pel Seguici Popular de Barcelona ampliat segons el seu Protocol particular. Des del 1992, l'Ajuntament de Barcelona ha organitzat aquest seguici brillant i festiu, integrat pels Gegants de la Ciutat, del Pi, de Sant Roc de la Plaça Nova, nous de la Casa de Caritat i de Santa Maria del Mar, els Capgrossos Macers de la Ciutat i el nan Cu-cut de la Plaça Nova, l'Àliga de la Ciutat, els Cavallets Cotoners, el Lleó, la Mulassa, el Bou, la Víbria, el Drac, la Tarasca i el Dofí, els balls de bastons, el ball de cercolets, els falcons i els trabucaires, la Banda Municipal de Barcelona i diversos grups de música tradicional i popular. Des d'aleshores aquest Seguici Popular precedeix la processó de Corpus Christi de la Seu Catedral amb la singular custòdia en el tron del rei Martí sota tàlem. La Processó Festiva popular i civil se celebra el diumenge següent del dijous de Corpus a les set del vespre sortint de la plaça de Sant Jaume. L'ordenament de la Processó de Corpus, d'acord amb el Protocol del Seguici Popular de Barcelona, i per les seves característiques especials, es constitueix en quatre blocs. El primer integrat pels Cavallets Cotoners de Barcelona, l'Àliga de la Ciutat,

trabucaires escortant l'Àliga i el Lleó de Barcelona, i els Gegants de la Ciutat amb els Capgrossos Macers. El segon és format pel Ball de Cercolets, la Mulassa de Barcelona, el Bou de Barcelona i els Gegants del Pi. El tercer és constituït pel Ball de Bastons, la Víbria de Barcelona, el Drac de la Ciutat Vella de Barcelona i els Gegants de Sant Roc de la Plaça Nova amb el Nan Cu-cut i el Penó de Santa Eulàlia. En el quart intervenen la Tarasca de Barcelona, els Gegants Nous de la Casa de Caritat o del Corpus, el Dofí del Casc Antic, els Gegants de Santa Maria del Mar, els Falcons de Barcelona i les Trampes de la Ciutat (timbales de la banda de música de la secció muntada de la guàrdia urbana). La Processó Festiva és encapçalada per la banda de música i els llancers de la secció muntada de la guàrdia urbana, i des de l'any 2012 també

per la Coronela de Barcelona. Així mateix també hi participa la Banda Municipal de Barcelona i en acabar la Processó, voluntàriament, hi poden intervenir els Castellers de Barcelona. D'acord amb el Protocol del Seguici Popular de Barcelona els grups musicals que participin com a acompanyament musical dels diferents elements components del Seguici Popular de Barcelona hauran de tenir un nombre suficient d'integrants, de qualitat reconeguda i amb les característiques de les cobles de ministrers, cobles de sardanes, cobles de tres quartans, mitges cobles i formacions de grallers, dolçainers, cornamusaires, flabiolaires i percussió. Totes les figures d'imatgeria festiva del Seguici Popular de Barcelona per a la Processó de Corpus són bastides amb guarniments florals.

El diumenge de Corpus tots els participants de la Processó de Corpus es concentren a l'interior de la Casa de la Ciutat excepte els Gegants Nous de la Casa de Caritat o del Corpus, que resten exposats davant de la façana de l'Ajuntament. A les set del vespre aquests gegants ballen al mig de la plaça de Sant Jaume el seu ball tradicional que dóna pas a l'inici de la Processó Festiva de Corpus. La Processó recorre la plaça de Sant Jaume, el carrer del Bisbe, la plaça Nova i els carrers dels Arcs i del Portal de l'Àngel; des d'aquest lloc segueix el mateix recorregut que la Processó de la Seu Catedral, que la precedeix, i que acaba a l'avinguda de la Catedral. La Processó Festiva se celebrarà en qualsevol cas i al marge que la Processó de la Seu no se celebri o que se circumscriu al recinte religiós. En aquest cas el Protocol del Seguici Popular de Barcelona preveu d'establir un recorregut d'acord amb la seva història i tradició.

Imatgeria festiva de Corpus: els Gegants del Corpus de Barcelona

**Propietari: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella**

*Entitat responsable: Federació d'Entitats de Cultura Popular
i Tradicional de Barcelona Vella (antiga Coordinadora de Colles
de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella de Barcelona).*

L'any 1919 la Diputació de Barcelona va voler fer una nova parella de gegants per a la Casa de Caritat atès l'estat tronat en què es trobava la vella parella. L'encàrrec fou fet a l'escenògraf Emili Ferrer i Espel, que va respectar l'estètica i figuració de la parella vella en la nova. Els Gegants Nous de la Casa de Caritat des d'aleshores han esdevingut els Gegants del Corpus de Barcelona, participant en diverses processons de barris i a la mateixa de la Seu Catedral. El 1987 la Diputació de Barcelona cedeix aquests gegants a l'Ajuntament de Barcelona, Districte de Ciutat Vella. És responsable de portar-los i fer-los ballar la Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional de Barcelona Vella (antiga Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella de Barcelona). Des de l'any 1992 els Gegants del Corpus de Barcelona participen en la Processó Festiva de Corpus integrats per a aquesta diada en el Seguici Popular de Barcelona. Tenen un ball, el Ball dels Gegants del Corpus de Barcelona, amb música d'Enric Montsant i coreografia de Montserrat Garrich, que ballen el diumenge després del dijous festivitats de Corpus Christi a les set del vespre a la plaça de Sant Jaume i com a inici de la Processó Festiva de Corpus.

Festival dels carros o Ratha Yatra

BARRI GÒTIC (LA RAMBLA)

Un dissabte del mes juny

Festa tradicional hindú en procés de consolidació
a Ciutat Vella

Organitza: Associació per a la Consciència de Krishna.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona -
Districte de Ciutat Vella.*

La festa de Ratha Yatra o festival dels carros té el seu origen a la ciutat índia de Puri, a l'Estat d'Orissa. Els déus Jagannath, Balabhadra i Subhadra surten del temple en carros decorats per oferir la seva benedicció a totes les persones, sigui quin sigui el seu origen o les seves creences. La festa va arribar als països occidentals al final dels anys seixanta del segle xx de la mà de l'Associació per a la Consciència de Krishna. A Barcelona aquesta associació organitza la festa a la Rambla de Barcelona dins del marc del Festival de l'Índia a Barcelona, una mostra de cultura índia amb música, dansa i teatre tradicionals. Com en moltes festes d'origen indi, els participants són obsequiats amb dolços, fruits secs i alguns plats vegetarians, molts dels quals tenen l'arròs i les verdures com a base.

A person wearing a red jacket and dark pants is walking through a field of golden sparks or fireworks. The sparks are bright and radiating, creating a dynamic and energetic atmosphere. The person is in the foreground, slightly out of focus, and is walking towards the right. The background is filled with a dense field of sparks, creating a sense of depth and movement. The overall color palette is dominated by warm, golden-yellow tones, with the red of the jacket providing a strong contrast.

ESTIU

Nit de Sant Joan

Menja tradicional de Sant Joan: Coca de Sant Joan

La nit del 23 de juny és la nit màgica quan celebrem el solstici d'estiu, amb dos dies d'endarreriment. La celebració, que l'Església catòlica fa coincidir amb el naixement de sant Joan Baptista, ha esdevingut una festa marcada pel seu caràcter col·lectiu i socialitzador que integra tot un seguit de pràctiques i de costums sorgits de les diverses solemnitats paganes en honor de la deïtat del Sol i dels cultes vinculats al solstici d'estiu.

La festa té una riquesa ritual i simbòlica com poques: el foc purificador, els banys de mitjanit, les herbes de Sant Joan, les menges, les cançons, les dites, el ball, les curacions i altres pràctiques configuren un dia de transformació de la realitat quotidiana. De totes aquestes cerimònies el foc ha esdevingut l'autèntic protagonista de la nit: la flama sagrada del Canigó, les fogueres i la pirotècnia són la presència més evident en la nit més curta de l'any. La celebració de la nit de Sant Joan i de la revetlla a Barcelona és plena de vigència i

de vitalitat per voluntat popular i per iniciativa de particulars, d'associacions i d'entitats de tota mena, que no fan res més que donar continuïtat popular a una de les tradicions més arrelades a la ciutat.

La nit de Sant Joan se celebra comunitàriament com a Revetlla de Sant Joan a barris, carrers, places i terrats i amb un seguit de components imprescindibles: el ball, la coca de Sant Joan, la pirotècnia i la foguera. Els organitzadors són tan diversos com diverses són els milers de revetlles que se celebren a la ciutat. Ciutat Vella, i tot Barcelona, a més a més, compten a diversos barris amb un seguit d'actes i de celebracions carregats de singularitat i de simbolisme al voltant del que s'anomena La Nit del Foc. L'encesa de fogueres se sotmet a la normativa municipal específica. La venda i l'ús de pirotècnia queden regulades per la normativa vigent que en cada moment sigui aplicable a la ciutat de Barcelona.

La Flama del Canigó (Focs de Sant Joan)

BARRI GÒTIC

23 de juny

Activitat recollida en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona

Organitza: Òmnium Cultural.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona;
Institut de Cultura de Barcelona.*

Donant continuïtat a un costum iniciat el 1955 per l'excursionista nord-català Francesc Pujade, des de l'any 1966 diversos col·lectius i organitzacions distribueixen l'anomenada Flama del Canigó des del cim d'aquesta muntanya i la porten en relleus arreu de les terres de parla catalana per encendre les fogueres de la nit de Sant Joan. La Flama és conservada viva al llarg de l'any al Castellet de Perpinyà i cada any es renova al cim del mont sagrat del Canigó. El dia 23 de juny, de bon matí, s'escampa per tots els Països Catalans.

A la ciutat de Barcelona la Flama del Canigó, amb l'organització d'Òmnium Cultural, arriba el mateix dia 23 de juny a la plaça de Sant Jaume pels volts de les set del vespre on es distribueix pels diferents barris de la ciutat perquè encenguin les seves fogueres. Al voltant de la rebuda de la Flama del Canigó a la ciutat es basteix un ritual protocol·lari en què participen els elements festius municipals: l'Àliga de la Ciutat i els Gegants de la Ciutat. El ritual és senzill. Quan els portadors arriben amb la Flama del Canigó a la plaça de Sant Jaume, l'Àliga de la Ciutat i els Gegants de la Ciutat els fan una escorta d'honor fins a un gresol que és situat al mig de la plaça, mentre una formació musical interpreta la melodia de *Muntanyes del Canigó*. El gresol és encès amb la Flama del Canigó. Després dels parlaments dels organitzadors i de les autoritats electes presents a l'acte el foc és distribuït entre els representants dels diferents barris.

Nit del Foc de la Barceloneta

LA BARCELONETA

23 de juny

Acte en protocol

Organitza: Colla de Diables de la Barceloneta.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Institut de Cultura de Barcelona.*

La Nit del Foc de la Barceloneta, una representació al·legòrica de culte al foc, ha esdevingut un dels actes més tradicionals del barri i tot un referent en el món de les activitats i espectacles de foc del país. L'acte se celebra a la plaça de la Barceloneta el capvespre del dia 23 de juny, entre les 21 i les 22 hores, abans de la celebració de la Revetlla de Sant Joan. La celebració consisteix en una posada en escena complexa i acurada.

S'inicia amb la lectura dels versots satírics, a continuació es realitza la Baixada del Sol i la Lluna, dues estructures de ferro carregades de pirotècnia espetegant que baixen des del campanar de l'església de Sant Miquel del Port fins a la font del centre de la plaça. Tot seguit hi ha el ball de foc de presentació de les colles de diables –local i convidades– que, habitualment, són quatre.

A continuació es realitza la Ceptrotada, encesa dels estris portants de pirotècnia més grans de cada colla: els ceptrots. Segueix el Ball de Foc de lluïment de cada colla. A continuació les cremades al voltant de la font, enceses de pirotècnia continuades de tots els participants.

Continua amb el Ball amb Fuets de Patum, per cloure amb la Cremada final i una figura conjunta de tots els participants amb la gran font de foc.

Revetllassu, Revetlla de Sant Joan del Casc Antic

SANT PERE – SANTA CATERINA – LA RIBERA

23 de juny

Acte en procés de consolidació

Organitza: Centre Sant Pere Apòstol, Associació Juvenil Joves del Centre, Coordinadora de la Festa Major, Batalà Percussió, Òmnium Cultural, Colles de Diables del Casc Antic.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

El Revetllassu se celebra des de l'any 2010 i recupera la tradicional Revetlla de Sant Joan al Casc Antic.

La celebració s'inicia amb la recollida de la Flama del Canigó a la plaça de Sant Jaume. La Flama és traslladada fins a l'Arc de Triomf en una desfilada que recorre diversos carrers dels barris de Sant Pere – Santa Caterina – la Ribera acompanyada per gralles i tabals i portada per relleus per membres de diferents entitats del barri organitzadores de la festa. En arribar a l'Arc de Triomf, la Flama es reserva en un quinqué que preservarà el foc fins al moment de l'encesa de la foguera, cerimònia que es realitzarà a les 22 hores en punt.

Amb l'encesa de la foguera s'inicia la revetlla amb un sopar popular de carmanyola obert a tot el barri i el concert ball. Val a dir que l'organització reserva un espai protegit per al llançament de petards i coets.

Festa del Foc, Revetlla del Raval

EL RAVAL

23 de juny

Acte en procés de consolidació

Organitza: Associació Institut per a la Promoció de la Cultura Popular Catalana.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

La Festa del Foc, Revetlla del Raval se celebra des de l'any 2011 com a recuperació de les tradicionals revetlles de Sant Joan del Raval.

La celebració s'inicia amb la recollida de la Flama del Canigó a la plaça de Sant Jaume per una colla de voluntaris del Raval. La Flama és traslladada fins a la plaça de Folch i Torres en una desfilada que recorre diversos carrers del Raval acompanyada per diferents col·lectius del barri i portada per relleus. En arribar a la plaça Folch i Torres, la Flama encén la foguera i es fa la lectura del manifest dels Focs de Sant Joan de l'any.

Amb l'encesa de la foguera s'inicia la revetlla amb un sopar de germanor obert a tot el barri i el concert ball que s'allarga fins a les 2 hores del dia 24.

Revetlla de Sant Joan a la plaça Reial

BARRI GÒTIC

23 de juny

Acte en procés de consolidació

Organitza: Associació d'Amics i Comerciants de la Plaça Reial.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Des de fa poc més de quatre anys a la plaça Reial, el 23 de juny, se celebra la revetlla de Sant Joan amb concert i ball.

Festa Major del Casc Antic

SANT PERE - SANTA CATERINA - LA RIBERA

Del 23 de juny al dilluns següent a la diada de Sant Pere (29 de juny)

Festa en protocol

Menja tradicional de Sant Pere: Coca de Sant Pere

Organitza: Associació de Veïns del Casc Antic, Centre Sant Pere Apòstol i Coordinadora de Festa Major (integrada per 54 entitats).

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La festa

La Festa Major del Casc Antic té més de trenta anys de trajectòria –l'any 2014–, tanmateix, des de l'any 2012 viu un procés d'ordenació i actualització amb la unificació en aquesta celebració de les tres festes majors que se celebraven, des de feia anys, als barris de Sant Pere – Santa Caterina – la Ribera: la Festa Major de Sant Pere, la Festa Major de la Ribera i la Festa Major del Casc Antic. També, des d'aleshores, es potencia la Coordinadora de Festa Major que, amb cinquanta-quatre entitats associades actualment i al costat de les entitats que històricament han organitzat la festa, preparen una quantitat molt important d'activitats en diferents espais, places i carrers, centres municipals i privats i amb la instal·lació de diversos escenaris per a concerts, balls, activitats infantils, sopars i dinars populars i espectacles de tota mena. De la gran quantitat d'activitats participatives per a tots els veïns i veïnes algunes de les més tradicionals són les que configuren la singularitat de la festa.

Toc d'Inici de Sant Pere o Cercavila inaugural de Festa Major

El dissabte més proper a la diada de Sant Joan (24 de juny), la Cercavila de Festa Major, també coneguda darrerament com a Toc d'Inici de Sant Pere, fa la funció de presentació i inauguració de la Festa Major –no és un pregó però en fa la funció–. La cercavila s'inicia a les 11 del matí al Fossar de les Moreres recorrent els carrers de Santa Maria del Mar, passeig del Born, plaçeta i carrer Montcada, plaça Marcús, carrers Corders i Semoleres, plaça de Santa Caterina, carrer Freixures i avinguda de Francesc Cambó. El seguici és integrat per la Colla de Diables del Casc Antic, els Gegants del Casc Antic i de Santa Maria del Mar, els Gegants de Sant Pere de les Puel·les, els Gegantons del Carrer de la Princesa, els Bastoners del Casc Antic, els grups de tabalers Ku-Kum-Ku i Batalà i alguna colla de cultura popular convidada. En arribar al davant del Mercat de Santa Caterina cada grup o colla fa la seva actuació de lluïment i, a continuació, es fan els parlaments i la presentació del programa de la Festa Major.

Seguici de Sant Pere

El mateix dia de Sant Pere (29 de juny), a la tarda, s'organitza un seguici tradicional amb les entitats de la parròquia de Sant Pere de les Puel·les: els estendards i penons, els Gegants de Sant Pere de les Puel·les i una colla de cultura popular de Ciutat Vella convidada. La desfilada surt de la plaça de Sant Pere i recorre els carrers de Sant Pere més Alt i Mare de Déu del Pilar fins a la capella de Sant Josep Oriol, situada en el número 4 d'aquest carrer. En arribar a la capella, a l'interior, es fan unes lectures. Aquest és un dels pocs moments de l'any que pot ser visitada aquesta singular capella. El seguici torna a l'església de Sant Pere de les Puel·les pel carrer Sant Pere més Baix. En arribar els gegants i els seus convidats fan la seva ballada de lluïment i, a l'interior de l'església, se celebra l'ofici de Festa Major.

Trobada de Gegants del Casc Antic

La tarda del dissabte més proper a la diada de Sant Pere (29 de juny) se celebra la Trobada de Gegants del Casc Antic. La Trobada de Gegants del Casc Antic té lloc des del 1995. Les colles participants, tota la imatgeria del barri i una vintena de gegants vinguts d'arreu del país, es concentren al passeig del Born on fan la seva plantada. La cercavila de la Trobada recorre tots els barris de Sant Pere – Santa Caterina – la Ribera pels carrers Montcada, Carders, plaça Sant Agustí Vell, Basses de Sant Pere, Sant Pere més Baix, Álvarez de Castro i avinguda Francesc Cambó. Arribats al davant del Mercat de Santa Caterina, tots els grups participants fan els seus balls de lluïment. Després de l'entrega de records i els parlaments, el Ball final amb tots els grups participants clou l'acte.

Els correffocs

Des de l'any 1997, cap a les 21.30 hores del dissabte més proper a la diada de Sant Pere (29 de juny), els Diables del Casc Antic organitzen el Correfoc de la Festa Major. Al Correfoc hi participen les colles del Casc Antic i altres de convidades. El Correfoc s'inicia al Fossar de les Moreres i recorre el passeig del Born, els carrers del Rec i Tantarantana, la plaça de Sant Agustí Vell, on les colles fan un lluïment de foc, i continuen per les Basses de Sant Pere per finalitzar a la plaça de Sant Pere amb un gran lluïment de foc de totes les colles. El castell de focs d'artifici, a la plaça, clou l'acte. Des de l'any 2004, el mateix dia i abans del Correfoc de Festa Major, se celebra el Correfoc infantil amb un recorregut variable segons l'edició i amb la participació de la Colla Infantil dels Diables del Casc Antic i altres colles infantils de foc convidades.

Concert de Cant Coral

Des d'any 2010 se celebra al claustre del convent de Sant Agustí –en cas de pluja a la Sala Noble del mateix convent– el Concert de Cant Coral organitzat i interpretat pel grup coral A Little Note. En cada edició del concert també hi participen altres corals convidades. Aquest concert, en el poc temps de la seva realització per la Festa Major, s'ha convertit en un dels actes més singulars i distintius de la festa.

Paella Popular

Un dels actes més antics, arrelats i populars de la Festa Major del Casc Antic és la Paella Popular. La Paella Popular s'organitza el diumenge més proper a la diada de Sant Pere (29 de juny). De bon matí, al passeig del Born, veïnes i veïns, coordinats per l'Associació de Veïns del Casc Antic, comencen a elaborar la paella que a l'hora de dinar serà distribuïda entre tots els veïns i veïnes assistents.

Imatgeria festiva

Tota la imatgeria festiva dels barris de Sant Pere – Santa Caterina – la Ribera participa en els actes més tradicionals de la Festa Major. Els Gegants del Casc Antic: Marieta de l'Ull Viu i Peret el Fanaler, els gegantons Tinet el Graller i Kati del carrer Sant Pere més Baix i, la bèstia de foc i aigua, el Dofí del Casc Antic de Barcelona. Els Gegants de Santa Maria del Mar: la Reina de Saba i el Rei Salomó. Els Gegants de Sant Pere de les Puel·les: Pere III el Gran i Constança de Sicília, la gegantona Isabel de Portugal i el gegantó Alfons el Franc. I els gegantons del Carrer de la Princesa: Maria Loreto, Emili i el senyor Partagàs, el Rei de la Màgia.

Cantada d'Havaneres al Moll de la Barceloneta

LA BARCELONETA

Darrer dissabte de juny i més proper a la diada de Sant Pere (29 de juny)

Acte en protocol

Beguda tradicional de les cantades d'havaneres: Cremat de rom

Organitza: Associació d'Amics de les Havaneres.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La tradicional Cantada d'Havaneres de la Barceloneta es va començar a celebrar l'any 1986 i ha esdevingut un referent d'aquest tipus d'actes d'arreu del país. Les primeres edicions es realitzaven a la platja del passeig Marítim. Aviat, però, la Cantada va ser trasllada al moll de la Barceloneta, espai que ha esdevingut tradicional. La Cantada se celebra el darrer dissabte de juny i més proper a la diada de Sant Pere (29 de juny), entre les 20 i les 24 hores, i en cada edició hi participen quatre prestigiosos grups de cantaires d'havaneres.

Festivitat de Sant Cristòfor

BARRI GÒTIC

10 de juliol

Festivitat en protocol

**Menja tradicional de Sant Cristòfor:
Volant de Sant Cristòfor**

Organitza: Obra de la Reial Capella de Sant Cristòfor del Regomir.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

La ciutat de Barcelona, en diferents moments del segle XVI, va fer vot de poble i va declarar sants protectors i patrons sant Sebastià, sant Cristòfol i sant Roc. Sant Cristòfol ha estat un sant molt popular a la ciutat de Barcelona i, principalment, als carrers de Ciutat Vella. Protagonista d'entremesos de la processó del Corpus, és el patró dels gegants. També ha estat patró de viatgers i de viatjants i, des de l'inici del segle XX, d'automobilistes i conductors. Les imatges dels tres sants són situades a la Reial Capella de Sant

Cristòfor del carrer Regomir. Aquest carrer ha estat al llarg de segles l'espai de celebració, el dia 10 de juliol, de les diverses festes dedicades a sant Cristòfol i, fins a la fi del segle XIX, de la tradicional Fira de Sant Cristòfor, una fira d'estiu amb ventalls, xiulets, avellanes, espígol i altres herbes remeieres.

Des de l'any 1907 la Festivitat de Sant Cristòfor se celebra al llarg de tot el dia 10 de juliol al carrer de Regomir enfront de la Reial Capella de Sant Cristòfor amb la benedicció dels nombrosos automòbils i motocicles que acudeixen a l'indret. Els conductors reben unes branquetes d'espígol i una medalla del sant. Durant tot el dia, al costat de la capella, són plantats els Gegants petits del Pi. També és costum, alguns anys, que a la plaça de Sant Jaume s'organitzi una concentració de vehicles d'època que, més tard, en comitiva s'adrecen al carrer de Regomir per rebre la benedicció. Per la tarda, finalitzada la benedicció de vehicles, els Gegants petits del Pi fan una ballada i a l'interior de la capella se celebra l'ofici en honor de sant Cristòfor.

Festa Major del Raval

EL RAVAL

Del dijous al diumenge més proper a la diada de la Mare de Déu del Carme (16 de juliol)

Festa en protocol

Organitza: Més d'una trentena d'entitats del Raval (cada entitat organitza el seu acte) i Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La festa

La Festa Major del Raval històricament era organitzada per diferents comissions de festes de carrer i la celebració, segons el carrer, es podia realitzar en dues dates: pels volts de la diada de la Mare de Déu del Carme o pels volts de la Mare de Déu de la Mercè. Les dues dates tenien una llarga trajectòria de celebració durant el segle xx. Ara fa prop de vint-i-cinc anys la festa va ser reunificada al voltant de la primera data i, d'aquesta manera, poder distingir la Festa Major del Raval de la de la ciutat. La festa se celebra del dijous al diumenge més propers a la diada de la Mare de Déu del Carme (16 de juliol), en més d'una vintena de carrers i places del Raval i amb més de cent cinquanta activitats organitzades per diverses entitats del barri: geganters, diables, entitats musicals, Corals i Bandes, entitats infantils, entitats culturals, entitats socials, associacions de carrers, entre altres, i amb un esquema de programació molt estable.

De la llarga programació cal destacar algunes activitats consolidades en cada un dels dies de la festa. Dijous és el dia, entre altres, de la Cercavila inaugural, el Pregó i les actuacions de les escoles musicals. El divendres de la festa, entre altres, cal ressenyar les activitats infantils a cada carrer i plaça, les revetlles i els balls a diferents carrers, i el sopar de germanor a la plaça dels Àngels. La festa continua dissabte amb la diada bastonera, el concert de Corals i Bandes, activitats i mostres a la Rambla del Raval, sessió de cinema a la fresca i revetlles i balls a diferents carrers. La Festa Major acaba diumenge; d'aquest dia cal ressenyar la Cercavila de Gegants, la Diada Castellera, el Berenar per a la gent gran i la Mostra de Foc. De la gran quantitat d'activitats participatives algunes són les que configuren la singularitat dels actes tradicionals de la festa.

Cercavila inaugural del Pregó

La Cercavila inaugural se celebra el vespre del dijous de la festa abans del Pregó, i hi participa la imatgeria festiva del barri: els Gegants del Raval, els Bouets i la Vaqueta del Raval, els capgrossos de Folch i Torres, els capgrossos d'en Guifré i els capgrossos de l'AlmaZen, entre altres. La cercavila s'inicia al carrer d'en Guifré, en record de l'antiga festa d'aquest carrer, pionera de la Festa Major i lloc de naixement dels Gegants del Raval. La Cercavila segueix pels diversos carrers en festa fins a arribar a l'espai on es fa el Pregó de Festa Major de l'any i finalitza amb la mostra de balls de tots els participants.

Diada Bastonera al Raval

Des de l'any 2005, per la Festa Major, es realitza la Trobada Bastonera organitzada per l'Associació Institut per a la Promoció de la Cultura Popular Catalana. La diada se celebra la tarda del dissabte de Festa Major i consisteix en una cercavila i una mostra de balls de bastons. La cercavila s'inicia a la plaça del Pedró, i recorren diferents carrers del barri fins que finalitza a la plaça Joan Amades amb la mostra de balls de bastons de tots els grups participants. Tradicionalment, a la diada hi participen els Bastoners del Raval i unes deu colles més de balls de bastons de la ciutat i d'arreu del país.

Concert de Bandes

Una de les tradicions més arrelades al barri del Raval és la de les corals i bandes. Dissabte de Festa Major cap a última hora de la tarda, ja fa alguns anys i a càrrec de la Coordinadora de Corals i Bandes del Raval, se celebra el Concert de Bandes que, darrerament, es fa a la plaça dels Àngels.

Cercavila de Festa Major

La Cercavila de Festa Major és l'evolució de la tradicional Trobada de Gegants que se celebra des de l'any 1984. La Cercavila es realitza diumenge de Festa Major al matí. Al llarg dels anys la Cercavila ha tingut diferents recorreguts, però en les darreres edicions s'està consolidant que l'inici sigui al Museu Marítim, Portal de Santa Madrona, als jardins del qual es fa la plantada de gegants i de la resta d'imatgeria festiva participant. El recorregut segueix per l'avinguda de les Drassanes, la Rambla del Raval, el carrer de l'Hospital i finalitza a la plaça del Pedró amb la mostra de balls de tots els grups. Hi participen els Gegants del Raval i la resta de gegants de tot Ciutat Vella, els Bouets i la Vaqueta del Raval, els capgrossos de Folch i Torres, d'en Guifré, de l'AlmaZen i la Marxing Band.

Diada Castellera

Des de l'any 2001 els Castellers de Barcelona fan la seva actuació de districte a Ciutat Vella per la Festa Major del Raval. La Diada Castellera del Raval es realitza al punt del migdia del diumenge de Festa Major a la Rambla del Raval. Al costat dels Castellers de Barcelona a la Diada hi participen dues o tres colles castelleres més de la ciutat o de fora.

Mostra de Foc

Diumenge de la festa, al vespre i gairebé com a cloenda de la festa, se celebra la Mostra de Foc, evolució del tradicional Correfoc amb més de vint-i-cinc anys de tradició. La Mostra de Foc consisteix en una Tabaçada, el recorregut del Correfoc, la Ceprotada i la Traca final. El recorregut del Correfoc, amb variants pels carrers on passa segons l'any, s'inicia al carrer d'en Guifré i finalitza a la plaça del Pedró. Organitzat pels Diables de la Kinta Forca, a la Mostra de Foc hi participen la colla de diables organitzadora i una o dues colles convidades més.

Imatgeria festiva

Tota la imatgeria festiva del barri del Raval participa en els actes més tradicionals de la Festa Major. Els Gegants del Raval: La Lola i el senyor Ramon, la gegantona Quimeta dels Àngels, el Drac de la Ciutat Vella de Barcelona, el Bou de Barcelona, els Bouets i la Vaqueta del Raval, els capgrossos del Casal del Barri Folch i Torres del Raval, els capgrossos d'en Guifré i els capgrossos de l'AlmaZen.

Processó Mariner de la Mare de Déu del Carme

LA BARCELONETA

Dissabte més proper a la diada de la Mare de Déu del Carme (16 de juliol)

Acte en protocol

Organitza: Confraria de Pescadors de Barcelona, amb el suport de Stella Maris Barcelona i del Selectiu de Cantaires.

Administració concurrent: Districte de Ciutat Vella (a ciutat) i Autoritat Portuària de Barcelona (als molls i al port).

Des de fa més de seixanta anys pels carrers de la Barceloneta i per les aigües del port de Barcelona se celebra una de les processons més singulars i espectaculars de la ciutat: la Processó Mariner de la Mare de Déu del Carme, una processó popular religiosa i laica alhora. La processó té lloc a la tarda del dissabte més proper a la diada de la Mare de Déu del Carme,

16 d'agost. La imatge de la Mare de Déu del Carme és situada a les portes de l'església de Sant Miquel del Port, a la plaça de la Barceloneta, on es fa l'ofrena floral. A les 17 hores s'inicia la Processó, de moment per terra, amb la imatge portada a pas per nombrosos homes i dones que es van rellevant i acompanyada per una banda de música, amb un seguici integrat per la Confraria de Pescadors de Barcelona, mariners i pescadors i veïns i veïnes del barri. El seguici surt al passeig Joan de Borbó i segueix pel moll de la Barceloneta fins al moll de Pescadors. En aquest moll, la imatge és instal·lada en una gran barca de pescadors guarnida amb flors i s'inicia la Processó Mariner per les aigües del port. La barca amb la imatge és seguida per gran quantitat de barques, vaixells i tota mena de naus, plenes de pescadors, mariners, veïns i altres ciutadans convidats, tot fent sonar les seves sirenes. De retorn a terra, al moll de la Barceloneta, se celebra un ofici en honor de la Mare de Déu del Carme. Finalitza la diada amb l'actuació del Selectiu de Cantaires.

Trobada de Gegants de Sant Jaume

BARRI GÒTIC

Dissabte més proper a la diada de Sant Jaume
(25 de juliol)

Acte en procés de consolidació

Organitza: Associació Colla Gegantera dels Gegants de Sant Jaume.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

Des de l'any 2009, la tarda del dissabte més proper a la diada de Sant Jaume (25 de juliol). Els protagonistes i amfitrions de la Trobada són els Gegants de Sant Jaume: la Mercè (2009) i en Ferran (2010). Aquest gegants són una recreació dels antics gegants de la parròquia de Sant Jaume Apòstol (segles XVIII - XIX). La Trobada s'inicia amb la plantada dels gegants amfitrions i dels convidats a la plaça de la Mercè, segueix una cercavila pels carrers del Barri Gòtic sud. El recorregut de la cercavila varia segons l'any, però sempre passa per l'església de Sant Jaume, al carrer Ferran, per la plaça de Sant Jaume i pel carrer dels Gegants i finalitza de nou a la plaça de la Mercè. Durant la trobada i el final d'aquesta es realitza el Ball de Gegants de Sant Jaume, amb música de Pol Ducable i coreografia de la mateixa colla gegantera. Finalitza la Trobada amb el ball de tots els gegants participants.

Festes de Sant Roc de Barcelona a la plaça Nova

BARRI GÒTIC

Quatre, cinc o sis dies de la setmana que inclogui la diada de Sant Roc (16 d'agost), comprèn el cap de setmana i la diada de la Mare de Déu d'Agost (15 d'agost).

Festa en protocol

Festa Patrimonial d'Interès Nacional

Menja tradicional de Sant Roc: Panellets de Sant Roc

Organitza: Associació de Festes de la Plaça Nova - Comissió de Festes de Sant Roc de Barcelona.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

Barcelona, commocionada per les constants plagues de pesta dels segles XIV, XV i XVI, l'any 1519 va declarar sant Roc patró de la ciutat. El Consell de Cent barceloní l'any 1563 va fer el vot de ciutat a sant Roc, vot renovat l'any 1569, amb el compromís de celebrar la seva festa amb seguici corporatiu, missa pròpia a Santa Eulàlia del Camp i altres solemnitats. L'any 1589, els veïns del barri de la Catedral de Barcelona, en agraïment per haver estat preservats de la terrible pesta bubònica d'aquell any, van constituir la Confraria de Sant Roch de la Plassa Nova i, des d'aquell mateix any, van celebrar festes en el seu honor. Així naixien unes celebracions que perdurarien fins als nostres dies i que han esdevingut la festa patronal i popular de carrer

més antiga de la ciutat. Els veïns i els comerciants de la plaça Nova –centre vital, comercial i social del barri de la Catedral– i del seu barri seguirien i enriquirien aquesta tradició al llarg de quatre segles i un quart, constituïts en Comissió de Festes de Sant Roc de la Plaça Nova, malgrat que haurien de superar tota mena de dificultats i conflictes, fins i tot la pràctica destrucció del barri i l'obligada diàspora de molts dels veïns, després del bombardeig del 1938 i de la reforma del barri que es va prolongar fins a l'any 1958. Superada la transformació urbanística del barri i les seves dramàtiques conseqüències, les Festes de Sant Roc entren en el segle XXI com una de les tradicions barcelonines més antigues i singulars de Ciutat Vella i de tot Barcelona.

La festa

Les Festes de Sant Roc, celebrades a la plaça Nova i carrers de l'entorn des del 1589, han fixat una programació en la qual els actes tradicionals incorporats a la celebració durant més de quatre-cents anys són l'eix vertebrador de la litúrgia festiva. La festa actual té aquest doble vessant de tradició barcelonina, patrimoni de la ciutat, i de festa popular del barri que durant quatre segles i quart ha estat la Vilanova dels Arcs, el barri de la Catedral i el Barri Gòtic. D'aquesta manera la celebració reiterativa de la tradició es configura amb un seguit d'activitats que són les que singularitzen Sant Roc de Barcelona. La festa se celebra durant quatre, cinc o sis dies de la setmana que inclogui la diada de Sant Roc (16 d'agost), i comprèn el cap de setmana i la diada de la Mare de Déu d'Agost (15 d'agost). La festa protocol·litzada segueix un esquema reiteratiu: el primer dia de les celebracions s'inicia amb la tradicional cercavila inaugural pel barri: «En Cu-cut dalt del ruc», i continua amb la Hissada de la Bandera Heràldica de

Sant Roc, tot seguit comença a funcionar la centenària Cucanya de la Plaça Nova i s'inicia la ballada de sardanes. El dia 15, dia de la Mare de Déu d'Agost, la tarda és reservada per a la Trobada i el Ball de Gegants. També el dia 15 o bé el 17 d'agost, segons el calendari, és el dia de celebració de la Festa del Gos. La diada de Sant Roc, 16 d'agost, comença de bon matí, amb la Gran Tronada Despertada, tot seguit s'inicia el Seguici de Sant Roc, segueix la solemne missa cantada amb la benedicció dels Panellets de Sant Roc, la veneració de la relíquia del sant i el cant dels *Goigs a llaor de sant Roc* a la basílica de Santa Maria del Pi, continua amb la tradicional visita i els balls d'honor dels elements del seguici al Palau Episcopal i la col·locació de la Bandera Verda a la balconada principal del Palau, l'ofrena floral a la imatge de sant Roc de la Plaça Nova, el Ball del Centenari dels Gegants de Sant Roc de la plaça Nova, els balls de la resta dels elements festius del Seguici, el Porró Llarg, la Cucanya de la Plaça Nova i la ballada

de sardanes. El darrer dia de la festa, durant la mitja part del festival infantil, és el moment de l'enlairament del Gran Globus del Capità Munyon. També el darrer dia de la festa, al vespre, és el dia del Correfoc i del tradicional Castell de Focs, que és instal·lat a l'avinguda de la Catedral. La resta de la festa s'estructura al voltant d'activitats participatives, col·laboracions d'altres entitats i espectacles: la fira d'artesanía, els balls de tarda i els balls de nit, els concerts de grups emergents, la cantada d'havaneres amb el cremat de rom, el concurs infantil de dibuix, la tarda de jocs, els jocs tradicionals i populars de carrer –curses de sacs i de l'ou i la cullera, trencar l'ou i la Cucanya de la Plaça Nova–, el taller de diables infantils, les exhibicions d'ensinistrament caní, la Festa Catalana amb grups de cultura popular com ara falcons, balls de gitanes, balls de bastons, moixigangues, etc., el festival infantil amb màgia, pallassos i titelles, les actuacions de l'Esbart Català de Dansaires, les sardanes o la Va Tocada, que precedeix el Correfoc.

«En Cu-cut dalt del ruc» i la Hissada de la Bandera Heràldica de Sant Roc

Les Festes de Sant Roc cada any s'inicien amb la cercavila anomenada «En Cu-cut dalt del ruc». En Cu-cut, un capgròs *plaçanoví* amb una tradició que es remunta al 1907, participa en aquesta cercavila com a protagonista en dues versions del personatge, el nan Cu-cut i el capgròs Cu-cut. Aquest darrer ho fa muntat en un ase –com ja ho feia el 1910–. Els acompanyen la resta de capgrossos de la plaça Nova i una formació musical. La cercavila, habitualment, recorre la plaça Nova, els carrers dels Arcs, Cucurulla, Portaferrixa, la Rambla, Cardenal Casañas, les places del Pi i de Sant Josep Oriol i els carrers del Pi, Boters i la plaça Nova. Quan finalitza la cercavila, les Festes de Sant Roc s'inauguren oficialment amb la Hissada de la Bandera Heràldica de Sant Roc a càrrec d'alguna personalitat destacada del barri o del districte. La Bandera Heràldica és l'ensenyà del barri que va ser dissenyada el 1906 pel veí Antoni de Paula Rigau. La Hissada de la Bandera Heràldica és la manera singular de fer el pregó de les Festes de Sant Roc. La persona escollida hissa solemnement la bandera amb l'acompanyament musical d'una fanfara de la plaça Nova i tot seguit pronuncia el discurs inaugural.

Matí de Sant Roc

La diada de Sant Roc és el dia més important de les Festes, el matí està totalment estructurat segons un protocol rigorós i uns rituals totalment consolidats. El Matí de Sant Roc també és el moment de la festa quan apareixen tots els elements propis d'aquesta i distintius del barri. El Matí de Sant Roc s'estructura de la manera següent:

La Gran Tronada Despertada

Fa més de cent cinquanta anys que una gran traca desperta el veïnat anunciant la diada de Sant Roc. Fa uns quants anys la Tronada Despertada s'iniciava a les set del matí, actualment, però, s'endega a dos quarts de deu del matí. Diversos pirotècnics han encès la Gran Tronada Despertada, el més destacat va ser Dionisi Estapé, pirotècnic i veí del barri, que ho va fer fins a la seva mort. Actualment la Tronada Despertada, que té dos-cents metres de llargada, l'encenen els membres de l'associació de festes.

El Seguici de Sant Roc

Després d'espetegar la Gran Tronada Despertada comença el Seguici Tradicional de Sant Roc –el Seguici en diferents formats i amb diversos recorreguts es realitza des de l'any 1589-. Actualment el Seguici està integrat pel Diable de Sant Roc, els Bastoners de l'Esbart Català de Dansaires, l'Àliga de la Ciutat i el Lleó de Barcelona, els Gegants Centenaris de Sant Roc de la Plaça Nova, el nan Cu-cut, els gegantets infantils Pippo i Gal·la, els grallers La Pessigolla, la Bandera Verda de la Comissió de Festes, una cobla i veïns, exveïns i simpatitzants del barri. El Seguici s'adreça a la basílica de Santa Maria del Pi recorrent l'avinguda de la Catedral i els carrers de Joaquim Pou, dels Sagristans, dels Capellans, dels Arcs, de Cucurulla, dels Boters, de la Palla, del Cardenal Casañas i d'en Roca. En aquest carrer es fa la salutació a la imatge de sant Roc que està instal·lada en una fornícula. El Seguici continua pels carrers de la Portaferrixa i de Petritxol fins a la plaça del Pi i la basílica de Santa Maria del Pi.

Ofici, goigs, relíquia i panellets

Després de l'entrada solemne a la basílica de Santa Maria del Pi de veïns, exveïns i simpatitzants portant la Bandera Verda de la Comissió de Festes i amb l'acompanyament musical de l'orgue de la basílica, a l'altar major se celebra la solemne missa cantada. Presideixen la cerimònia la Bandera Verda col·locada en un lateral del presbiteri, al costat de la imatge de sant Roc donada per la Comissió de Festes a la parròquia. L'ofici acaba amb la benedicció dels Panellets de Sant Roc, que són distribuïts entre els assistents, la veneració de la relíquia del sant i el cant dels *Goigs a llaor de sant Roc*.

Els Balls del Seguici al Palau Episcopal

Almenys des de l'any 1794, acabada la cerimònia a la basílica de Santa Maria del Pi i reprès el Seguici pels carrers del Pi, dels Boters, la plaça Nova, l'avinguda de la Catedral, el Pla de la Seu i el carrer de Santa Llúcia, es fa la tradicional visita al Palau Episcopal. Un cop al Palau tenen lloc la rebuda del Seguici per part del senyor bisbe, o algun delegat seu i, al pati del Palau, es realitzen els balls d'honor dels elements del Seguici amb l'ordre següent: l'Àliga de la Ciutat, els Gegants Centenaris de Sant Roc de la Plaça Nova, els gegantets infantils Pippo i Gal·la, el nan Cu-cut, el Lleó de Barcelona, els bastoners de l'Esbart Català de Dansaires i el Diable de Sant Roc.

La Col·locació de la Bandera Verda al Palau Episcopal

L'any 1903 la Comissió de Festes va acordar confeccionar una nova bandera del barri, que va ser coneguda –i encara ho és– com la Bandera Verda. La bandera va ser anomenada d'aquesta manera pel color de la tela de seda i dels seus serrells i bordons. La Bandera Verda va ser brodada amb fil d'or i amb el lema «Festes de Sant Roc Plassa Nova 1903». El pal de la bandera, de més de quatre metres d'altura, és coronat per una imatge daurada de sant Roc, obra del metal·lista M. Gelabert. Des d'aleshores la Bandera Verda va desfilar en el Seguici, portada pels membres més joves de la Comissió de Festes al costat de les banderes dels Bastaixos i de la ciutat. De la mateixa manera que en els segles XVIII i XIX a la diada de Sant Roc es col·locava la Bandera dels Bastaixos en un lloc d'honor de la plaça Nova, avui la Bandera Verda, després del Seguici i dels balls al pati

del Palau Episcopal a càrrec dels diferents elements de la imatgeria festiva del barri, és col·locada –com a privilegi secular dels veïns– a la balconada principal d'aquest palau, on presideix la festa. La Col·locació de la Bandera Verda és observada i aplaudida per la geració congregada a la plaça.

L'Ofrena floral, els Balls del Seguici i el Ball dels Gegants Centenaris a plaça

De tornada a la plaça, i després de la salutació per part de tots els elements del Seguici a la imatge del sant, que és instal·lada en una fornícula a la plaça, es fa l'ofrena floral a la imatge de sant Roc de la plaça Nova. Tot seguit es fa el Ball del Centenari dels Gegants de Sant Roc de la Plaça Nova en versió per a cobla del mestre Jordi León i, a continuació, els balls de la resta dels elements festius del Seguici. Tot seguit, es produeix l'aparició del Porró Llarg, que, com passa des de l'any 1830, roman tot el dia a la plaça Nova perquè begui un rajolí de vi bo tot aquell que pugui aixecar el seu llarguíssim galet. Tot seguit comença a funcionar la Cucanya de la Plaça Nova. El matí de la diada del sant finalitza amb la ballada de sardanes.

El Porró Llarg

L'any 1830 es va incorporar a les Festes de Sant Roc un nou element que esdevindria tot un símbol de la plaça Nova i que, com a tradició de les Festes, ha perdurat fins als nostres dies: el Porró Llarg. Aquest porró el va portar des de Mataró, es diu que a peu perquè no es trenqués, la veïna Caterina de Morató quan, l'any 1830, va fer estada a la capital del Maresme i, tot visitant una fàbrica de vidre, va encarregar una peça per a la celebració de les Festes de Sant Roc de Barcelona que fos única i ben singular. El porró, d'anomenada al barri i conegut per les seves dimensions com a Porró Llarg, és de vidre clar finíssim i amb unes ratlles blanques en forma d'espiral; té una longitud de setanta-cinc centímetres des del galet fins al broc gros, cosa que en dificulta el beure i que, encara avui, és una gran atracció de la festa. Del Porró Llarg només es pot beure la diada de Sant Roc quan, després del Seguici, apareix i roman tot el dia a la plaça Nova perquè en begui tot aquell que pugui aixecar el seu llarguíssim galet.

Els Panellets de Sant Roc

L'any 1884 es va iniciar una altra de les tradicions de les Festes de Sant Roc que han perdurat fins als nostres dies: els Panellets de Sant Roc. Aquest dolç de recepta secreta i de gran anomenada arreu es va instituir en record del panet que, segons diu la llegenda, el gos del forner de la plaça Nova duia a sant Roc mentre aquest va romandre malalt a la nostra ciutat. Els Panellets de Sant Roc al llarg dels anys han estat confeccionats per diferents fornars i pastissers del barri. Els Panellets de Sant Roc són beneïts en l'ofici del sant i, després, són degustats acompanyats d'un rajolí de vi del Porró Llarg. Els Panellets de Sant Roc només es poden adquirir durant els dies de la festa. La diada de Sant Roc es poden aconseguir gratuïtament després de ser beneïts en l'ofici del sant a la basílica de Santa Maria del Pi.

La Cucanya de la Plaça Nova

Per les Festes de Sant Roc de la Plaça Nova, l'any 1884, la Comissió de Festes va complementar els tradicionals jocs de sortija amb la primera cucanya del barri de la Catedral. Aquesta cucanya era un aparell singular que pertanyia a l'Ajuntament de Sarrià. Va ser utilitzada fins a l'any 1901, quan la cucanya es va malmetre. Aleshores la Comissió de Festes va pensar de bastir-ne una de nova, original i pròpia per al barri. L'any 1904 en Francesc Llorens, fuster i antiquari del carrer del Bou de la Plaça Nova i membre de la Comissió de Festes, va construir la nova cucanya per a la plaça Nova que actualment encara és la mateixa que apareix per les Festes de Sant Roc. La Cucanya de la Plaça Nova ha esdevingut ritual i principal atracció de les nenes i els nens del barri de la Catedral, i fins i tot d'algun adult, durant generacions. És una peça única i diferent de la resta de cucanyes anomenades de pal. De cucanyes de pal en podem trobar de dos tipus: verticals i horitzontals. La de la plaça Nova podria ser considerada de les horitzontals, però es diferencia de les restants tant per la seva forma com pel mateix joc. En el joc de Passar la Cucanya, un

noi o una noia puja pel pal lateral i es col·loca en el pal travesser assegut amb les cames a cada banda de la cucanya, reposa els peus sobre dues de les cordes i amb les mans s'agafa a les altres dues. Mentre dura aquesta operació d'acomodament a la cucanya, un *cucanyaire* –que és com s'anomena el membre de l'associació que vetlla pel joc– manté ferm el pal travesser, ja que, com que els eixos estan enllardats, la tendència del pal és de girar molt ràpidament pel mateix pes del nen o de la nena. Una vegada assegurat damunt la cucanya, el participant ha d'avançar pel pal assegut, ajudant-se tot estirant les cordes, i ha d'arribar fins a l'altre extrem sense que giri la cucanya. En arribar a l'altre pal, l'ha de tocar amb un petit cop de cap, girar sobre el travesser i repetir l'operació en sentit contrari. El participant, si ho aconsegueix, s'agafarà fermament a la cucanya amb els braços i les cames i el *cucanyaire* el farà girar tres vegades. Tot seguit es deixarà caure. En arribar a terra rebrà un petit obsequi com a premi. En cas que la cucanya giri abans d'aconseguir passar-la, el participant o bé cau o, si s'agafa, sempre queda cap per avall. Aleshores se'l fa girar tantes voltes com vulgui el *cucanyaire* o com reclamin els que s'ho miren... i a tornar-ho a provar! La Cucanya de la Plaça Nova funciona tots els dies de les Festes de Sant Roc.

Els jocs tradicionals

A part de la Cucanya per les Festes de Sant Roc els jocs populars de carrer han estat presents, almenys, des de les celebracions del segle XVIII. Una publicació del 1860 recull els jocs de sortija que se celebraven a la plaça Nova per les Festes de Sant Roc. Actualment els jocs tradicionals tenen reservada, almenys, una tarda de la festa. A part de la Cucanya, que funciona tots els dies de la festa, la tarda de jocs es realitza amb jocs com trencar l'olla, curses de sacs i de l'ou i la cullera, la sortija, la xocolata i el melindro, la poma i la farina, l'espardenya o estirar la corda.

La Festa del Gos

L'any 1973, per les Festes de Sant Roc, es va organitzar el Retrobament del Gos amb Sant Roc. Aquella va ser la primera edició de la Salutació del Gos a Sant Roc, organitzada amb la col·laboració de la Reial Societat Canina de Catalunya, amb exhibicions de gossos ensinistrats i la presentació de gossos del barri com a protagonistes. Aquesta activitat ha arribat fins als nostres dies amb el nom de Festa del Gos com una de les activitats més tradicionals de la festa actual. La Festa del Gos se celebra en remembrança de la llegenda del

sant occità i el gos barceloní i de la dita «Per l'agost, després de Sant Roc, sant gos». La Festa del Gos actual s'esdevé al matí o la tarda del dia 15 o bé del dia 17 d'agost, segons el calendari, i consta de dues parts ben diferenciades, una amb la tradicional salutació dels gossos del barri a sant Roc, i la segona amb una exhibició d'ensinistrament caní.

El Globus del Capità Munyon

Una de les tradicions infantils més arrelades per les Festes de Sant Roc del tombant del segle XIX al XX, al costat dels focs japonesos –inofensius coets que llancen joguines per a la quitxalla–, era l'enlairament de globus aerostàtics, bombes o montgolfiers. L'any 1909 va néixer el costum d'enlairar un globus de grans proporcions que va ser conegut com el Gran Globus del Capità Munyon, i aquesta activitat ha esdevingut una de les tradicions singulars de les Festes de Sant Roc actuals. Aquest globus de paper, inflat per l'escalfament amb una flama produïda per la combustió d'una bola de cotó mullada d'alcohol, va durar fins ben entrats els anys vuitanta del segle passat. La tradició es va recuperar l'any 1997 amb globus de gas heli i amb noves singularitats: ara el globus cada any pren la forma d'algun personatge escollit per la seva condició negativa durant l'any, i el dissenya i el construeix un membre de l'Associació de Festes. L'enlairament del globus representa el llançament dels mals averanys i dels fets o dels personatges destructius de l'any, mentre les nenes i els nens criden: «Fora!, fora!, fora!, fora el capità Munyon!». L'enlairament del Globus del Capità Munyon es realitza a la mitja part del festival infantil del dia de Sant Roc o del darrer dia de la festa.

La Trobada i Ball de Gegants

Des de l'any 1982, amb el bateig dels Gegants Centenaris de Sant Roc de la Plaça Nova, la festa celebra la Trobada i el Ball de Gegants. La Trobada es realitza la tarda del dia 15 d'agost i hi participen, com a amfitrions, els Gegants Nous de la Plaça Nova, els Gegants Infantils de la Plaça Nova, el nan Cu-cut i els grallers La Pessigolla i, com a convidats, totes les colles de Ciutat Vella i alguna altra de la resta país. La Trobada s'estructura de la manera següent: la plantada, la cercavila –habitualment per la plaça Nova, els carrers dels Arcs, Cucurulla, Portaferrixa, la Rambla, Cardenal Casañas, places del Pi i de Sant Josep Oriol i carrers del Pi, Boters i plaça Nova–, la ballada de gegants, la xocolatada popular i

el ball de tarda amb música tradicional per a tothom, que clou la Trobada.

Els Titelles

Des de la segona meitat del segle XIX les Festes de Sant Roc programen sessions de titelles tradicionals catalans. D'aquella època els més prestigiosos eren els del titellaire Juli Pi. En Juli Pi va donar a la Comissió de Festes un dels seus guinyols amb la inscripció Plaça Nova. Aquest teatrí seria el mateix que s'utilitzaria a les festes fins a la dècada dels anys cinquanta del segle passat. Altres titellaires destacats hi han actuat al llarg del segle XX: Jaume Anglès, Miquel Casals, Joan Flotats, Taylor o la nissaga de titellaires Vergés, entre altres. Actualment la sessió de titelles tradicionals catalans es programa la tarda de la diada de Sant Roc o la tarda del darrer dia de la festa.

El Correfoc

Amb el naixement dels Diables del Barri Gòtic, l'any 1984 s'inicia el costum de fer correfocs per les Festes de Sant Roc. Actualment el Correfoc de Sant Roc se celebra la nit del darrer dia de la festa, normalment diumenge o la diada de Sant Roc, i abans del tradicional Castell de Focs. Al Correfoc, que és precedit per una tabalada a la mateixa plaça i a càrrec del grup de percussió de la plaça Nova Percúdiu, hi participen els grups de foc de la plaça Nova: els Diables del Barri Gòtic, la Víbria de Barcelona i l'Arpella del Barri Gòtic i, segons l'any, algun altre grup de foc de Ciutat Vella o de la resta del país. El Correfoc s'inicia a la plaça Nova i, normalment, recorre els carrers de la Palla, Baixada de Santa Eulàlia, Sant Sever, carrer i plaça de Sant Felip Neri, carrers de Montjuïc del Bisbe, Bisbe i es clou a la plaça Nova amb el lluïment de foc de tots els participants donant pas a l'encesa del Castell de Focs d'Artifici.

El Castell de Focs

Un dels actes més tradicionals i esperats de les Festes de Sant Roc són els Castells de Focs d'Artifici que es realitzen a la plaça Nova des de mitjan segle XIX, uns dels castells d'artifici de barri més populars i antics de la ciutat. Prestigiosos pirotècnics, com ara Domingo Morgades, Dionisi Estapé o Màrius Igual han confeccionat al llarg de més de cent seixanta anys els Castells de Focs de Sant Roc a la plaça Nova. Des de l'obertura de l'avinguda de la Catedral, el 1958, el Castell de Focs

s'instal·la en aquest espai. Són molt tradicionals de Sant Roc, a part dels focs i coets d'elevació, els tradicionals focs de terra: ventalls, rodes i, sobretot, els rètols piròtècnics amb, segons l'any, diferents elements al·legòrics de la festa. Els Castells de Focs d'Artifici de Sant Roc s'endeguen el darrer dia de la festa a la nit, el diumenge o la diada de Sant Roc, com a cloenda de les Festes de Sant Roc.

Imatgeria festiva

Els elements d'imatgeria festiva de la plaça Nova i del barri de la Catedral, imprescindibles a les Festes de Sant Roc són: els Gegants Centenaris de Sant Roc de la Plaça Nova, Laieta i Roc; els Gegants Nous de la Plaça Nova, Laia i Roc; el nan Cu-cut; els gegantets infantils de la plaça Nova, Pippo i Gal·la; els capgrossos de la plaça Nova, en Tano, en Beco, en Cu-cut, en Tano petit, el cocodril, el negret, en Groutxo, en Harpo i lo Pelat, i el bestiar festiu i de foc, l'Àliga de la Ciutat, la Víbria de Barcelona, l'Arpella del Barri Gòtic i la Petita Àliga barcelonina.

TARDOR

Festes de Sant Miquel, Festa Major de la Barceloneta

LA BARCELONETA

Del dijous anterior al diumenge següent
a la diada de Sant Miquel (29 de setembre)

Festa en protocol

Organitza: Comissió de Festa Major de la Barceloneta, comissions de festes de diversos carrers i altres col·lectius culturals, socials i esportius segons els actes.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La festa

L'any 1855 es va iniciar la celebració de la Festa Major de la Barceloneta dedicada al seu patró, sant Miquel Arcàngel. En les primeres edicions, a part dels oficis religiosos, s'organitzaven balls populars pels diferents carrers del barri que, amb el pas dels anys, van donar lloc a la creació de comissions de festes per organitzar la Festa Major a cada carrer. Pocs anys després no només es feien balls sinó que es van afegir altres actes com el pregó, els guarniments i l'enllumenat de carrers, les degustacions de coca i moscatell, les bandes de música, les corals del barri i, sobretot, el famós Canó que, tradicionalment, surt puntualment a les 9 hores del matí tots els 29 de setembre, diada de Sant Miquel.

La Festa actual, normalment, se celebra des del dijous anterior a la diada de Sant Miquel (29 de setembre) fins al diumenge següent d'aquesta diada, encara que les activitats solen concentrar-se en els dos caps de setmana que comprenen aquestes dates. La Festa se celebra per carrers –les comissions de festa de cada carrer organitzen la seva pròpia programació–, però els actes centrals –organitzats per la Comissió de Festa Major de la Barceloneta– es realitzen a les places de la Barceloneta i del Poeta Boscà i a altres grans espais del barri. De la gran quantitat d'activitats participatives les més tradicionals són les que configuren la singularitat de la festa.

El Prego

El Prego de la Festa té lloc el dijous anterior a la diada de Sant Miquel (29 de setembre), al capvespre, a la plaça de la Barceloneta. La lectura del Prego, cada any, és realitzat per una persona vinculada amb la Barceloneta en algun aspecte social, veïnal, esportiu o cultural. Durant l'acte del Prego s'atorga la distinció del Canó d'Honor a alguna persona del barri que s'hagi distingit per la seva activitat social o cultural. L'acte del Prego acaba amb un concert a càrrec d'alguna orquestra i un aperitiu popular.

Els guarniments

El guarniment de la majoria dels carrers en festa ha estat, gairebé des del seu inici, una característica distintiva de la Festa Major de la Barceloneta. Actualment només es decoren uns tres carrers de la festa, aquests carrers guarnits, però, van canviant segons l'any i no hi ha cap predeterminació de quins ho han de ser. Els guarniments dels carrers, aspecte més visual i popular de l'art efímer, es realitzen sobre un tema determinat per la Comissió de Festes i que farà de fil conductor de la festa.

El Canó

Hi ha diferents versions de la tradició del Canó de la Barceloneta, element singular del barri que s'incorpora a la Festa Major, segurament, l'any 1915. La versió més popular i estesa explica que va ser el senyor Farell, veí del barri i propietari del restaurant Can Tipa, qui va importar la idea des de França on havia vist un canó semblant. El canó de fusta francès, que anunciava la festa d'una localitat que en Farell visitava, llançava caramels i joguines a la quitxalla. A en Farell li va agradar tant aquest canó que en va fer construir un de semblant per a la Barceloneta. Construït el canó va convèncer un veí que, vestit de general napoleònic, s'encarregués de donar l'ordre de disparar els trets ensordidors dels petards del canó mentre llançava caramels. Des d'aleshores els nens del barri cada any esperaven ansiosos la sortida del canó. En una ocasió, però, fruit de diverses desavinences, el senyor Farell es va negar a organitzar les festes i va donar el canó per a la seva custòdia al rector de la parròquia de Sant Miquel del Port. Els més petits en adonar-se del canvi van córrer cap a la rectoria tot cridant la frase que ha esdevingut imprescindible a

la Festa Major: «senyor rector, volem el canó». D'aquesta manera segons la tradició popular va arrelar aquest costum que omple de quitxalla i de caramels els carrers del barri. Hi ha altres versions, però, que atribueixen la forja del canó a Miquel Escuder, ja que és documentat que, per a la Rua de Carnaval del 1876, va fer construir un gran canó que carregat d'aire comprimit llançava dolços, coloms, nines i productes de la seva fàbrica. D'altra banda, altres versions esmenten que en els segles XVIII i XIX, durant els combats navals del Corpus a la plaça de Sant Miquel, ja s'havien organitzat representacions amb artilleria i que aquest seria, possiblement, l'origen de la sortida del Canó de la Barceloneta.

El Canó surt el matí de la diada de Sant Miquel, 29 de setembre, i fa una cercavila per la majoria dels carrers del barri, fent els trets de petard i llançant caramels. És acompanyat tradicionalment per un personatge singular abillat de general napoleònic, i conegut com el General Lagarto. El Canó surt de la parròquia de Sant Miquel del Port, a la plaça de la Barceloneta. La primera canonada és endegada a les 9 en punt i per ordre del rector de la parròquia. Des d'aquest moment el Canó,

mentre fa la cercavila, espetega petards i llança caramels amb l'ordre del General Lagarto i després que les nenes i els nens hagin fet la tradicional cantarella «senyor rector, volem el canó». Des de l'any 2011 a la desfilada del Canó de la Barceloneta s'ha incorporat la figura festiva del nan del General Lagarto portada per la canalla de la colla de geganters del barri.

Actualment, si la diada de Sant Miquel s'escau en dia laborable, el Canó de la Barceloneta fa dues sortides durant la Festa Major. Fa alguns anys les escoles de la Barceloneta feien festa la diada de Sant Miquel, però actualment això ja no succeeix. Com que l'activitat de la sortida del Canó va dirigida bàsicament a les nenes i els nens, si el dia de Sant Miquel és laborable i la canalla roman a escola, el Canó torna a sortir, espetegant canonades i llançant caramels, el dissabte més proper a la diada de Sant Miquel i amb el mateix horari que el del dia del patró. Organitzat per la Comissió de Festa Major de la Barceloneta i l'Associació de Geganters, Grallers i Bestiari de la Barceloneta.

La desfilada d'estendards i de banderes dels cors

Des de l'any 2006, arran de l'estrena del gegantó corista Miquelet, el diumenge de Festa Major, de les 11 a les 15 hores, es realitza una desfilada de tots els estendards, senyeres i banderes de les diferents entitats corals i Cors Muts del barri. La concentració es fa a la plaça del Poeta Boscà i, encapçalada pel gegantó Miquelet, recorre molts carrers del barri i finalitza en el local de la Coordinadora d'Entitats Corals de la Barceloneta amb un aperitiu popular. Organitzat per la Coordinadora d'Entitats Corals de la Barceloneta.

La festa per als infants

Un dels actes centrals de la Festa Major, des dels anys cinquanta del segle xx, és la festa per als infants. La festa se celebra tot el matí del dissabte de Festa Major a la plaça del Poeta Boscà. És un acte tradicional de la festa que s'actualitza segons els gustos de cada època. Hi ha tota mena d'activitats per a la mainada: animació, festa de l'escuma, castells inflables, jocs tradicionals, tallers i espectacles. Organitzat per la Comissió de Festa Major de la Barceloneta.

La festa per al jovent

Un dels actes centrals de la Festa Major, des dels anys cinquanta del segle xx, és la festa per al jovent. Les nits de divendres i dissabte i la tarda de diumenge de Festa Major, a la plaça del Poeta Boscà i a la platja de la Barceloneta, s'organitzen un seguit de concerts, balls i actuacions de grups musicals de diferents estils adreçats especialment al jovent del barri. Organitzat per la Comissió de Festa Major de la Barceloneta.

La festa per a la gent gran

Un dels actes centrals de la Festa Major, des dels anys cinquanta del segle xx, és la festa per a la gent gran. La tarda, vespre i nit del divendres més proper a la diada de Sant Miquel, a la plaça del Poeta Boscà, fa uns anys, però ara a les pistes esportives de La Maquinista, s'organitzen una sèrie d'activitats per a la gent gran del barri: berenar, animació, espectacle de varietats i ball. Organitzat per la Comissió de Festa Major de la Barceloneta.

La ballada de sardanes popular

Des de l'any 1992, entre els actes centrals de la Festa Major cal destacar la celebració de l'Aplec Sardanista. Actualment aquest aplec ha esdevingut la Ballada de Sardanes de Festa Major, activitat molt arrelada en la programació. La Ballada de Sardanes popular, i les sardanes de lluïment se celebren la tarda del dissabte de Festa Major a la plaça del Mar. Organitzada per l'Agrupació Sardanista de la Barceloneta.

Activitats musicals singulars

Un seguit d'activitats musicals s'han consolidat com a referents de la Festa Major de la Barceloneta. La Salsoneta, des de l'any 2004, és una mostra de balls llatins que es realitza a la plaça del Poeta Boscà. La Trobada d'Acordions Diatònics se celebra al parc de la Barceloneta des de l'any 2004. Des de l'any 2009 a la parròquia de Sant Miquel del Port té lloc el Concert de Gospel. A la plaça del Poeta Boscà des de l'any 2010 es realitza el Concurs de Batucades. Les cantades d'havaneres són imprescindibles en un barri mariner com la Barceloneta, per Festa Major se'n fan dues a la platja del Somorrostro.

Activitats esportives tradicionals i singulars

Organitzades per Gamar, el Centre d'Esports Barceloneta, el Club Natació Atlètic Barceloneta, Claror Marítim, IEM Espai de Mar i We Beach, la Festa Major té un seguit d'activitats esportives, algunes úniques i singulars del barri, vinculades a la platja i al port, que són imprescindibles en la realització de la festa i que donen un caràcter molt distintiu a la celebració: el Torneig de Bitlles Catalanes, el Correbarri, el Torneig d'Handbol Platja, la Travessia Nedant del Port, el Torneig Nocturn de Vòlei Platja, la Mostra de Fitness, el Campionat de Dòmino i, sobretot des de fa més de quaranta anys, el Ta-ka-tà.

El Ta-ka-tà

El Ta-ka-tà és un esport de platja, originari del barri de la Barceloneta, amb una antiguitat de cent anys. Es fixa el seu naixement a les platges de la Barceloneta el 1914. Aquest esport el juguen, habitualment, dos jugadors contra dos jugadors més. Es juga colpejant amb la mà una pilota –de tennis o semblant–, i es poden utilitzar les dues mans. Les regles de joc són molt semblants a altres esports amb raqueta i/o xarxa. Es fa la sacada

des del fons de la pista, si es toca la xarxa es repeteix la sacada i es pot donar un sol toc per equip, si es toca la ratlla la jugada és bona però no es pot fer retenció de la pilota, ni cops dobles, ni es pot tocar la xarxa. Els partits es juguen a vint, quaranta o seixanta punts, el guanyador ho ha de ser almenys per dos punts. El terreny de joc és a la sorra de la platja i s'assenyala amb unes cintes sobre la sorra. El camp de joc mesura catorze metres de llarg per sis d'ample i és dividit en dos per una xarxa a una altura d'un metre amb seixanta centímetres.

El Correfoc

El Correfoc de la Festa Major de la Barceloneta se celebra des de l'any 1983 a càrrec de la Colla de Diables de la Barceloneta, colla fundada l'any 1982. Amb alguns anys d'interrupció, el Correfoc, precedit de la cercavila de diables i tabalers, s'esdevé el vespre del primer disabte de Festa Major. S'inicia a la plaça de la Barceloneta i, recorrent diversos carrers del barri, finalitza a la plaça del Poeta Boscà amb els lluïments de foc de tots els participants i el final de foc.

Foc Bestial - Versots Infernals per Sant Miquel

Des de l'any 1998 l'Associació de Geganters, Grallers i Bestiari de la Barceloneta realitza els Versots Infernals per Sant Miquel, una mena d'aute sacramental modern en què l'aspecte pirotècnic és essencial, de manera que, recentment, ha pres el nom de Foc Bestial. L'acte se celebra el vespre del segon dissabte de Festa Major. Hi participen els Diables Tarascaires i dues colles de diables convidades, la Tarasca de Barcelona i dues bèsties de foc convidades.

L'acte consisteix en una cercavila de foc i la representació de l'aute sacramental foguer a la plaça de la Barceloneta i enfront de l'església de Sant Miquel del Port. La representació consisteix en un personatge, que representa el Diable o la Diablessa, que fa la lectura dels Versots –escrits per la colla i tractant satíricament temes actuals per fer-ne denúncia–. Cada vegada que finalitza la lectura d'un Versot una de les colles de diables o de bèsties de foc participants actua amb una encesa de llum i omplint de foc la plaça.

Els focs d'artifici

Amb una antiguitat de més de cinquanta anys, una de les tradicions més arrelades a la Festa Major de la Barceloneta són els focs d'artifici. Tradicionalment els focs artificials es llançaven el dilluns següent del diumenge de Festa Major. L'any 2014 es consensua que el llançament dels focs artificials es faci des de la platja del passeig Marítim la nit del segon diumenge de Festa Major i com a cloenda de la festa. El Castell de Focs de la Barceloneta té la singularitat d'haver estat el pioner a la ciutat en el llançament de pirotècnia des de l'aigua del mar. Cal ressenyar que en l'acte del llançament dels focs d'artifici es reparteix cremat de rom i coca entre els assistents.

Imatgeria festiva

Tota la imatgeria festiva del barri de la Barceloneta participa en els actes més tradicionals de la Festa Major. Els Gegants de la Barceloneta: Pep Barceló i Maria la Néta, els gegants de motxilla Ramonet i Ganxut, els gegantons Torre del Rellotge i Miquel el corista, el nan General Lagarto i la Tarasca de Barcelona.

Festes del Roser, Festa Major de la Rambla

BARRI GÒTIC

Divendres i cap de setmana més proper a la diada de la Mare de Déu del Roser (7 d'octubre)

Festa en protocol

Organitza: Associació Amics de la Rambla.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La festa

La Rambla celebra la seva festa des de l'any 1962 en honor de la Mare de Déu del Roser, la imatge de la qual és situada a la placeta del Palau de la Virreina. La festa actualment té lloc el divendres i el cap de setmana més proper a la diada de la Mare de Déu del Roser (7 d'octubre). Al llarg d'aquests anys s'han celebrat diverses activitats, la majoria singulars i relacionades amb les realitats originals de la Rambla. Moltes activitats de la festa han desaparegut o s'han transformat des de fa uns quants anys en un plantejament més actual de la celebració. La festa actual s'estructura en una cercavila i una xocolatada la tarda de divendres i, al llarg de tot el cap de setmana, en concerts i balls a la plaça Reial, portes obertes a edificis i comerços singulars, i en l'acte singular «Una flor, un desig». Un cas a part, pel seu prestigi i tradició, és la concessió de la distinció de Ramblistes d'Honor.

Xocolatada i cercavila

Un dels actes més arrelats de la festa és la Xocolatada popular del Cafè de l'Òpera, que es fa divendres a la tarda al mig de la Rambla i davant del Cafè de l'Òpera i del Liceu. La xocolatada és precedida per la cercavila dels Capgrossos de la Rambla que recorren tot el carrer anunciant la festa i amenitzant la xocolatada.

«Una flor, un desig»

La tradicional ofrena floral a la imatge de la Mare de Déu del Roser situada a la placeta del Palau de la Virreina, els darrers anys, ha evolucionat en l'acte participatiu, simbòlic i efímer «Una flor, un desig». Una gran cargolera és instal·lada a la placeta enfront del Palau de la Virreina i davant de la imatge de la Mare de Déu del Roser. En aquesta cargolera els ciutadans, que han estat obsequiats amb una flor per l'organització, han de col·locar aquesta flor a la gran cargolera alhora que pensen un desig.

Ramblistes d'Honor

Un dels actes més arrelats i amb més prestigi de la Rambla és la concessió de la distinció de Ramblista d'Honor.

El reconeixement es fa a persones i a entitats destacades i reconegudes per la seva acció en els camps de la cultura i les arts, de l'acció social, política o econòmica. Cada any s'atorguen dues o tres distincions. La relació dels Ramblistes d'Honor que han rebut la distinció del títol d'honor des de l'any 1962 és plena de noms de persones i entitats de gran prestigi. La cerimònia d'entrega de les distincions es realitza, en el marc de les festes, en el Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona.

Imatgeria festiva

La imatgeria festiva de la Rambla i de la seva Festa Major són els Capgrossos de la Rambla: el quiosquer, la florista, l'ocellaire i la venedora del Mercat de la Boqueria.

Diada dels Falcons de Barcelona

BARRI GÒTIC I SANT PERE - SANTA CATERINA - LA RIBERA

Tercer o quart diumenge d'octubre

Acte en procés de consolidació

Organitza: Falcons de Barcelona.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Des de l'any 2010, el matí del tercer o quart diumenge d'octubre –segons calendari–, els Falcons de Barcelona, entitat resident a La Casa dels Entremesos, celebren la seva diada.

La colla dels Falcons barcelonins per celebrar la seva efemèride anual convida una colla de falcons d'altres poblacions catalanes i altres colles de cultura popular

residents a La Casa dels Entremesos. L'acte s'inicia a les 10 hores a La Casa dels Entremesos, a la plaça de les Beates, i consisteix en actuacions de lluïment i una cercavila. La cercavila continua per diversos carrers del Barri Gòtic i dels barris Sant Pere – Santa Caterina – La Ribera, amb un itinerari que varia segons l'any però que sempre passa per la plaça Nova i la plaça de Sant Jaume, on tots els grups fan les seves actuacions de lluïment.

La desfilada finalitza, segons l'any, davant del Mercat de Santa Caterina o davant del Mercat del Born, on tots els grups tornen a fer les seves actuacions de lluïment i les colles de falcons fan una actuació completa. Cal ressenyar que les dues colles de falcons actuant realitzen deu figures cada una durant la cercavila i l'actuació completa. L'acte finalitza pels volts de les 14 hores.

Ballada de Gegants Històrics de Santa Maria del Mar

SANT PERE - SANTA CATERINA - LA RIBERA

Dissabte més proper a la diada de Tots Sants (1 de novembre). Si la diada de Tots Sants s'escau en dissabte, l'acte passa al dissabte anterior.

Acte en protocol

Organitza: Associació Colla Gegantera Casc Antic de Barcelona.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

Des de l'any 2003 la tarda i el vespre del dissabte més proper a la diada de Tots Sants, pels carrers i places del barri de la Ribera i a l'interior de la basílica de Santa Maria del Mar, se celebra la Ballada de Gegants Històrics. L'acte és una trobada de gegants que han de complir uns determinats requisits. Els participants han de ser figures centenàries –figures de gegant amb cent o més anys d'existència–, o bé han de ser gegants amb referents històrics –figures de gegants que no necessàriament han de tenir cent anys però sí que han de continuar la tradició d'altres figures precedents amb una trajectòria centenària–, o bé gegants que representin personatges històrics de la seva població –en aquest cas les figures han de tenir, almenys, cinquanta anys d'antiguitat–. Els amfitrions de la mostra són els Gegants de Santa Maria del Mar: la Reina de Saba i el Rei Salomó. L'acte consisteix en una plantada dels gegants participants a la plaça de Santa Maria del Mar davant de la basílica. Segueix una desfilada ordenada de totes les figures pels carrers del barri de la Ribera més propers a la basílica de Santa Maria del Mar. L'acte finalitza amb l'entrada de tots els gegants a la basílica i la realització dels balls respectius de tots els gegants convidats i dels amfitrions.

La festa de la Castanyada, Tots Sants

La celebració de festes al voltant de la Castanyada (torrar castanyes) són estretament relacionades amb els ancestrals cultes funeraris. La diada de Tots Sants (1 de novembre) i la de Difunts (2 de novembre) són les dates que tradicionalment els pobles europeus, i especialment el català, han dedicat a honorar els seus morts, els familiars morts.

Antigament era la nit que va de la diada de Tots Sants a la de Difunts quan les famílies es reunien vora del foc i feien vetlla honorant els familiars traspassats. Com a menja de la vetlla es feien servir els productes que en aquesta època de l'any eren els corrents: les castanyes i els fruits secs. Mentre recordaven els seus morts les famílies torraven castanyes. El matí següent, diada de Difunts (2 de novembre), tothom acudia als cementiris a fer l'ofrena floral als seus difunts i, en molts casos, a fer l'àpat familiar al costat de les tombes dels familiars.

Avui dia la celebració ha canviat substancialment. A part dels costums íntims i familiars de relació amb els seus morts de cadascú, la Castanyada ha esdevingut una festa comunitària i veïnal amb moltes diferències amb la festa íntima, recollida i familiar d'altres temps. D'entrada, majoritàriament la festa se celebra a la tarda, el vespre i la nit del dia 31 d'octubre, vigília de Tots Sants. D'altra banda, a part de torrar i menjar castanyes i altres menges típiques de l'època com els moniatos i els panellets, i de beure vi dolç o vi ranci i, fins i tot cava, la festa de la Castanyada ha anat incorporant altres elements festius nostrats i d'altres de no tant.

Moltes castanyades compten amb revetlles, balls, correfocs, cercaviles, representacions màgiques... Tot lligant-ho amb la Nit d'Ànimes. Els barris de Ciutat Vella celebren diverses castanyades amb característiques diferents i de tradició diversa.

Castanyada al barri de Sant Just

BARRI GÒTIC

31 d'octubre

Festa en protocol

Organitza: Associació d'Amics del Barri de Sant Just.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

La festa

El barri de Sant Just celebra la seva festa de la Castanyada des de l'any 1984. La celebració es realitza tota la tarda i la nit del dia 31 d'octubre a la plaça de Sant Just i el carrer Bisbe Caçador.

La celebració, a part de torrar i menjar castanyes, consta d'un seguit d'activitats que han consolidat l'estructura de la festa: torrada de castanyes, tallers i jocs infantils, berenar i xocolatada infantil, cercavila pel barri de Sant Just amb el grup de percussió Sambao, xanquers, el nan Manolito i el capgròs Maria Castanya. Segueix amb el repartiment de castanyes i vi dolç, ball amb música tradicional, i clou la festa, el sopar de veïnat.

Imatgeria festiva

El personatge singular d'imatgeria festiva de la Festa de la Castanyada del barri de Sant Just és el capgròs de la Maria Castanya.

«Fot-li Castanya!»

SANT PERE - SANTA CATERINA - LA RIBERA

31 d'octubre

Acte consolidat

Organitza: Colla de Diables del Casc Antic.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

La festa

Organitzada des de l'any 2010 per la Colla de Diables del Casc Antic, el barri de la Ribera celebra la seva Castanyada la tarda i el vespre del dia 31 d'octubre al Fossar de les Moreres amb el nom de «Fot-li Castanya!».

Els correfocs

El «Fot-li Castanya!» fa honor als seus organitzadors ja que, abans i després del repartiment de castanyes, pels carrers del barri es fan dos correfocs. El primer, a la tarda, amb la Colla de Diables Infantils del Casc Antic i una altra colla de diables infantils convidada. El segon, al vespre i després de la Castanyada, amb la colla dels diables adults del Casc Antic i una altra colla de diables adults convidada.

Festa del naixement del Guru Nanak

EL RAVAL

Diumenge més proper al 2 de novembre

Festa tradicional sikh en procés de consolidació a Ciutat Vella

Organitza: Colla de Diables del Casc Antic.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

El Guru Nanak, fundador de la religió sikh, nasqué el 15 d'abril de 1469 a prop de Lahore, a l'actual Pakistan. Educat en una família hindú, poc abans dels trenta anys tingué una visió religiosa, que el portà a viatjar i a conèixer diversos mestres i tradicions espirituals. Finalment, començà a predicar les seves pròpies ensenyances, constituint la base del que més tard seria la religió sikh.

La festa

L'acte principal de la celebració del naixement del fundador de la religió sikh és una processó amb el llibre sagrat *Guru Grant Sahib* per diferents carrers del Raval, durant la qual es fan demostracions d'arts marciais sikhs i es canten himnes. Tot i que no hi ha un plat típic per a aquest dia, com totes les celebracions sikhs, s'acaba amb un langar o àpat comunitari al temple. A més, durant la processó s'obsequia les persones que s'hi acosten amb aigua, fruita o dolços.

Festa de Santa Caterina

SANT PERE - SANTA CATERINA - LA RIBERA

Diada de Santa Caterina (25 de novembre) i divendres i dissabte més propers

Activitat en procés de consolidació

Organitza: Associació de Veïns i Comerciants del Voltant del Mercat de Santa Caterina, Associació de Veïns del Casc Antic, Batalà, colles geganteres del barri, Mercat de Santa Caterina, santuari de la Mare de Déu de l'Ajuda, entre altres.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

La festa

La Festa de Santa Caterina, revifada des de l'any 2012, se celebra el divendres i el dissabte més propers a la diada de Santa Caterina i la mateixa diada de Santa Caterina, el 25 de novembre. Entre les moltes activitats destaquen la mostra gastronòmica, el tast de vi, la Fira Enogastronòmica, activitats familiars, tallers i actes participatius infantils, la cercavila i l'ofrena floral a la imatge de santa Caterina, entre altres. La diada de Santa Caterina, el 25 de novembre, al santuari de la Mare de Déu de l'Ajuda se celebra la missa de Santa Caterina i un concert de cant coral.

La Cercavila de Festa Major i l'ofrena floral a la imatge de santa Caterina

Des l'any 2012 el dissabte més proper a la diada de Santa Caterina al matí els frares del santuari de la Mare de Déu de l'Ajuda organitzen una cercavila i una ofrena floral a la imatge de santa Caterina. A les 11 hores els grups de cultura popular participants surten de La Casa dels Entremesos i s'adrecen al Mercat de Santa Caterina. En aquest punt la comitiva és rebuda pels frares caputxins i el penó de Santa Caterina i, des d'aquí, s'adrecen a la plaça de Santa Caterina on es fa l'ofrena floral a la imatge de la santa que és instal·lada en una fornícula mentre els Falcons fan un pilar d'honor i la resta de grups realitzen els seus balls de lluïment.

HIVERN

Les festes nadalenques

Menges tradicionals de festes nadalenques:
neules i torrons

Les festes i diades que se celebren al voltant del Nadal, les de major participació sobretot en l'àmbit familiar, tenen el seu origen en el naixement de Crist que l'Església catòlica fa coincidir amb el solstici d'hivern. L'allargament del dia i l'escurçament de la nit és el triomf del sol sobre la tenebra, és l'anunci del despertar de la natura que només és adormida pel fred, que la terra es prepara per donar els seus fruits. És per això que des de la festivitat de Sant Nicolau fins a la diada de Reis l'ofrena, l'obsequi i el regal són una constant dels rituals de cada celebració: el tió, la carassa, les estrenes, l'*aguinaldo*, els Reis, tots ens porten regals i obsequis.

A l'entorn familiar, i també en l'àmbit urbà i ciutadà, els principals protagonistes són les nenes i els nens. Moltes de les celebracions de les diades assenyalades del cicle de Nadal són restringides, per tradició i costum, a l'àmbit de la família i de les amistats, a centres associatius i culturals: Santa Llúcia, la nit de Nadal, Nadal, Sant Esteve, els Sants Innocents –les llufes–, Sant Silvestre o nit de Cap d'Any, el Cap d'Any, la nit de Reis i la diada de Reis. Tanmateix l'oferta cultural i festiva d'aquestes diades pels carrers, barris, espais urbans i seus d'entitats de Ciutat Vella i de tota la ciutat

tenen un gran abast i són d'arrelada tradició: les fires tradicionals –de Santa Llúcia, de Sant Tomàs, de Sant Eloi, de Reis–, els pessebres i el pessebrisme, l'enllumenat artístic i els guarniments de carrers, les desfilades d'elements singulars: l'Esperit de Nadal, la Carassa, l'Home dels Nassos, les representacions de Pastorets, les cantades de nades, les festes del caga tió, les recollides de cartes per als Reis a càrrec de patges reials i de carters reials i les Cavalcades de Reis, entre altres, són presents a la majoria dels barris de Ciutat Vella i, en algun cas, en convocatòries que abasten tota la ciutat. Amb l'excepció de l'encesa oficial de l'enllumenat nadalenc de carrers, de la inauguració del pessebre de la plaça de Sant Jaume i de la Fira de Santa Llúcia que succeeixen a finals del mes de novembre, les festes de Nadal i tot el seu cicle festiu abracen des de la diada de Sant Nicolau, el 6 de desembre i de la Immaculada Concepció, la Puríssima, el 8 de desembre, fins a la diada de Reis, el 6 de gener.

Un mes farcit de tota mena d'activitats que donen a Ciutat Vella un clima especial, càlid i entranyable.

Fira de Santa Llúcia

BARRI GÒTIC

Del darrer cap de setmana de novembre
i fins al dia 23 de desembre

Acte en protocol

Organitza: Associació Fira de Santa Llúcia.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.

Durant el cicle nadalenc se celebren diverses fires al voltant de les tradicions d'aquestes diades. La Fira de Santa Llúcia, pels volts de la plaça Nova i de la Catedral, celebrada almenys des de l'any 1786, és la més tradicional.

La Fira de Santa Llúcia, fira de figures i complements de pessebre, de verd i de regals d'artesanía, al Pla de la Seu, a l'avinguda de la Catedral i a la plaça Nova, se celebra cada any des del darrer cap de setmana de novembre i fins al dia 23 de desembre. A la Fira de Santa Llúcia, a part de les nombroses parades, s'hi pot trobar la realització de diverses tradicions nadalencques com ara un tió gegant que nenes i nens de tota la ciutat cada any *fan cagar* durant hores o, els caps de setmana, les desfilades de la Carassa de Nadal tot escopint caramels amb el so de les gralles.

També, a la Fira de Santa Llúcia de la Catedral, el dia 12 de desembre se celebra la Diada de les Tradicions i els Costums Nadalencs de Catalunya.

Diada de les Tradicions i els Costums Nadalencs de Catalunya

BARRI GÒTIC

12 de desembre o divendres més proper a la diada de Santa Llúcia (13 de desembre)

Acte en protocol

Organitza: Associació Fira de Santa Llúcia.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.

Des de l'any 1994, en el marc de la Fira de Santa Llúcia, al llarg de tot el dia 12 de desembre o el divendres més proper a la diada de Santa Llúcia (13 de desembre), a la plaça Nova o al Pla de la Seu, se celebra la Diada de les Tradicions i els Costums Nadalencs de Catalunya.

Al llarg de la diada es realitzen diverses activitats, entre altres: *El caga tió* amb el tió gegant, la cercavila de la Carassa de Nadal i grallers, sessió de titelles tradicionals catalans amb contes nadalencs, actuació de corals amb la cantada de nades, ballada de dansaires amb danses d'hivern i del cicle nadalenc i, des de l'any 1995, el lliurament del guardó de Firaire d'Honor.

Seguici de l'Esperit del Nadal

CIUTAT VELLA

Primer o segon dissabte de desembre

Acte en procés de consolidació

Organitza: Associació de Pessebristes de Ciutat Vella.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Des de l'any 2012 un nou personatge barceloní, amb tot el seu seguici, dóna la benvinguda a les celebracions nadalenques de Ciutat Vella –també, arreu de Barcelona–, l'Esperit del Nadal.

El Seguici de l'Esperit del Nadal, a Ciutat Vella, s'inicia el vespre del primer o segon dissabte de desembre a la seu del districte, plaça del Bonsuccés, quan és rebut pel regidor/a i inaugura el pessebre oficial del districte. Tot seguit inicia una cercavila pels carrers dels diferents barris de Ciutat Vella passant pels diferents pessebres instal·lats en diferents espais del districte i per la Fira de Santa Llúcia.

La cercavila del Seguici de l'Esperit del Nadal finalitza a La Casa dels Entremesos on encén l'enllumenat de la façana i inaugura el pessebre popular i les diverses exposicions nadalenques, entre les quals la de diorames de pessebre dels alumnes de l'Escola de Pessebrisme de Barcelona.

L'Esperit del Nadal, personatges i funcions

L'Esperit del Nadal és un capgròs –construït per Jordi Grau i amb vestuari de Montse Ginesta–, amb un gran barret al cap i el bastó de Nadal a la mà, la funció del qual és inaugurar els diferents pessebres de Ciutat Vella. El seu seguici és format per quatre personatges que representen les quatre estacions de l'any, cada un amb un bastó simbòlic i vestits de colors diferents i característiques de l'època de l'any que simbolitzen. També l'acompanyen dotze dansaires que representen els dotze mesos de l'any, cada un abillat amb elements tradicionals del mes que representen. El seguici és acompanyat per una formació de músics amb instruments musicals tradicionals catalans. Cada vegada que inaugura un pessebre, l'Esperit del Nadal segueix un ritual: la Dansa de l'Esperit del Nadal. Amb el personatge al centre els dotze dansaires ballen una dansa composta i coreografiada per a la celebració. Quan acaba la dansa, l'Esperit del Nadal es treu el barret i deixa veure el pessebre que porta sobre el seu cap. Aquest pessebre es construeix de nou cada any.

Carassa de Nadal

BARRI GÒTIC

Dissabtes i diumenges durant la Fira de Santa Llúcia
(finals de novembre a 23 de desembre)

Acte recollit en el Protocol Festiu de la Ciutat de
Barcelona

*Organitza: Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional
de Barcelona Vella (antiga Coordinadora de Colles de Gegants i
Bestiari de Ciutat Vella de Barcelona).*

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Uns dels elements que exterioritzaven la joia de les festes nadalenques i que lligaven la celebració religiosa amb la bulliciosa gresca col·lectiva eren les carasses. Les carasses, tradició genuïnament barcelonina, són una mostra més d'elements festius nadalencs que, com el tió, representen la natura adormida però farcida de fruits i, alhora, l'ofrena i el regal en forma de dolç per a nenes i nens.

Les carasses, antigament, eren caps de sarraí, de cartró o de fusta, amb llargues barbes i cabells de pèl natural, que solien tenir moviment de boca i ulls. Aquests caps s'instal·laven sota els orgues barrocs d'algunes esglésies catalanes i, pels volts de Nadal, llançaven llaminadures a la quitxalla mentre feien esgarips esfereïdors.

A la Ciutat Vella de Barcelona tres esglésies tenien orgue amb carassa: Santa Maria del Mar, Sants Just i Pastor i la Catedral. La tradició de la Carassa ens diu que només funcionava un dia a l'any, sempre dins el cicle nadalenc. Aquesta tradició s'ha recuperat a Ciutat Vella amb la figura de la nova Carassa de Nadal –construïda el 1988 per l'imatger Manuel Casserras–, una imatge que realitza cercaviles i que llança de nou

caramels a la quitxalla. La Carassa de Nadal de Barcelona, més que la reproducció de l'antiga de la Catedral –tot i que en reproduïx la fesomia–, és una recreació d'aquella.

El nou marc d'actuació de la Carassa de Nadal li ha donat la mobilitat i un espai festiu propi i actualitzat: els carrers del Barri Gòtic. Les actuacions de la Carassa de Nadal són els dissabtes i els diumenges durant la Fira de Santa Llúcia –excepte els del cap de setmana més proper a la festivitat de la Puríssima (8 de desembre)– a les dotze del migdia, acompanyada per la música d'una formació de grallers i fent un recorregut per la Fira de Santa Llúcia i alguns carrers del Barri Gòtic, tot escopint caramels a nenes i nens.

La Carassa també surt el 12 de desembre o el divendres més proper a la diada de Santa Llúcia, a la tarda, durant la Diada de les Tradicions i els Costums Nadalencs de Catalunya.

Cantades de Nadales i Concerts de Nadal

Una de les tradicions nadalenesques més arrelades són els concerts i les cantades de nadales –cançons tradicionals catalanes de Nadal–. Molts d'aquests recitals es fan pels carrers dels barris de Ciutat Vella.

Cantada de Nadales i Xocolatada de la Rambla

BARRI GÒTIC

Divendres més proper a la diada de Nadal
(25 de desembre)

Acte en protocol

Organitza: Associació d'Amics de la Rambla.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Des de l'any 1998, la tarda del divendres més proper a la diada de Nadal (25 de desembre) a la Rambla, a la placeta de davant del Palau de la Virreina, se celebra la tradicional Cantada de Nadales i Xocolatada de la Rambla.

La cantada, amb nadales i cançons tradicionals catalanes, és a càrrec de diverses corals, principalment, del Barri Gòtic i del Raval.

Durant la cantada tot el públic assistent és convidat a xocolata desfeta.

Concert de Nadal

EL RAVAL

Dissabte anterior a la diada de Nadal
(25 de desembre)

Acte en protocol

Organitza: Coordinadora de Corals i Bandes del Raval.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Des de fa més de vint-i-cinc anys, la tarda del dissabte anterior a la diada de Nadal (25 de desembre), al barri del Raval es realitza el tradicional Concert de Nadal a càrrec de la Coordinadora de Corals i Bandes del Raval. El concert, amb música i cants tradicionals catalans de Nadal, se celebra a l'església de Sant Pau del Camp, però també, segons l'ocasió, es pot celebrar a l'església de Sant Agustí, a l'església del Carme o a la capella de Sant Llàtzer.

Cantada de Nadales

LA BARCELONETA

Dissabte anterior a la diada de Nadal
(25 de desembre)

Acte en protocol

Organitza: Selectiu de Cantaires de la Barceloneta.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Des de fa més de quinze anys, el matí del dissabte anterior a la diada de Nadal (25 de desembre) es realitza la tradicional Cantada de Nadales a la Barceloneta a càrrec del Selectiu de Cantaires. El concert, amb música i cants tradicionals catalans de Nadal té lloc pels carrers i les places de la Barceloneta per part de diferents cantaires amb el seu vestuari tradicional: barretina, faixa i mocador al coll. La cantada se celebra amb l'objectiu de la recollida d'aliments per a les persones del barri amb menys recursos.

L'Home dels Nassos

CIUTAT VELLA, BARCELONA

31 de desembre

Acte recollit en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona

Organitza: L'Arca de Noè.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona; Institut de Cultura de Barcelona, Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida, Institut Municipal d'Esports i diferents districtes municipals.

Aquest entranyable personatge, que és més un nom o una frase que una figura, ens trasllada als nostres records d'infantesa; records del que és i del que no és, del que és sense ser-ho o del que no és sent-t'ho; perquè, l'Home dels Nassos, el veiem tot mirant-nos a qualsevol mirall.

L'Home dels Nassos, tradició oral autènticament barcelonina, ha sobreviscut al llarg dels anys en l'imaginari popular com a constant evocació del darrer dia de l'any. La màgia de sortir al carrer cada 31 de desembre i cercar aquell home que llueix tants nassos com dies té l'any, és una juguesca que els pares proposen als seus fills. D'aquesta manera, la quitxalla –i alguns badocs– emprenen una atribolada recerca entre els ciutadans vianants, convençuts d'ensopegar amb un home que, carregat de mocadors, llueixi tres-cents seixanta-cinc nassos. En arribar el vespre, amb la desil·lusió de no haver trobat semblant fenomen i convençuts d'haver estat l'objecte d'una enganyifa tot just tres dies després d'haver-nos penjat la llufa, els pares confessen als seus fills que si volen trobar l'Home dels Nassos només cal que vagin a la cambra de bany i es mirin al mirall, perquè ells són els homes dels nassos. I és que el dia 31 de desembre a l'any només li resta un dia; un dia de balanç i una nit de celebració per entrar al ninou plens d'il·lusions, de projectes i d'esperances.

L'Home dels Nassos no és més que això, la joia d'un temps passat, d'un any que s'acaba, i la il·lusió d'un temps a venir, d'un any que comença. La tradició d'aquest personatge que amb l'ostentació dels seus atributs olfactivs ens recorda el que resta de l'any per anunciar-nos el que arriba, ja té el seu referent històric en el déu romà Janus, amb dues cares, una amb aspecte de vell pel temps que s'acaba i una altra de criatura per l'any que comença, i que ho fa amb el mes que rep el seu nom: gener.

A l'inici del segle XXI la Ciutat Vella i Barcelona van estrenar un nou personatge d'imatgeria festiva: el capgròs de l'Home dels Nassos. El capgròs va ser construït per l'artesà imatger Amadeu Ferrer. La figura de l'Home dels Nassos reproduceix el personatge de l'imaginari popular i de tradició oral: un vell amb un gran nas i vestit amb tota mena de referències al pas del temps, que porta a les mans la cara d'un nadó i la clau de l'any nou.

L'Home dels Nassos apareix cada any el dia 31 de desembre, a les 10 del matí, sortint de La Casa dels Entremesos, a la plaça de les Beates, i després d'una petita cercavila pel barri de Santa Caterina es desplaça a un indret emblemàtic, cada any diferent, de Ciutat Vella o d'altres barris de la ciutat. Acompanyat del seu nodrit seguici de l'Arca de Noè i de diverses formacions musicals recorre diferents carrers. Normalment, aprofita l'ocasió per inaugurar alguna reforma o rehabilitació urbana.

L'Home dels Nassos i el seguici es desplacen per diferents carrers, en carruatges de cavalls, fins a arribar a la plaça de Sant Jaume on, a la porta de l'Ajuntament, entrega la clau del nou any a les autoritats municipals. A la tarda, l'Home dels Nassos dona la sortida de la tradicional Cursa dels Nassos o de Sant Silvestre.

Nit de Reis, Cavalcades i Patges Reials

Menja tradicional de la nit i la diada de Reis: tortell de Reis

La tradició de Reis, dels Reis Mags d'Orient, és una de les festivitats que ens remeten a la celebració ancestral dels nostres avantpassats del solstici d'hivern, a la veneració del sol i de la terra perquè els siguin generosos. Una tradició més en què l'ofrena i l'obsequi és l'element principal. El Nou Testament cristià parla d'uns mags vinguts d'Orient que, tot seguint un estel, viatgen per adorar el fill de Déu nat i fet home. L'evangelista sant Mateu, que és qui en parla, no xifra ni la quantitat ni la procedència dels mags arribats a Betlem. En el segle IV, quan es fixa el dia 25 de desembre com a data del naixement de Jesús, també s'estableix el dia 6 de gener per a la commemoració de l'Epifania relacionant-la

amb l'adoració dels Reis Mags. Els mags esdevenen reis pel desig de l'Església. És en el segle VII quan els Reis d'Orient comencen a ser tres: Melcior, Gaspar i Baltasar, i amb procedència ben definida, els tres continents coneguts: Europa, Àsia i Àfrica. Aquesta fixació s'atribueix al monjo Beda el Venerable per donar sentit a l'adoració de la humanitat a Jesús.

La celebració actual de la diada de Reis té en l'obsequi el principal component i en les nenes i els nens els primers protagonistes i en l'arribada d'aquests personatges màgics la més gran expressió festiva comunitària de la tradició.

Cavalcada de Reis de Barcelona

CIUTAT

5 de gener

Acte recollit en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona

Organitza: Ajuntament de Barcelona.
Institut de Cultura de Barcelona.

La tradició dels tres Reis és de les més arrelades a tota la ciutat. La nit anterior a la diada, la nit del dia 5 al 6 de gener, els Reis Mags arriben a cada casa i deixen regals per a tota la família. La màgia i la il·lusió d'aquesta celebració íntimament familiar té el seu component col·lectiu i urbà amb la rebuda que la ciutat i els barris fan als tres Reis arribats d'Orient i en la magnífica desfilada que aquests fan pels carrers. Aquest acte ha esdevingut la celebració amb més participació ciutadana

de totes les convocatòries festives de la ciutat. La representació dels personatges dels tres Reis, a Barcelona, ja la trobem el segle XIV quan, acompanyats d'un ric seguici de patges, desfilen en la Processó del Corpus Christi integrant diversos entremesos al llarg de més de tres segles. Hi ha referències que a la darreria del segle XVIII la ciutat de Barcelona ja celebra una Cavalcada de Reis que, amb intermitència, es prolongarà fins als primers anys del segle XIX.

De tota manera, la primera Cavalcada de Reis clarament documentada a tot l'Estat espanyol se celebra a Barcelona el 1855. Aquesta cavalcada era integrada pels tres Reis a lloms de bèsties vives, un ric seguici de patges amb torxes i escales que s'enlairaven als balcons i repartien llaminadures a la canalla. No es reprendrà el costum fins al 1879 quan la Cavalcada s'organitza per iniciativa privada i com a recurs comercial. Fins a la fi del segle XIX la Cavalcada s'organitza

molt esporàdicament. A partir del 1898, també amb alts i baixos, l'organització de les diverses Cavalcades de Reis barcelonines són iniciativa de societats benèfiques que tenen l'objectiu de fer arribar la nit màgica als nens i nenes més desvalguts de la ciutat i, a Barcelona, cada nit de Reis se'n celebraran moltes de Cavalcades i a molts barris. Aquestes desfilades dels Mags d'Orient arribaran fins a l'esclat de la Guerra Civil l'any 1936.

La tradició de la Cavalcada de Reis es reprèn l'any 1942 per iniciativa i sota la responsabilitat de l'Ajuntament de Barcelona, i des d'aleshores ja no s'interromprà la seva celebració. Els primers anys d'organització municipal defineixen les característiques, elements i personatges que configuraran els trets distintius i singulars de la Cavalcada de Reis barcelonina. Des de la primera edició, a part dels tres Reis: Melcior, Gaspar i Baltasar, amb tot el seu seguici de patges i carters reials, es perfilen uns personatges que defineixen la singularitat barcelonina: l'Estel, en algunes ocasions la dama de l'Estel, i el patge Gregori.

A partir dels anys seixanta del segle passat s'imposa el costum que els Reis arribin a Barcelona per Mar. Les darreres edicions ho fan a bord del pailebot *Santa Eulàlia*. És costum que els Reis siguin rebuts a peu de vaixell per la màxima autoritat electe de la ciutat: l'alcalde de Barcelona, que fa entrega als tres Reis del pa i la sal i la clau de la ciutat. Algunes edicions ha estat costum

que els Reis siguin rebuts pels elements festius protocol·laris: l'Àliga de la Ciutat, els Gegants de la Ciutat i la Banda Municipal. L'arribada dels Reis per mar es produeix cada dia 5 de gener pels volts de quarts de sis o les sis de la tarda. La Cavalcada s'inicia entre dos quarts de set i les set del vespre en un espai urbà emblemàtic de la ciutat (a les darreres edicions al parc de la Ciutadella) i recorre diversos carrers de Ciutat Vella i l'Eixample, amplis i cèntrics, fent un recorregut d'uns sis quilòmetres (en les darreres edicions fins a Montjuïc).

És convenient i costum que la Cavalcada no finalitzi més tard de les nou del vespre. A la Cavalcada de Reis de Barcelona hi participen, a part dels tres Reis i dels personatges del patge Gregori, l'Estel, els seus seguicis, els llancers i la banda de música de la secció muntada de la Guàrdia Urbana, companyies artístiques, grups de músics, dansaires, patges, carters i altres comparses integrades per voluntaris fruit d'una crida ciutadana i d'entitats. La Cavalcada de Reis de Barcelona ha generat la composició de diverses músiques i la creació de nombroses coreografies. A Barcelona, a més de la Cavalcada general de la ciutat organitzada per l'Ajuntament, el dia 5 de gener se'n celebren moltes més per iniciativa de diferents entitats i associacions. La rebuda i la Cavalcada de Reis de la ciutat transcorre majoritàriament per carrers i espais de Ciutat Vella.

Activitats de Reis de Ciutat Vella

El Patge Reial del Raval

EL RAVAL

Diumenge anterior a la diada de Reis

Acte en protocol

Organitza: Coordinadora de Corals i Bandes de Raval.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Des de fa més de vint anys, i com a continuació de l'antiga Cavalcada de Reis que fa uns anys es realitzava al barri del Raval, suprimida per no generar confusions amb la Cavalcada de la ciutat, la Coordinadora de Corals i Bandes del Raval organitza, el diumenge anterior a la diada de Reis a la plaça del Pedró (l'espai pot ser canviat en properes edicions), una recollida de cartes per als Reis Mags d'Orient de les nenes i els nens del barri a càrrec del Patge Reial.

Amb aquest objectiu s'instal·la una carpa on el Patge Reial recull les cartes adreçades als Reis d'Orient i obsequia amb caramels la quitxalla. Al llarg de la diada les diferents bandes i corals del Raval fan les seves actuacions.

Cavalcada de Reis (Patges) de la Barceloneta

LA BARCELONETA

4 de gener. Acte en protocol

Organitza: Antics Alumnes de l'Escola d'Adults i Associació de Geganters, Grallers i Bestiari de la Barceloneta.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Des de l'any 1996 se celebra al barri de la Barceloneta, cada 4 de gener entre les 17 i les 21 del vespre, la Cavalcada de Reis. A la desfilada, per no generar confusions, hi participen tres patges reials abillats de manera semblant als tres Reis d'Orient, acompanyats per diferents grups d'animació i/o musicals, que recorren una gran quantitat de carrers del barri per finalitzar a la plaça del Poeta Boscà, on hi ha instal·lat un empostissat amb els tres trons dels tres patges. Les nenes i els nens hi accedeixen per entregar als patges les seves cartes adreçades als Reis d'Orient, que els obsequien amb una bosseta de llaminadures i, en baixar de l'empostissat mentre continua la festa a la plaça, se'ls ofereix un berenar. Cal assenyalar l'arrelament d'aquesta celebració a la Barceloneta en què destaca la creació de «La Carta dels Reis», una activitat en col·laboració amb les escoles del barri. Les nenes i els nens de les escoles fan un dibuix i, de tots aquests dibuixos, se n'escull un que serà repartit a tots els nens i les nenes del barri mitjançant escoles, casals i comerços.

Seguici de les Basíliques de la Barcelona Antiga

BARRI GÒTIC I SANT PERE - SANTA CATERINA - LA RIBERA

Dissabte següent al 7 de gener, festivitat de Sant Ramon de Penyafort. Acte en protocol

Organitza: Associació Calla Gegantera del Casc Antic de Barcelona, Associació d'Amics dels Gegants del Pi, Basílica de Santa Maria del Mar i Basílica de Santa Maria del Pi.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

Des de l'any 2008, la tarda i el vespre del dissabte més proper a la festivitat de Sant Ramon de Penyafort (7 de gener), se celebra el Seguici de les Basíliques de la Barcelona Antiga en remembrança de l'antiga processó de beatificació del sant (1601), que es va desplaçar de Santa Maria del Mar a Santa Maria del Pi passant per la Seu Catedral. El recorregut entre les dues basíliques –Santa Maria del Mar i Santa Maria del Pi– s'inicia i acaba en cada edició en una de les dues de manera alternada. El seguici és constituït de manera ordenada pels gonfanons de Santa Maria del Pi i de Santa Maria del Mar, els Gegants del Pi, els Gegants de Santa Maria del Mar, el Lleó de Barcelona, la Mulassa de Barcelona, el Dofí del Casc Antic de Barcelona, diverses formacions musicals de tabalers i de grallers i un grup convidat de balls populars o de gegants o bestiar festiu.

El Seguici finalitza a l'interior de la basílica, segons l'any a Santa Maria del Mar o a Santa Maria del Pi, amb la realització del singular *Ball a quatre*, a càrrec dels Gegants del Pi i dels Gegants de Santa Maria del Mar. Durant aquesta celebració és l'únic moment de l'any en què es pot contemplar la realització d'aquest ball de gegants.

Tres Tombs de Sant Antoni de Barcelona

CIUTAT

Dissabte més proper a la festivitat de Sant Antoni Abat (17 de gener)

Acte recollit en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona

Menja tradicional de la diada de Sant Antoni: tortell de Sant Antoni

Organitza: Federació dels Tres Tombs de Sant Antoni de Barcelona.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona; Institut de Cultura de Barcelona, Comissionat de Participació Ciutadana i Associacionisme, Districte de l'Eixample i Districte de Ciutat Vella.

La celebració el 17 de gener de la festa de Sant Antoni Abat, estretament lligada a tot el cicle de Carnaval, a tots els territoris de cultura catalana desenvolupa un seguit de rituals de celebració força diversos al voltant de la figura i la llegenda de l'eremita Antoni Abbas –Egipte segle III–. La tradició li atorga el patronatge dels animals, especialment dels de peu rodó, almenys des del segle XII. La iconografia clàssica presenta sant Antoni acompanyat per un petit porc, és per aquest motiu que també se'l coneix popularment com a sant Antoni del porquet. Tanmateix és representat amb una llarga barba que fa que sigui reconegut (al costat de sant Pau eremita i sant Maur) com un dels tres sants barbuts celebrats en la que la tradició popular coneix com la setmana més freda de l'any: la setmana dels barbuts. Una de les manifestacions festives més arrelades al Principat de Catalunya per a la celebració de Sant Antoni Abat és la dels Tres Tombs, una tradició rural que a Barcelona esdevé plenament urbana i discorre pels carrers de Ciutat Vella.

El cerimonial clàssic dels Tres Tombs és, tot seguint la tradició de la benedicció de tota mena d'animals però especialment dels de tir, que després de la cerimònia

religiosa s'iniciï una passada amb totes les bèsties –cavalls, ases, someres– cavalcades o estirant carruatges i realitzant els Tres Tombs per un circuit determinat. És un homenatge a carreters, traginers i pagesos. A la ciutat de Barcelona la Festivitat de Sant Antoni Abat amb la celebració de la Cavalcada dels Tres Tombs es realitza, almenys, des del 1826 i al voltant del Portal de Sant Antoni Abat, al barri del Raval, espai que uns anys més tard donaria pas a un nou barri: el de Sant Antoni.

La tradició de la benedicció d'animals i de la Cavalcada dels Tres Tombs, a la ciutat, durant gairebé un segle i quart es va desenvolupar amb tota naturalitat mentre els cavalls i els ases eren uns elements corrents en la vida quotidiana de la ciutat. Quan la presència d'animals de càrrega i de treball, de carruatges i de transport, perd la seva funció a la ciutat, la celebració es manté com un homenatge als animals de pota rodona que al llarg de la història han estat motor econòmic i social i, d'altra banda, com a motiu per a la recuperació dels carruatges que van estar al servei de la ciutat: neteja, bombers, sanitat, pompes fúnebres, traginers, marques comercials, etc. Durant molts anys la responsabilitat dels Tres Tombs de Barcelona ha recaigut en la Germandat de Sant Antoni Abat. Els primers anys del segle XXI, però, es constitueix la Comissió dels Tres Tombs de Sant Antoni de Barcelona, integrada per diverses entitats i associacions, amb l'objectiu de la regeneració, l'actualització i la consolidació dels Tres Tombs barcelonins donant-los més abast i difusió per tota la ciutat. Els Tres Tombs de Barcelona són associats a la Federació Catalana dels Tres Tombs.

La Cavalcada dels Tres Tombs de Barcelona se celebra el dissabte següent de la diada de Sant Antoni (17 de gener). Si aquest, el dia 17 de gener, s'escau en dissabte, per acord amb la Federació Catalana dels Tres Tombs, la celebració passa al dissabte següent. La Cavalcada, de bon matí, concentra genets i carruatges amb els seus cavalls en un punt convingut de Montjuïc. Des d'aquí s'inicia una desfilada tècnica fins a l'avinguda Mistral.

A dos quarts d'onze del matí i després de la cerimònia d'entrega d'estendards i penons s'inicia la Cavalcada dels Tres Tombs pròpiament que recorre diversos carrers, passant sempre, però, per la Ronda de Sant Pau on, davant de l'Escola Pia de Sant Antoni, es procedeix a la benedicció d'animals. La Cavalcada, segueix per diferents carrers de Ciutat Vella i finalitza a la plaça de Sant Jaume amb la rebuda del seguici per les autoritats municipals electes. A la Cavalcada hi desfilen disset genets vestits de gala i amb barret de copa alta.

Tres d'aquests, el portant i els cordoners de l'estendard de Sant Antoni Abat, encapçalen la comitiva i un altre

genet que porta el Penó de Santa Eulàlia els segueix. Aquests disset genets són precedits pels llancers i la banda de música de la secció muntada de la Guàrdia Urbana de Barcelona. Els segueixen un carruatge amb la imatge de sant Antoni i altres carruatges de les diferents entitats i administracions organitzadores.

La resta de participació de genets i carruatges als Tres Tombs de Sant Antoni de Barcelona és oberta a totes les entitats i tota la ciutadania de Barcelona, i també als carros i les cavalleries d'altres poblacions catalanes. És tradició que els participants llancin caramels al públic que contempla la desfilada.

Antonio Lajusticia Bueno

Festa Barroca

LA BARCELONETA

Setmana del 3 de febrer. Acte en procés de consolidació

Organitza: *Associació de Veïns de la Barceloneta i La Casa de la Barceloneta 1761.*

Administració concurrent: *Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.*

Celebrada des de l'any 2011, al llarg de la setmana del 3 de febrer i per diferents espais, carrers i places del barri de la Barceloneta, la Festa Barroca és un seguit d'activitats de recreació historicoculturals amb concerts, exposicions, visites, mostra de costums i de tradicions de l'inici del segle XVIII, que se celebra amb l'objectiu de visualitzar i donar a conèixer diferents espais, escenaris i elements del patrimoni arquitectònic i cultural de la Barceloneta que es conserven des de la fundació del barri l'any 1753.

Festes de Santa Eulàlia

CIUTAT

Diada de Santa Eulàlia (12 de febrer) i cap de setmana més proper

Festes recollides en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona

Organitza: *Ajuntament de Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona.*

Entitat concurrent: *Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional de Barcelona Vella (antiga Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella de Barcelona).*

La celebració de la diada de Santa Eulàlia com a festa popular de carrer de Ciutat Vella i de tota la ciutat de Barcelona és una realitat relativament recent. Santa Eulàlia i la seva diada però, des de fa segles, han estat presents en la vida dels ciutadans i les ciutadanes de Barcelona.

La figura de santa Eulàlia, la seva tradició, la llegenda i la història són uns referents importantíssims en l'imaginari col·lectiu i en la tradició oral de diverses generacions de barcelonins. La seva personalitat perseverant, coherent i valenta enfront de l'opressor malgrat la feblesa de la seva figura, representada iconogràficament com una nena de tretze anys, ha bastit al seu voltant un reconeixement popular que ha servit de model, en diversos moments històrics, per a tota una ciutat: Barcelona i especialment per als seus barris vells. La seva representació en monuments i edificis, els llocs i els espais urbans vinculats a la seva tradició i llegenda són una presència ineludible a la ciutat. Però la celebració festiva, com entenem la festa actual, malgrat algunes representacions populars, jocs i balls que ens remeten al segle XVIII en alguns barris de la Ciutat Vella i de Sarrià, ha estat inconsistent i circumscrita primordialment als actes litúrgics de l'Església catòlica i a la celebració institucional del consistori barceloní fins entrats els anys vuitanta del segle passat. És a partir del 1983, per iniciativa de les

colles de gegants de Ciutat Vella (de la plaça Nova i del Pi), i del 1985 amb Maria Aurèlia Capmany, aleshores regidora de Cultura, que es comencen a posar les bases per al que en l'actualitat s'ha consolidat com a festa d'hivern de Ciutat Vella i de tot Barcelona. Als anys vuitanta, la iniciativa popular de l'Associació Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella, amb la ràpida incorporació a la festa de molts actes majoritàriament d'arrel tradicional, la consoliden com la Festa Major d'hivern de Ciutat Vella. Paral·lelament la iniciativa municipal central, orientada sobretot a la realització d'actes culturals en espais tancats, té una curta durada. És a partir del 1997, amb la unió d'esforços de l'Institut de Cultura, del Districte de Ciutat Vella i del sector associatiu de la cultura popular i tradicional de Ciutat Vella que pren cos el que avui ja és la Festa d'hivern de Barcelona, les Festes de Santa Eulàlia. Primer les festes es basteixen com la gran festa de ciutat de la cultura popular i tradicional amb l'aportació d'activitats per part de les diferents disciplines de la tradició festiva i, més tard, com la festa dels més petits, feta per nens i nenes i adreçada a un públic familiar. Sense perdre el seu component de manifestacions festives d'arrel tradicional, s'incorpora a la programació un seguit d'activitats realitzades per i per als més menuts dels més diversos col·lectius de

cultura popular, tradicional i artística. Tota aquesta nova tradició i el reconeixement ciutadà han consolidat un seguit d'actes que configuren el model festiu propi i singular de les Festes de Santa Eulàlia, havent assolit una manera reiterada d'actuació i una litúrgia festiva determinada.

La Col·locació del Penó de Santa Eulàlia

L'acte més simbòlic i antic de la festa d'hivern de la ciutat és la cerimònia de Col·locació del Penó de Santa Eulàlia –senyera històrica de la ciutat– a la balconada principal del palau de la Casa de la Ciutat a càrrec de l'alcalde. La cerimònia se celebra la diada de Santa Eulàlia (12 de febrer) a tres quarts de deu del matí. En l'acte ha de ser-hi present l'alcalde i el consistori en ple. L'alcalde de la ciutat surt al balcó, acompanyat pels regidors, i procedeix a la col·locació de l'antic Penó mentre sona l'himne nacional de Catalunya, *Els Segadors*, i els mossos d'esquadra i els guàrdies municipals de servei en els respectius palaus es posen fermes i saluden el Penó. La cerimònia compta amb la presència de la gegantona Laia i de la secció muntada de la guàrdia urbana. Tot seguit se celebra una jornada de portes obertes a la Casa de la Ciutat. El Penó resta a la balconada presidint la festa tota la diada de Santa Eulàlia.

Pere Albiac

La gegantona Laia

La gegantona Laia, figura d'imatgeria festiva de propietat municipal, és el símbol festiu de la celebració de Santa Eulàlia. La peça, inspirada en el dibuix del cartell de les festes del 1997, obra de la il·lustradora Carme Soler, va ser construïda el 1998 per l'artista imatger Xavier Jansana. La figura de la Laia representa una nena barcelonina del segle IV i simbolitza l'esperit valent i solidari de les dones barcelonines. Des de la seva presentació la figura és portada i ballada pels geganters més joves de l'Associació Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella de Barcelona, actual Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional de Barcelona Vella. La gegantona Laia presideix les festes des del vestíbul del Palau de la Virreina, on resta exposada –mentre no participa en cap acte– tots els dies de la celebració. La Laia participa en els actes de Col·locació del Penó, Pregó, Processó

o Passejada de les Laies i Seguici de Santa Eulàlia. En aquest darrer acte desfila i balla acompanyada d'una cobla infantil de flabïols i violins. La gegantona Laia té un ball protocol·lari, el *Ball de la Laia*, compost per Marc Salicru, que balla el diumenge de la festa al final del Seguici a la plaça de Sant Jaume, a tres quarts d'una del migdia, interpretat per una cobla infantil de flabïols i violins. Les nenes i els nens i les noies i els nois portadors i balladors de la gegantona Laia porten el vestuari escaient.

La Ballada de Sardanes

El dia de Santa Eulàlia (12 de febrer) a la plaça de Sant Jaume a dos quarts de set del vespre se celebra la tradicional Ballada de Sardanes a càrrec de la cobla que té la titularitat de Cobla Ciutat de Barcelona, que finalitza, tot coincidint amb l'arribada de la Processó o Passejada de les Laies, amb la interpretació del *Ball de Santa Eulàlia*.

Els protocols i Balls de l'Àliga de la Ciutat

Aquest acte correspon a la fusió de dues activitats de la festa d'hivern de la ciutat. Una d'arrelada tradició dins les Festes de Santa Eulàlia: la Passejada Cívica, consistent en un itinerari comentat per diferents indrets de tradició *eulalienca* de Ciutat Vella, amb explicacions sobre història, costums, llegendes, anècdotes i singularitats dels diferents llocs visitats, a càrrec d'un personatge de reconeguda solvència i/o popularitat. I l'altra, l'acte del Ball d'honor de l'Àliga de la Ciutat als guardonats amb els Premis Ciutat de Barcelona. Tant l'una com l'altra fórmula de celebració finalitzava en un dels moments més solemnes i bells de les Festes de Santa Eulàlia, el Ball de l'Àliga de la Ciutat en el presbiteri, i enfront de l'altar, de la basílica de Santa Maria del Mar. La celebració en la seva formulació actual consisteix en una desfilada cívica que se celebra el divendres de la festa (si la diada de Santa Eulàlia s'escau en divendres aquest acte se celebra el dissabte següent), a les vuit del vespre, que s'inicia a

la plaça de Sant Jaume i desfila per diferents carrers fins a la plaça de Santa Maria del Mar. Hi participa l'Àliga de la Ciutat precedida per una rèplica del Penó de Santa Eulàlia, escortada per la Coronela de Barcelona i acompanyada musicalment per una formació tradicional de ministrers. L'Àliga és acompanyada pel Lleó de Barcelona i els Gegants de Santa Maria del Mar. En finalitzar la desfilada, a la plaça de Santa Maria, el Lleó i els Gegants de Santa Maria del Mar dansen els seus respectius balls. Tot seguit la solemne comitiva fa entrada a la basílica de Santa Maria del Mar on l'Àliga de la Ciutat balla cerimoniosament, en el presbiteri i davant de l'altar, el seu ball d'honor tradicional interpretat musicalment per una formació de ministrers. Tanmateix el Ball d'honor de l'Àliga de la Ciutat també és interpretat en l'acte de lliurament dels Premis Ciutat de Barcelona, al Saló de Cent, com a reconeixement als guardonats de cada edició.

Festes de Santa Eulàlia Ciutat Vella

CIUTAT

Diada de Santa Eulàlia (12 de febrer)
i cap de setmana més proper

Festes en protocol

**Menges tradicionals de les Festes de Santa Eulàlia:
Aspes de Santa Eulàlia i mató de Pedralbes**

Organitza: Ajuntament de Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona i Districte de Ciutat Vella, Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional de Barcelona Vella (antiga Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella de Barcelona) i Coordinadora de Corals i Bandes del Raval (només els actes de la plaça del Pedró).

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Institut de Cultura de Barcelona i Districte de Ciutat Vella.*

Pere Albiac

La Processó o Passejada de les Laies

La Passejada (o Processó) de les Laies és un dels actes populars més antics de la celebració actual de les Festes de Santa Eulàlia. L'acte va néixer el 1984 en les celebracions de la Festa d'hivern de Ciutat Vella. Consisteix en la concentració, la desfilada i els balls de les gegantes de Ciutat Vella. Aquest dia totes les gegantes esdevenen i són anomenades Laia. L'acte se celebra la diada de Santa Eulàlia (12 de febrer) a partir de les set del vespre a la plaça de Sant Josep Oriol. Mentre es concentren les gegantes participants, el públic és convidat a una xocolatada amb la qual es distribueix una de les menges de la diada: les *aspes de Santa Eulàlia*, dolç en forma d'aspa, de pasta de briox, ensucrat i amb cireres confitades. A dos quarts de vuit del vespre s'inicia pròpiament la Processó o Passejada. La desfilada, encapçalada per les Laies de la Plaça Nova i del Pi i, des del seu naixement, per la gegantona Laia, amb l'acompanyament musical de formacions de grallers, recorre el carrer del Pi, plaça Cucurulla, carrer Boters, plaça Nova, carrers del Bisbe, Sant Sever, Baixada de Santa Eulàlia, Banyes Nous, Ferran i plaça de Sant Jaume. Davant de la imatge de Santa Eulàlia, col·locada en la fornícula situada on es troben els carrers de Sant Sever i la Baixada de Santa Eulàlia, a les vuit del vespre, i després de fer una ofrena floral, es realitza el Ball de Santa Eulàlia, a càrrec de les dues gegantes de la plaça Nova, Laieta i Laia (geganta centenària i geganta nova, respectivament), i interpretat per un grup de grallers. En arribar a la plaça de Sant Jaume tota la cercavila desfila sota el Penó de Santa Eulàlia, que presideix la balconada principal de la Casa de la Ciutat, l'ajuntament. Les gegantes se situen al centre de la plaça i, com a cloenda de la Passejada o Processó, a dos quarts de nou de la nit, realitzen el Ball de Santa Eulàlia altre cop per part de les dues gegantes de la plaça Nova, Laieta i Laia (geganta centenària i geganta nova respectivament), i amb la interpretació musical de la cobla que té la titularitat de Cobla Ciutat de Barcelona.

El Ball de Santa Eulàlia

El Ball de Santa Eulàlia és una creació del mestre Carles Mas per ser ballada pels Gegants Centenaris de la Plaça Nova o Gegants de Sant Roc de la Plaça Nova, inspirada en una melodia popular del segle XVIII que formava part d'una representació de la vida de santa Eulàlia, acte sacramental que era representat a la plaça del Pedró. De la música del Ball de Santa Eulàlia hi ha diverses versions que sonen en diferents moments de la celebració de les festes. Per a gralles, versió del grup de grallers La Pessigolla; per a cobla de sardanes, versió del mestre Jordi León, i per a cobla de ministrers, versió del mestre Jordi Fàbregas. Aquest ball, que és un dels moments més solemnes de les Festes de Santa Eulàlia, es realitza al llarg de la celebració de les Festes en diverses ocasions, a càrrec dels Gegants de la Plaça Nova. Dins de la Passejada (o Processó) de les Laies, el 12 de febrer a les vuit del vespre, davant de la imatge de santa Eulàlia col·locada en la fornícula situada on es troben els carrers de Sant Sever i la Baixada de Santa Eulàlia, el ball el desenvolupen les dues gegantes de la plaça Nova, Laieta i Laia (geganta centenària i geganta nova respectivament) i la música és interpretada per un grup de grallers. En finalitzar la Passejada, a la plaça de Sant Jaume i davant el Penó de Santa Eulàlia, es torna a dansar a càrrec de les dues gegantes de la plaça Nova, Laieta i Laia (geganta centenària i geganta nova respectivament), mentre que la interpretació musical la du a terme la cobla que té la titularitat de Cobla Ciutat de Barcelona. Diumenge de la celebració i dins el Seguici de Santa Eulàlia, a les dotze del migdia, davant de la imatge de santa Eulàlia col·locada en la fornícula situada on es troben els carrers de Sant Sever i la Baixada de Santa Eulàlia, el ball l'executen els gegants nous de la plaça Nova, Roc i Laia. En finalitzar el Seguici a la plaça de Sant Jaume, a tres quarts d'una del migdia, els mateixos Gegants nous de la Plaça Nova i a la part final del ball s'incorporen a la ballada la resta de Gegants de Ciutat Vella. En ambdues ocasions la música del ball és interpretada per un grup de grallers. Encara hi ha una altra representació del Ball de Santa Eulàlia, en aquest cas com a moderna representació de l'acte sacramental, a càrrec de l'Esbart Santa Eulàlia, el dissabte de la celebració i dins de la Mostra d'Esbarts Dansaires de Ciutat Vella.

Seguici de Santa Eulàlia i Trobada de Gegants de Ciutat Vella

El Seguici de Santa Eulàlia forma part de l'acte més antic de la festa d'hivern de Ciutat Vella i de la ciutat. El Seguici s'esdevé en la part més solemne i singular d'un acte que neix dins de la celebració de la Festa d'hivern de Ciutat Vella i d'iniciativa popular: la Trobada de Gegants de Ciutat Vella. L'any 1983 el dissabte 12 de febrer, diada de Santa Eulàlia, les colles dels gegants de la plaça Nova i del Pi decideixen de trobar-se i fer una cercavila. Amb aquesta petita celebració van néixer les Festes de Santa Eulàlia contemporànies. La Trobada de Gegants de Ciutat Vella pren cos com un dels actes centrals de la festa a Ciutat Vella, que dona pas a la celebració del Seguici de Santa Eulàlia. El Seguici de Santa Eulàlia, en el marc de la Trobada de Gegants de Ciutat Vella, se celebra el diumenge de la festa a partir de les deu del matí a la plaça Reial amb la concentració de tots els participants. La desfílada s'inicia a les onze del matí i recorre la Rambla, Portaferrixa, plaça de la Cucurulla, Boters, plaça Nova, Bisbe, Sant Sever, Baixada de Santa Eulàlia, Banys Nous, Ferran i plaça de Sant Jaume. Segons el Protocol del Seguici Popular de Barcelona el Seguici de Santa Eulàlia s'ordena de la manera següent: Gegantona Laia amb la rèplica del Penó de Santa Eulàlia i acompanyada per una cobla infantil de flabials i violins, a continuació el Bestiari Històric de la Ciutat: els Cavallets Cotoners de Barcelona, l'Àliga de la Ciutat, el Lleó de Barcelona, la Mulassa de Barcelona, el Bou de Barcelona, el Drac de la Ciutat Vella de Barcelona, la Víbria de Barcelona i la Tarasca de Barcelona. A continuació el bestiari festiu i els balls populars de Ciutat Vella que vulguin participar-hi. Tot seguit desfila la Trobada de Gegants a Ciutat Vella encapçalada pels gegants (i gegantons i nans i capgrossos) de la Ciutat, Pi, Plaça Nova, Santa Maria del Mar, la resta de Gegants de Ciutat Vella per ordre d'antiguitat, la resta de gegants de la ciutat que vulguin participar-hi i la resta de gegants i grups convidats de fora de ciutat. D'acord amb el Protocol del Seguici Popular de Barcelona els grups musicals que participin com a acompanyament musical dels diferents elements components del Seguici Popular de Barcelona seran els suficients i de qualitat reconeguda i de les característiques de les cobles de ministrers, cobles de sardanes, cobles de tres quartans, mitges cobles i formacions de

grallers, dolçainers, cornamusaires, flabiolaires i percussió. En passar el Seguici de Santa Eulàlia davant la imatge de santa Eulàlia col·locada en la fornícula situada on es troben els carrers de Sant Sever i de la Baixada de Santa Eulàlia, després d'una ofrena floral, els Gegants nous de la Plaça Nova, Roc i Laia, ballen el Ball de Santa Eulàlia interpretat musicalment per un grup de grallers. En arribar a la plaça de Sant Jaume els diferents elements participants en el Seguici de Santa Eulàlia se situen plantats davant la façana de l'ajuntament, la Casa de la Ciutat. Al centre la gegantona Laia, els Gegants i l'Àliga de la Ciutat. A la dreta el Bestiari Històric de Barcelona i la resta de bestiar festiu i balls populars. I a l'esquerra els gegants del Seguici, els Gegants de Ciutat Vella i la resta dels gegants que aniran ocupant tota la plaça. Al centre de la plaça es

fa un gran espai en forma de rotllana per executar els balls protocol·laris que tancaran el Seguici de Santa Eulàlia i la Trobada de Gegants de Ciutat Vella. L'ordre dels balls és el següent: Ball de la gegantona Laia, Ball de l'Àliga de la Ciutat, Ball dels Gegants de la Ciutat i Ball de Santa Eulàlia, a càrrec dels Gegants nous de la Plaça Nova; a la part final d'aquest ball s'incorporen a la ballada la resta de Gegants de Ciutat Vella. Les diferents melodies són interpretades per les formacions musicals que han acompanyat cada element al llarg del Seguici. Els balls els presidiran, des de la balconada principal de la Casa de la Ciutat, les autoritats municipals electes.

Correfoc de Santa Eulàlia

Les Festes de Santa Eulàlia gaudeixen de dos correfocs que per la continuïtat temporal de la seva realització esdevenen un sol acte. El més antic és el que neix en la Festa d'hivern de Ciutat Vella l'any 1987 i en què participen les colles de diables i de bestiar de foc de tots els barris de Ciutat Vella. El Correfoc de Santa Eulàlia se celebra el vespre del diumenge de la festa. Comença quan finalitza el correfoc infantil -acte de ciutat-, a la plaça Nova. Hi participen colles de diables i bestiar de foc de tots els barris de Ciutat Vella i algun grup convidat. Recorre diversos carrers del Barri Gòtic des de la plaça Nova i fins al Pla de la Seu i l'avinguda de la Catedral, on finalitza amb els lluïments pirotècnics de tots els grups de diables i bèsties de foc participants. El final del Correfoc acostuma a ser la cloenda de les Festes de Santa Eulàlia.

Ofrena floral a santa Eulàlia de la plaça del Pedró

El dissabte més proper a la diada de Santa Eulàlia (12 de febrer) a la tarda, i des de l'any 1987, la Coordinadora de Corals i Bandes del Raval realitza una ofrena floral a la imatge de santa Eulàlia del monument de la plaça del Pedró. Realitzada l'ofrena se celebra un Concert de Bandes a la mateixa plaça del Pedró i, posteriorment, dins la capella de Sant Llützer té lloc el Concert de Corals durant el qual, entre altres peces de cant coral, són interpretats els Goigs de Santa Eulàlia.

Mostra d'Esbarts de Ciutat Vella

La Mostra d'Esbarts de Ciutat Vella per les Festes de Santa Eulàlia se celebra des de l'any 1988 quan s'inicia com una actuació de l'Esbart Català de Dansaires. Uns anys més tard s'hi incorpora l'Esbart Santa Eulàlia, amb la representació del nou acte sacramental del Ball de Santa Eulàlia. La Mostra d'Esbarts de Ciutat Vella es du a terme a la plaça de Sant Jaume la tarda del dissabte més proper a la diada de Santa Eulàlia.

Diada de Falcons

L'actuació dels Falcons de Barcelona per les Festes de Santa Eulàlia té lloc des de l'any 2003, any de creació d'aquest grup. De fet, per les Festes de Santa Eulàlia d'aquell any es va realitzar la presentació oficial dels Falcons barcelonins. La diada falconera se celebra el matí del dissabte més proper a la diada de Santa Eulàlia, i consisteix en una trobada a la plaça Nova, on es realitzen les primeres figures, una curta cercavila pel carrer del Bisbe on, a l'altura de la Porta de Santa Eulàlia de la Catedral, fan els pilars d'honor, i l'actuació completa a la plaça de Sant Jaume.

Festes de Carnaval

Menges tradicionals de Carnaval: ranxo de Carnaval, botifarra d'ou, truites i coca de llardons

El Carnaval és una celebració que pertany al calendari lunar. Per aquest motiu, és una festa mòbil que se situa set setmanes després de la primera lluna plena del solstici d'hivern. Però el Carnaval s'ha d'emmarcar dins un cicle sencer amb sentit propi, el cicle que precedeix la Quaresma. Per tant, des d'aquesta altra perspectiva, per situar el Carnaval en el calendari, hem de buscar la primera lluna plena posterior a l'equinocci de primavera.

El diumenge següent és Diumenge de Pasqua i el diumenge de la setmana anterior és Diumenge de Rams. A partir d'aquest últim comptem quaranta dies enre i obtenim el Dimecres de Cendra, el primer dia de Quaresma i últim de Carnaval o dia de l'Enterro del Carnestoltes. El dijous anterior és l'inici tradicional de la setmana de Carnaval o dijous gras. D'aquesta manera Dimecres de Cendra es mourà entre el dia 4 de febrer i el 10 de març, mentre que el dijous gras ho farà entre el 29 de gener i el 4 de març. La primera referència documental de la celebració del Carnaval a Barcelona data del 1333. Es tracta d'una disposició del Consell de Cent que prohibeix el llançament de taronges i l'ús

de màscares en determinats àmbits. La població de la Barcelona medieval celebrava festes com a la resta d'Europa. L'antic Carnaval barceloní començava el Dia de Difunts i s'allargava fins al Dimecres de Cendra pel cap baix.

En la meitat del segle XVI s'acaba de consolidar la societat moderna, es comença a donar el pas de la festa popular a la festa oficial. La cultura carnavalesca popular comença a ser combatuda per les autoritats. Els segles XVII i XVIII són el període de la substitució de la festa popular per la festa civil. S'apuntala el concepte de ciutadania. Durant aquest temps la festa va adquirint bona part de les característiques que la configuren tal com avui la coneixem, amb una estructura més o menys fixa, articulada entorn del popular *Arribo*, els balls de màscares, la Rua i l'Enterro del ninot o *Enterro* de la sardina, la vigília del Dimecres de Cendra.

Durant la primera meitat del segle XIX, els balls de disfresses, balls de màscares o balls de societat són, sens dubte, la principal activitat carnavalesca a la ciutat.

El gust creixent per la disfressa i la màscara, alimentat per una voluntat de refinament que es reflecteix en les grans capitals europees, i per una indústria tèxtil que hi du a terme un paper fonamental. Prolifera la literatura satírica pròpia d'aquell temps: bàndols, proclames, testaments i notes en la premsa. Un espardenyer del Born, Sebastià Junyent, seria el qui hauria perseverat en la tasca de redactar i publicar un ban satíric en cada edició del Carnaval durant una interessant etapa al segle XIX. Els bans del Carnaval de la Societat del Born van instaurar un Carnaval construït des de la imaginació i la sàtira intel·ligent, l'ànima del Carnaval barceloní s'expressava en els bans. La consolidació de les bases del model carnavalesc que avui coneixem a Barcelona no es pot comprendre sense tenir en compte les dinàmiques del conflicte social que marquen tot el segle XIX i les primeres dècades del segle XX.

L'adveniment de la Segona República va modificar radicalment el panorama polític, però es van mantenir vigents les coordenades principals de la celebració. El franquisme representà el més obscur i llarg període de prohibició d'una de les festes més antigues de la ciutat, des de l'any 1939 fins a l'any 1980. El dissabte 16 de febrer de 1980 la premsa es feia ressò del primer Carnaval autoritzat a Barcelona després de la guerra. En l'imaginari col·lectiu apareixien les imatges dels darrers carnavals barcelonins d'abans de la Guerra del 1936. Avui, el Carnaval barceloní del segle XXI és sobretot participació.

Com que no hi ha Carnaval sense transgressió, la festa comporta per ella mateixa un grau de dissidència i, per tant, constitueix un exercici espontani de llibertat individual i col·lectiva.

Ara com ara, el calendari festiu dels barris de Ciutat Vella i de tot Barcelona té en el Carnaval un moment brillant pel que fa a la implicació de la gent en la festa.

Pere Virgili

Arribo del Rei Carnestoltes al Born

CIUTAT

Dijous gras o dijous de Carnaval (data mòbil)

Acte recollit en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona

Organitza: Ajuntament de Barcelona. Comissionat de Participació Ciutadana i Associacionisme.

Aquest acte d'àmbit ciutadà i de tot Barcelona, però situat als carrers de Ciutat Vella i concretament al barri de la Ribera, als entorns del Born, correspon al nou plantejament de les festes del Carnaval barceloní que, des de l'any 2012, recupera els aspectes més tradicionals de les festes carnestoltesques de la ciutat que durant els segles XVI, XVII i inicis del XVIII el prestigiaren com el millor *Carnaval del món* i, al mateix temps, recull gran quantitat dels aspectes més populars del Car-

naval del Born del segle XIX. La festa se celebra durant la tarda i el vespre del dijous gras i consisteix en una cercavila que s'inicia pels voltants del Mercat de Santa Caterina i recorre diferents carrers dels barris de Sant Pere - Santa Caterina - la Ribera fins al passeig del Born i la plaça Comercial. La Cercavila és formada pels Gegants vells de la Casa de Caritat o del Carnaval de Barcelona amb els seus músics i els Set Ambaixadors del Carnestoltes a Barcelona amb els seus corresponents seguicis d'agregats, banderers i músics. Arribats al Born esperen l'Arribo del rei Carnestoltes amb força animació i música. Quan arriba el rei Carnestoltes, dalt d'un carruatge de cavalls i acompanyat de tot el seu seguici, els Gegants vells de la Casa de Caritat o del Carnaval de Barcelona fan el seu ball tradicional en honor del rei i aquest proclama el seu ban dictaminant set dies de festa, disbauxa i transgressió. La festa de la diada finalitza amb el primer Sarau de Carnaval o Ball de Màscares.

Pere Virgili

Pere Virgili

Cercavila del Seguici del Rei Carnestoltes i la Batalla Campal de la Taronjada

CIUTAT

Diumenge de Carnaval (data mòbil)

Acte recollit en el Protocol Festiu de la Ciutat de Barcelona

Organitza: Ajuntament de Barcelona. Comissionat de Participació Ciutadana i Associacionisme.

Aquest acte d'àmbit ciutadà i de tot Barcelona, però situat als carrers de Ciutat Vella i concretament al barri de la Ribera, als entorns del Born, correspon al nou plantejament de les festes del Carnaval barceloní que, des de l'any 2012, recupera els aspectes més tradicionals de les festes carnestoltesques de la ciutat que durant els segles XVI, XVII i inicis del XVIII el prestigiaren com el *millor Carnaval del món* i, al mateix temps, recull gran quantitat dels aspectes més populars del Carnaval del Born del segle XIX. La festa se celebra durant la tarda i el vespre del dijous gras i consisteix en una cercavila que

s'inicia pels voltants del Mercat de Santa Caterina i recorre diferents carrers dels barris de Sant Pere – Santa Caterina – la Ribera fins al passeig del Born i la plaça Comercial. La Desfilada és formada pel Rei Carnestoltes i els Set Ambaixadors, tots ells dalt de carruatges de cavalls, acompanyats dels seus seguicis d'agregats, banderers, músics, malabars, saltimbanquis i d'entitats participatives de tota la ciutat però especialment de Ciutat Vella. Tanquen la Desfilada els Gegants vells de la Casa de Caritat o del Carnaval de Barcelona i els seus músics. Quan la desfilada és a la plaça Comercial, i amb el Rei Carnestoltes i els Set Ambaixadors situats als seus llocs estratègics, s'inicia la Batalla Campal de la Taronjada. Una batalla innòcua i participativa que s'estableix entre el públic participant i tots els components del Seguici. Les municions són confeti i globus de color taronja que l'organització reparteix entre el públic i els participants. La Taronjada recorda un dels actes més populars del Carnaval barceloní, almenys des del segle XIV, en què es produïa una batalla campal amb llançament de taronges, coneguda com a Taronjada, i que va ser prohibida per la seva gran virulència. Les celebracions de la diada finalitzen amb el Sarau d'en Carnestoltes o Ball de Màscars.

Imatgeria festiva de Carnaval: Els Gegants del Carnaval

A la crònica de la rebuda del Carnestoltes del 1859, a Barcelona, s'esmenta la participació, darrere de la Pubilla i l'Hereu, els Gegants de la Ciutat, d'una parella de gegants rodanxons pertanyents a la Societat del Born, entitat encarregada d'organitzar les festes del Carnaval; amb els gegants hi desfilaven, també propietat de l'esmentada societat, un estol almenys de vuit capgrossos. Aquesta és la primera data documentada de l'existència dels Gegants vells de la Casa de Caritat o del Carnestoltes de Barcelona. El 1872, la Societat del Born es va dissoldre i el seu patrimoni fou repartit entre els seus socis. Els gegants i els nans de Carnaval van correspondre a Joan Riera, que va mantenir-los, tot cedint-los a diverses entitats per a festes i desfilades. A la seva mort, el 1891, els seus hereus cediren els gegants i els capgrossos de Carnaval a la Casa de Caritat.

El 1902 la Diputació de Barcelona, Administració de la qual depenia la Casa de Caritat, va encarregar la seva restauració a l'aleshores prestigiós artesà Escaler per participar en el Concurs de les Festes de la Mercè d'aquell any. Aquests gegants participaven en aquestes festes de la ciutat i moltes d'altres dels barris del Raval, el Poble-sec o les de Sant Roc de la plaça Nova,

així com d'altres de la resta de la província de Barcelona. El 1987 la Diputació de Barcelona va decidir de restaurar els gegants que restaven tancats des dels anys vint del segle passat. La restauració va anar a càrrec del veterà imatger Domènec Umbert i Vilasseró. El 1997 la colla de geganters de l'Associació de Festes de la Plaça Nova rescata de l'oblit els Gegants vells de la Casa de Caritat perquè participin en el centenari dels gegants de Sitges. Els gegants són dipositats al Palau de la Virreina, seu de l'Institut de Cultura de Barcelona.

A partir d'aquest moment la Diputació de Barcelona cedeix els gegants a aquest Institut, el qual arriba a un acord amb l'Associació Coordinadora de Colles de Gegants i Bestiari de Ciutat Vella, actual Federació d'Entitats de Cultura Popular i Tradicional de Barcelona Vella, perquè es fes càrrec de la seva activitat. Des d'aleshores els Gegants vells de la Casa de Caritat, coneguts com en Rodanxó i na Rodanxona, tornen a sortir pel Carnaval barceloní esdevenint de nou els Gegants del Carnestoltes de Barcelona, encapçalant l'Arribo del Rei Carnestoltes i ballant el seu ball, amb música de Daniel Carbonell i coreografia de Montserrat Garrich, estrenada el 2009 amb motiu del seu cent cinquantè aniversari.

Pere Virgili

Concurs de Truites

EL RAVAL

Dijous gras o dijous de Carnaval (data mòbil)

Activitat en procés de consolidació

Organitza: Associació Institut per a la Promoció de la Cultura Popular Catalana.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

El Concurs de Truites del Raval és una celebració gastronòmica que es realitza des de l'any 2010 a la tarda del dijous gras i que recull una de les tradicions més distintives de les Festes de Carnaval, els excessos gastronòmics i l'ús dels ous. Els participants poden presentar a concurs truites amb tota mena d'ingredients. El jurat, compost per experts en gastronomia, tasta totes les truites i atorga tres premis: la truita més gustosa, la truita més innovadora i la truita millor presentada.

Botifarrada Popular d'Ou a la Rambla

BARRI GÒTIC

Dijous gras o dijous de Carnaval (data mòbil)

Activitat consolidada

Organitza: Gremi Provincial de Cansaladers i Xarcuters de Barcelona.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

Des de fa més de vint anys el Gremi Provincial de Cansaladers i Xarcuters de Barcelona organitza a la Rambla, segons l'edició el dijous gras o el diumenge de Carnaval al matí, un repartiment i degustació de la tradicional botifarra d'ou –producte que fins fa pocs anys només es podia consumir durant les festes carnes-toltesques–, que reflectia una de les tradicions més distintives del Carnaval, els excessos gastronòmics, i l'ús dels ous i dels productes del porc. En algunes edicions, a la celebració, hi participen un parell de capgrossos del Gremi i els capgrossos dels Amics de la Rambla.

Carnaval infantil

BARRI GÒTIC

Dissabte de Carnaval (data mòbil)

Acte en procés de consolidació

Organitza: Associació Juvenil Sambao, Centre Cívic Pati Llimona, Esplai del Pi, entre altres entitats de treball amb la infància i els joves del barri.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

Aquesta és una activitat de Carnaval amb poc més de cinc anys de trajectòria.

Diferents col·lectius del Barri Gòtic amb incidència en el sector de la participació i dinamització de la infància organitzen un seguit d'activitats al llarg de la tarda del dissabte de Carnaval. Es fomenta la confecció de disfresses per als nens i les nenes per participar a la Rua del Barri Gòtic. Les nombroses comparses participants inicien la Rua a les 16 hores a la plaça de Sant Just i el recorregut passa pels carrers d'Hèrcules, Ciutat, Comtessa de Sobradí, Avinyó, Ample i finalitza a la plaça de la Mercè. El Carnaval infantil es clou amb diverses activitats d'animació infantil.

Carnavalassu

BARRI GÒTIC I SANT PERE - SANTA CATERINA - LA RIBERA

Dissabte de Carnaval (data mòbil)

Acte en procés de consolidació

Organitza: Associació Juvenil Joves del Centre, Associació Juvenil Sambao, Centre Cívic Pati Llimona, Esplai del Pi i deu entitats més d'ambdós barris.

*Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.*

El Carnavalassu és una de les poques activitats participatives de Ciutat Vella que relaciona entitats de diferents barris a banda i banda de la Via Laietana. Se celebra des de fa poc més de cinc anys el dissabte de Carnaval a la tarda-vespre.

El Carnavalassu és la rua de Carnaval en què es participa amb disfresses comparses d'una vintena d'entitats i de nombrosos veïns i veïnes dels barris de Sant Pere - Santa Caterina - la Ribera i el Barri Gòtic. La Rua del Carnavalassu s'inicia a les 18.30 hores a la plaça de la Mercè i, recorrent diversos carrers del Barri Gòtic i de Santa Caterina, finalitza a les 20.30 hores a l'espai del Pou de la Figuera o algun altre de semblant.

Ravalstoltada

EL RAVAL

Dissabte de Carnaval (data mòbil)

Activitat consolidada

Organitza: Casal dels Infants i més de quaranta entitats més.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.

El Carnaval al Raval està totalment consolidat amb la Ravalstoltada, activitat iniciada fa tretze anys i impulsada per més de quaranta entitats i institucions del barri.

La celebració de la Ravalstoltada es realitza amb diferents activitats al llarg de tot el dissabte de Carnaval de 10 a 24 hores, però la feina de confecció de disfresses, de comparses i de coreografies ocupa les diferents entitats i veïnes i veïns molts mesos abans. Les activitats del dissabte de Carnaval comencen amb una Festa Familiar d'Animació i la Rua Infantil que s'inicia a la plaça Folch i Torres i recorre diversos carrers del Raval. A la tarda, i també a la plaça Folch i Torres, s'inicia la gran Rua que recorre tot el barri i que finalitza de nit amb l'arribada i el lluïment de totes les comparses.

La Carnavalada

LA BARCELONETA

Diumenge següent a Carnaval (data mòbil)

Activitat consolidada

Organitza: Coordinadora de Grups Corals de la Barceloneta.

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona:
Districte de Ciutat Vella.

La Carnavalada de la Barceloneta neix ara fa una quinzena d'anys com un Carnaval alternatiu del barri. Fins i tot la data de celebració és transgressora, el diumenge següent al Carnaval, en plena Quaresma. La Carnavalada, Rua de Carnaval de la Barceloneta, va néixer per iniciativa d'algunes entitats del barri, entre altres pel Selectiu de Cantaires i l'ACH La Perla. Les característiques singulars d'aquesta rua, a part de l'originalitat de la data de celebració, és que és oberta a la participació de totes les persones, col·lectius i entitats, fins i tot de fora del barri, amb l'única condició que els participants han de dur disfressa. La celebració actual consisteix en una gran rua per diferents carrers i places de la Barceloneta amb més de mil cinc-cents participants organitzats en comparses carnavalesques constituïdes per a l'ocasió o bé pertanyents a diverses entitats culturals i, sobretot, entitats corals.

Celebració del mes de Ramadà

EL RAVAL

Data variable d'un any a l'altre

Celebració tradicional islàmica en procés de consolidació a Ciutat Vella

Organitza: Grup Interreligió del Raval (Fundació Tot Raval).

Administració concurrent: Ajuntament de Barcelona: Districte de Ciutat Vella.

Ramadàn, Ramadà, és el nom del novè mes del calendari islàmic, i la pràctica del dejuni durant aquest mes és un dels cinc pilars de la religió islàmica, juntament amb la creença en un Déu totpoderós, el pelegrinatge a la Meca, l'almoïna i la pregària. La data d'inici i final d'aquest mes varia d'un any a l'altre respecte del calendari gregorià. El calendari islàmic és estrictament lunar. Això vol dir que es basa en cicles lunars de 29 o 30 dies. A més, la tradició marca que l'inici i la fi de cada mes es reguli segons el cicle lunar observable, la qual cosa porta a introduir un dia de més quan les observacions no coincideixen amb el càlcul teòric. Per aquests motius és molt difícil establir una correspondència entre el calendari gregorià (solar) i el calendari islàmic (lunar).

Amb tot, podem comptar que cada any les festes islàmiques tenen lloc aproximadament deu dies abans de la data en què es van celebrar l'any anterior, segons el calendari gregorià. Així mateix, el calendari islàmic compta els anys a partir de l'hègira, nom que

rep la fugida del profeta Muhàmmad, Mahoma, a la ciutat de Medina, on es va crear la primera comunitat musulmana. Aquest fet va tenir lloc l'any 622 de l'era cristiana. El mes de Ramadà és una època de gran importància per a la comunitat musulmana, ja que es commemora la revelació de l'Alcorà, per part de l'arcàngel Gabriel, al profeta Mahoma.

És per això que el Ramadà és un mes d'especial observació del perdó, de pietat i de reflexió personal, i de purificació física i mental, i d'aquí en sorgeix el tret més característic d'aquest mes, el dejuni. Així, durant el Ramadà, els musulmans dejunen des de l'alba fins a la posta de sol, però també dediquen temps a la pregària i a la solidaritat amb els més pobres.

El moment del trencament del dejuni, al capvespre, s'anomena *iftar* en àrab. Durant tot el mes, en arribar el vespre, el dejuni se sol trencar amb uns quants dàtils i un got d'aigua o de llet. Al Marroc, el plat tradicional per trencar el dejuni és l'harira, una sopa semblant a l'escudella de pagès amb verdures i llegums.

La festa

El Grup Interreligió del Raval organitza cada any un «*iftar popular*» a la Rambla del Raval, en el qual entitats i veïns musulmans comparteixen dàtils, harira i dolços amb altres comunitats religioses i veïns del barri, mostrant la riquesa de la diversitat religiosa i de conviccions i destacant els punts de trobada entre les diverses comunitats. Així mateix, el mes es tanca amb la festa de l'*Aïd al-Fitr*, en la qual la majoria de comunitats musulmanes de Ciutat Vella es reuneixen en grans equipaments per a la pregària del matí.

III SEGUIMENT, MODIFICACIÓ I PUBLICACIÓ DEL PROTOCOL

Aquest Protocol neix com una eina d'utilitat en l'ordenament de les formes i de les funcions de la realitat festiva tradicional de la Ciutat Vella de Barcelona. Un ordenament respectuós amb la tradició i la singularitat dels barris del districte, en què s'ha tingut en compte que les realitats festives siguin reconegudes com a pròpies pels veïns i les veïnes i consensuades pels diferents agents de la festa. Un Protocol obert a les noves propostes d'arrel tradicional representatives de la realitat dels barris. Aquest Protocol és la guia d'ús dels actes festius de tradició i de singularitat de la Ciutat Vella de Barcelona que permet la reiteració i l'evolució de la festa amb fixació en el calendari i a l'espai urbà. És per això que, com es diu en el seu preàmbul: «s'encarrega el seguiment del Protocol com a testimoni del seu compliment i per constatar l'evolució i l'actualització dels actes.

També s'encarrega el seguiment de noves propostes per a la seva inclusió en el Protocol. I es preveu la possibilitat de modificacions, correccions i noves inclusions com a fruit del seguiment i del consens en funció de les necessitats dels col·lectius actants, dels usuaris i de la mateixa celebració». Amb aquest objectiu es nomena la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona.

La Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona

1. Definició

La Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona és l'òrgan col·legiat encarregat de vetllar pel compliment i pel desenvolupament del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona, així com d'analitzar les possibles millores i modificacions.

2. Composició

La Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona estarà integrada per set membres a proposta del Plenari del Consell de Districte de Ciutat Vella.

3. Procés d'elecció

El Districte de Ciutat Vella elaborarà una llista de possibles candidats per integrar la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona en què serà considerat el major equilibri dels diversos sectors i agents dels actes compresos en el Protocol i dels diferents territoris de Ciutat Vella. Aquesta llista es presentarà com a document consultiu i per a la seva consideració al Consell de Districte de Ciutat Vella. Aquest podrà convocar a consulta els Consells de Barri i els diferents agents implicats quan ho cregui convenient per a la seva valoració, i emetrà una proposta col·legiada i independent de la composició de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona.

4. Nomenament

Els components de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona seran nomenats per el/la regidor/a del Districte de Ciutat Vella, a proposta del Plenari del Consell de Districte de Ciutat Vella.

5. Funcions

Correspon a la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona:

- a.** Fer el seguiment del compliment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona.
- b.** Fer el seguiment de la realització dels actes festius compresos en el Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona.
- c.** Posar de manifest, quan escaigui, els casos en què es produeixi un incompliment del Protocol i/o en la realització dels actes festius compresos en el Protocol i requerir el seu compliment.
- d.** Elaborar, per iniciativa pròpia o a demanda del Districte de Ciutat Vella, els informes que estimi oportuns sobre el compliment del Protocol i sobre la realització dels actes festius compresos en el Protocol.
- e.** Fer les crides oportunes a la celebració de les festes compreses en el Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona, si és el cas que s'estableixi aquesta fórmula.
- f.** Proposar, mitjançant els procediments que estiguin previstos, la convocatòria dels Consells de Barri i/o els diferents agents implicats en els actes festius compresos en el Protocol.
- g.** Convocar les reunions de treball i/o informatives que estimi oportunes amb els diferents agents, col·lectius i entitats relacionades amb les activitats i els sectors festius dels diferents barris i de tot Ciutat Vella.
- h.** Elaborar informes per a la renovació, la millora i les modificacions del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona.
- i.** Recollir propostes per a la renovació, millora i modificacions del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona i de noves inclusions d'actes festius en el Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona. Fer-ne la valoració, prendre l'acord, emetre'n informe i comunicar-ho als diferents agents i sectors de la festa afectats, al Districte de Ciutat Vella i als Consells de Barri.

j. Elaborar propostes de noves inclusions d'actes festius en el Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona. Fer-ne la valoració, prendre l'acord, emetre'n informe i comunicar-ho als diferents agents i sectors de la festa afectats, al Districte de Ciutat Vella i als Consells de Barri.

k. Si escau, proposar al Plenari del Consell de Districte de Ciutat Vella, al final del mandat de la Comissió de Seguiment, la modificació del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona amb la inclusió de les millores, les modificacions i les noves incorporacions aprovades durant el seu mandat.

6. Mandat i renovació

El mandat dels membres de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona és de quatre anys, podent ser reelegits per un nou mandat de quatre anys.

7. Cessament

Els membres de la Comissió cessen:

- a.** Per expiració del seu mandat, sense perjudici de la seva possible renovació.
- b.** Per renúncia o defunció.
- c.** Per incapacitació civil judicialment declarada.
- d.** Per incompatibilitat sobrevinguda o inhabilitació per a l'exercici de càrrecs públics.
- e.** Per condemna per delictes dolosos mitjançant sentència ferma.
- f.** Per absències injustificades a les reunions de la Comissió durant dues sessions seguides.

L'acord de cessament d'un membre i de nomenament de la persona que el substitueix per a la resta del mandat es farà d'acord amb el procediment de nomenament dels membres previst en els apartats 3 i 4 d'aquest document.

8. Constitució

La Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona es constituirà solemnement i en primera reunió de treball el dia del seu nomenament per el/la regidor/a de Ciutat Vella. En l'acte de constitució la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona escollirà entre els seus membres una presidència i una vicepresidència.

9. Reunions de treball i acords

La Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona es reunirà tantes vegades com sigui necessari, però almenys ho farà una vegada a l'any. Les reunions de treball de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona seran convocades i presidides per la seva presidència, que farà la proposta de l'ordre del dia. En absència de la presidència, farà aquesta funció la vicepresidència.

Els acords de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona seran col·legiats i per majoria dels seus membres. Els acords de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona seran públics i es donaran a conèixer a les administracions i a les entitats afectades, al Districte de Ciutat Vella i als Consells de Barri.

10. Secretaria de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona

La Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona disposarà d'una secretaria que serà nomenada pel Districte de Ciutat Vella entre els tècnics del Districte.

El/la secretari/secretària de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona tindrà les funcions següents:

- a.** Trametre les convocatòries de reunions de treball i l'ordre del dia de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona.
- b.** Assistir a totes les reunions de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona i aixecar acta.
- c.** Redactar tots els acords i tots els informes de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona.
- d.** Comunicar els acords i els informes de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona als organismes i les entitats que correspongui.

Modificació del text del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona. Propostes de revisió del Protocol

La revisió del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona serà efectuada a petició de qualsevol membre de la Comissió de Seguiment sol·licitant a la Secretaria la seva inclusió en l'ordre del dia de la reunió de la Comissió de Seguiment més propera a la sol·licitud.

També pot ser sol·licitada la revisió del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona pels diferents agents i sectors de la festa, pel Districte de Ciutat Vella i pels Consells de Barri, adreçant una sol·licitud a la Secretaria de la Comissió de Seguiment. La sol·licitud serà inclosa en l'ordre del dia de la reunió de la Comissió de Seguiment més propera a la sol·licitud i que la densitat de temes de l'ordre del dia permeti.

Propostes de modificació d'actes del Protocol

La proposta de modificació d'actes del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona serà efectuada a petició de qualsevol membre de la Comissió de Seguiment sol·licitant a la Secretaria la seva inclusió en l'ordre del dia de la reunió de la Comissió de Seguiment més propera a la sol·licitud.

També pot ser sol·licitada la modificació d'actes del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona pels diferents agents i sectors de la festa, pel Districte de Ciutat Vella i pels Consells de Barri, adreçant una sol·licitud a la Secretaria de la Comissió de Seguiment. La sol·licitud serà inclosa en l'ordre del dia de la reunió de la Comissió de Seguiment més propera a la sol·licitud i que la densitat de temes de l'ordre del dia permeti.

Propostes d'incorporació d'actes al Protocol

La proposta de la incorporació de nous actes al Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona serà efectuada a petició de qualsevol membre de la Comissió de Seguiment sol·licitant a la Secretaria la seva inclusió en l'ordre del dia de la reunió de la Comissió de Seguiment més propera a la sol·licitud.

També pot ser sol·licitada la incorporació de nous actes al Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona pels diferents agents i sectors de la festa, pel Districte de Ciutat Vella i pels Consells de Barri, adreçant una sol·licitud a la Secretaria de la Comissió de Seguiment. La sol·licitud serà inclosa en l'ordre del dia de la reunió de

la Comissió de Seguiment més propera a la sol·licitud i que la densitat de temes de l'ordre del dia permeti.

Propostes de supressió d'actes del Protocol

La proposta de supressió d'actes del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona serà efectuada a petició de qualsevol membre de la Comissió de Seguiment sol·licitant a la Secretaria la seva inclusió en l'ordre del dia de la reunió de la Comissió de Seguiment més propera a la sol·licitud.

També pot ser sol·licitada la supressió d'actes del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona pels diferents agents i sectors de la festa, pel Districte de Ciutat Vella i pels Consells de Barri, adreçant una sol·licitud a la Secretaria de la Comissió de Seguiment. La sol·licitud serà inclosa en l'ordre del dia de la reunió de la Comissió de Seguiment més propera a la sol·licitud i que la densitat de temes de l'ordre del dia permeti.

Procediment de revisió, modificació, incorporació i supressió d'actes del Protocol

La proposta de revisió, modificació, incorporació i supressió d'actes del Protocol que arribin a la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona seran tractats en la primera reunió de la Comissió que l'ordre del dia permeti i que la Secretaria inclogui.

Els debats de la Comissió es poden allargar tantes sessions com la Comissió cregui necessàries. La Comissió, per a la resolució de les propostes, realitzarà els informes preceptius que cregui necessaris. En cas de conflicte entre els diferents agents implicats, la Comissió realitzarà les consultes i les reunions que cregui necessàries amb tots els agents implicats i amb l'únic objectiu del consens.

Els acords presos per la Comissió seran col·legiats i per majoria, i la valoració del consens o l'absència d'aquest entre tots els agents implicats determinarà el sentit de l'acord. Aquest acord serà comunicat per la Secretaria de la Comissió als sol·licitants de la proposta i a tots els agents implicats. En el cas que l'acord sigui favorable a la sol·licitud, la proposta de modificació del Protocol serà comunicada al Districte de Ciutat Vella i al Consell de Districte de Ciutat Vella.

Modificació del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona

Els acords presos per la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona per a la modificació, incorporació o supressió d'actes en el Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona amb la modificació del seu text s'aplicarà al final del mandat de la Comissió de Seguiment del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona, cada quatre anys, i haurà de ser aprovat pel Plenari del Consell de Districte de Ciutat Vella.

Publicació i difusió del Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona

L'Ajuntament de Barcelona, Districte de Ciutat Vella, difondrà el Protocol Festiu de Ciutat Vella de Barcelona, publicant-lo a la *Gasetta Municipal* i editant-lo en format paper i en suport digital, incloent la seva difusió i text complet a la web municipal. Igualment, farà difusió de les successives revisions i modificacions que escaiguin, almenys, publicant-les a la *Gasetta Municipal* i difonent el text complet a la web municipal.

